rindu-se observatorilor imaginea unei neobosite activități politice bazate pe cunoașterea și aprofundarea realizărilor concrete ale societății iugoslave. Documentele care au fost împărțite delegaților la Congres scot în relief eforturile U.C.I. pentru elaborarea și aplicarea acelor metode în construirea socialistă pe care comuniștii iugoslavi le consideră ca fiind cele mai potrivite pentru țara lor.

■

Într-unul din proiectele de rezoluție care va fi supus Congresului („U.C.I. în lupta pentru colaborarea internațională egală în drepturi, pentru pace și socialism", publicat de „Borba" la 3 martie) se arată că „lupta pentru socialism se desfășoară în condiții foarte variate, inegale și complexe în ceea ce privește dezvoltarea economică, politică și culturală. Căile și formele de dezvoltare a societății, organizarea forțelor subiective, stabilirea țelurilor și sarcinilor programatice trebuie să fie o chestiune a liberei aprecieri și hotărîri din partea exponenților sociali nemijlociți ai luptei pentru socialism în fiecare țară în parte".

Independența deplină în conceperea și aplicarea politicii interne și externe este considerată de U.C.I. drept un principiu inalienabil, a cărui exercitare nestînjenită apare ca o condiție esențială a contribuției fiecărui partid la tezaurul de experiență al mișcării comuniste și muncitorești. În acest sens, Congresul U.C.I. acordă o deosebită importanță explicării poziției comuniștilor iugoslavi în fața evoluției raporturilor din mișcarea comunistă și muncitorească internațională. În intervalul dintre cel de-al VIII-lea și al IX-lea Congres, la numeroase ședințe ale Comitetului Central au fost discutate probleme esențiale ale relațiilor internaționale și ale mișcării muncitorești din lumea contemporană. S-a manifestat o preocupare deosebită pentru explicarea în fața opiniei publice interne a pozițiilor internaționale ale Iugoslaviei. Materialele elaborate pentru Congres exprimă consecvența în promovarea principiilor care oferă cadrul unor raporturi de colaborare eficientă între țările socialiste, între forțele revoluționare ale luptei pentru pace și socialism. În proiectul de rezoluție citat mai înainte, Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia apreciază că „independența, autonomia și neamestecul în dezvoltarea internă și politica altora, răspunderea fiecărei mișcări revoluționare în fața propriei clase muncitoare și a poporului respectiv constituie o premisă necondiționată pentru dezvoltarea relațiilor bazate pe egalitate în drepturi, a colaborării și solidarității dintre partidele comuniste și muncitorești, dintre mișcările de eliberare și toate celelalte mișcări progresiste. Numai pe aceste baze se poate înfăptui colaborarea reciprocă, sprijinul și ajutorul în lupta împotriva imperialismului, pentru pace, progres și socialism. Numai prin respectarea consecventă a acestor principii se pot asigura unitatea de acțiune și solidaritatea internațională..."

În expunerea tovarășului Iosip Broz Tito la ședința inaugurală a Congresului au fost înfățișate consecințele grave pe care le-a avut încălcarea acestor principii prin rezoluția Biroului Informativ din 1948: „Dacă astăzi ne amintim perioada de atunci, cu siguranță cea mai grea perioadă în dezvoltarea postbelică a Iugoslaviei, iar pentru noi, comuniștii, cea mai grea din îndelungata activitate revoluționară, nu o facem pentru că am dori să redeschidem vechile probleme. Ne-am pronunțat întotdeauna cu consecvență pentru relații bune, bazate pe egalitatea în drepturi, cu Uniunea Sovietică și cu celelalte țări socialiste și am considerat că deosebirile dintre punctele de vedere privind căile de construire a socialismului nu trebuie să constituie un obstacol în calea construirii socialismului, nu trebuie să fie un obstacol în calea colaborării ci, dimpotrivă, un stimulent pentru desfășurarea unui schimb sincer de păreri și experiență. În acest sens, noi am sprijinit pozițiile Congresului al XX-lea al P.C.U.S. potrivit cărora fiecare țară își va găsi propria cale în socialism. Bogăția formelor în construcția socialismului nu împiedică ci, dimpotrivă, întărește mișcarea muncitorească internațională ; relațiile între partidele comuniste și muncitorești și mișcările progresiste trebuie să se întemeieze pe egalitate în drepturi și pe adevăratul respect reciproc".

În expunerea tovarășului Iosip Broz Tito se exprimă convingerea asupra rolului deosebit de mare pe care îl are pentru mișcarea muncitorească internațională exemplul relațiilor dintre țările socialiste. „Totuși, arată președintele Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, noi sîntem încă martorii unei practici a relațiilor dintre țările socialiste, dintre partidele comuniste, prin care se abuzează deseori de principiul internaționalismului pentru ca în numele acestuia să se poată impune unor partide anumite obligații unilaterale, ca și cum internaționalismul n-ar fi înainte de toate reflectarea conștiinței fiecărui partid și a cunoașterii de către el a corelației intereselor sale cu lupta internațională împotriva reacțiunii și imperialismului. Se justifică, în numele internaționalismului, obligativitatea unei anumite «linii generale» care reprezintă, după experiența de pînă acum, un dictat sau un compromis golit de principii între moduri de înțelegere și interese foarte diferite ale unor partide pe socoteala altor partide și mișcări, ceea ce în mod obiectiv a împiedicat anumite partide și mișcări în căutarea formelor proprii de luptă și a soluțiilor în vederea atingerii obiectivelor revoluționare."

■

Cunoscînd liniile generale și problemele principiale pe care C.C. al U.C.I. le pune în discuția Congresului, opinia publică iugoslavă încearcă sentimentul de satisfacție pe care îl generează succesele construcției socialiste și prestigiul de care se bucură poziția U.C.I. în mișcarea muncitorească internațională.

Belgrad, 11 martie

reflector

PREMIERUL CANADIAN VA FACE O VIZITĂ LA WASHINGTON

Primul ministru al Canadei, Pierre Trudeau, va face o vizită oficială în Statele Unite în zilele de 24 și 25 martie, la invitația președintelui Nixon. Președintele Statelor Unite dorește ca vizita premierului canadian să aibă loc la relativ scurtă vreme după propria sa călătorie în Europa occidentală. De altfel și premierul Trudeau își manifestase într-un recent interviu acordat ziarului „New York Times" dorința de a-l întîlni pe noul președinte. Vor fi examinate probabil probleme internaționale decurgînd din faptul că, în momentul de față, atît Canada cît și Statele Unite sînt angajate în reconsiderarea politicii lor externe, precum și relațiile bilaterale dintre cele două țări. De curînd, primul ministru al Canadei i-a asigurat pe deputați că vor avea ocazia să discute noua politică atlantică a Canadei, care va trebui să fie definitivată înainte de reuniunea consiliului ministerial al N.A.T.O. fixată pentru 10 aprilie la Washington. Nu se pune problema unei retrageri imediate din N.A.T.O., dar vor interveni, se presupune, ajustări ale contribuției canadiene la forțele armate ții diplomatice între Canada ale Pactului. Observatorii consideră că ordinea de zi a discuțiilor va include și perspectiva stabilirii de rela- R. P. Chineză. În dosarul relațiilor americano-canadiene, principalele „titluri de capitole" sînt : investițiile, exporturile de petrol, acordurile privind producția de armament, contingentarea importurilor de anumite produse agricole și industriale.

CREIERUL ELECTRONIC ÎN SPRIJINUL ARHEOLOGILOR

Pentru a putea reconstitui înfățișarea unui templu egiptean distrus în urmă cu peste trei milenii, arheologii vor folosi un creier electronic. E vorba de un edificiu dedicat zeului Aton și dărîmat ulterior. După distrugerea templului, blocurile de piatră sculptate, de dimensiuni egale, au fost împrăștiate și folosite la alte construcții. Deși arheologii au recuperat pînă acum 30 000 de blocuri care se recunosc prin sculpturile și greutatea lor caracteristică, reconstituirea templului în forma sa inițială prezintă mari greutăți. Ca atare, cu aprobarea Serviciului de antichități egiptene, specialiștii Universității din Pennsylvania și ai unei societăți electronice vor pune la punct un program care va permite unui creier electronic să trieze pietrele templului și să regăsească astfel locul ocupat de fiecare din ele în străvechea construcție.

Corespondență din Paris de la Georges Dascal

Un încărcat început de săptămînă

Pentru prima oară după evenimentele din mai-iunie 1968, în cursul zilei de 11 martie în Franța a avut loc din nou o încetare generală a lucrului, care a îmbrăcat în cele mai multe cazuri forma unei greve de 24 de ore și a afectat, pe întreg teritoriul, toate ramurile de activitate esențiale din sectoarele particulare și publice. Mișcarea a fost organizată la chemarea comună a marilor centrale sindicale: Confederația Generală a Muncii (C.G.T.) și Confederația Franceză Democratică a Muncii (C.F.D.T.), cărora li s-au alăturat majoritatea celorlalte organizații sindicale, în primul rînd Federația educației naționale (F.E.N.), care grupează întreg personalul didactic, precum și Force Ouvrière (F.O.). Excepții au constituit cîteva organizații ca, de pildă, Confederația Generală a Cadrelor (C.G.C. — care cuprinde 22 la sută din cadrele administrative) sau destul de puțin reprezentativa Confederație a sindicatelor autonome și independente (C.S.A.I.). De altfel, mulți membri ai acestor organizații au participat totuși, în mod individual, la grevă.

Georges Séguy, reprezentantul C.G.T., la recentele tratative eșuate cu patronatul

Eugène Descamps, reprezentantul C.F.D.T.

Chemarea sindicatelor muncitorești a fost urmată în proporție de 80—100 la sută în funcție de sectoare, iar încetarea lucrului s-a făcut simțită în special în distribuirea curentului electric, în transporturile feroviare, urbane și aeriene, la poștă și în comunicații (corespondența nu a fost distribuită), în învățămînt (școli și facultăți), în marile industrii, (în special metalurgie, petrochimie, construcții, textile, automobile), în cercetarea științifică, în presă și la radioteleviziunea franceză (la 11 martie nu au apărut ziarele de seară iar la 12 martie nu au apărut cele de dimineață) etc. Numeroase mitinguri, adunări și manifestații populare, la Paris și în multe orașe din provincie, au însoțit această grevă națională de 24 de ore, de o amploare, de o forță și o disciplină care au produs impresie, subliniind în același timp caracterul hotărît al revendicărilor oamenilor muncii.

Informații din surse diferite concordă în ceea ce privește foarte marea participare la grevă. Această importantă zi de acțiune muncitorească a confirmat de fapt răspunsul oamenilor muncii la eșecul convorbirilor de săptămîna trecută dintre sindicate, guvern și patronat. Revendicările lor se rezumau de fapt la următorul cuvînt de ordine: restabilirea cuceririlor sociale, în special a salariilor obținute după greva generală din mai-iunie 1968, în parte anulate prin majorarea ulterioară a prețurilor și impozitelor. În acest spirit, sindicatele cer o primă majorare imediată cu 6 la sută a salariilor (corespunzînd creșterii prețurilor începînd din iulie 1968), majorarea simțitoare a salariului minimal, garantarea puterii de cumpărare, o nouă reducere a săptămînii de lucru și securitatea slujbelor. Or, în cadrul convorbirilor care au avut loc în 4—6 martie la Secretariatul de stat pentru problemele sociale sub președinția ministrului problemelor sociale, Maurice Schumann, aceste revendicări s-au lovit de un refuz categoric.

Argumentul guvernului: obiectivele principale trebuie să rămînă apărarea francului, menținerea echilibrului financiar și monetar, continuarea în acest scop a expansiunii economice prin dezvoltarea comerțului exterior. De aici, necesitatea de a nu provoca prin creșterea salariilor o creștere a costului de producție în industriile franceze exportatoare. Această optică l-a și determinat pe primul ministru Couve de Murville să afirme că revendicările sindicatelor sînt nerealiste: satisfacerea lor, a spus premierul, ar duce la creșterea prețurilor, la inflație, la recesiune, în cele din urmă la șomaj și la scăderea puterii de cumpărare. Au fost evocate chiar riscurile unei devalorizări.

În ce privește poziția patronatului, deși s-a declarat împotriva readucerii în bloc a salariilor la un nivel corespunzător celui dobîndit în iunie 1968, o parte dintre industriași erau totuși dispuși să examineze împreună cu sindicatele problema salariilor din 1969, pe ramură industrială. Pe de o parte pentru a evita amplificarea acțiunilor revendicative, pe de alta pentru a împiedica reducerea consumului intern. În rest însă, patronatul a exprimat aceleași puncte de vedere ca guvernul. Orice ridicare a salariilor, a declarat Consiliul Național al Patronatului Francez (C.N.P.F.), „pune probleme grele întreprinderilor franceze angajate în concurența internațională".

Firește, acest raționament este respins de organizațiile sindicale, care nu-l consideră convingător. Sindicatele remarcă pur și simplu că menținerea activității actuale și a expansiunii economice este condiționată tocmai de dezvoltarea consumului intern (care, reamintesc ele, absoarbe 85 la la sută din producția națională), iar acest consum intern depinde în esență de puterea de cumpărare a salariilor. În ceea ce privește deficitul balanței de plăți, sindicatele arată că vina pentru aceasta o poartă speculațiile. (Ceea ce nu contestă de altfel nici C.N.P.F., care însă declară că de speculat au speculat nu marii oameni de afaceri, ci micii depunători — nici guvernul, în numele căruia Maurice Schumann a replicat: „cei mici au speculat în mic, cei mari în mare"). În consecință, afirmă sindicatele, salariații nu pot accepta să tragă ponoasele situației: ele trebuie să primească partea ce le revine din creșterea constatată a venitului național, pentru realizarea căruia ei sînt cei ce dau contribuția principală. În rezumat, sindicatele vor să se respecte noua repartiție a venitului național, definită prin acordurile încheiate după greva generală din mai 1968.

Problema care preocupa pe observatori în preajma alocuțiunii televizate — de luni seara — a președintelui de Gaulle era aceea a gradului de „politizare" care va fi conferit referendumului din 27 aprilie. Au fost astfel mult remarcate, felurit interpretate și comentate, anumite deosebiri de poziție din partea mai multor conducători ai majorității. În fața grupului parlamen-

tar al U.D.R., întrunit la sfîrşitul săptămînii trecute, primul ministru Couve de Murville declara că „reforma este o mare problemă politică şi naţională" ; Georges Pompidou, fost prim-ministru şi personalitate foarte influentă în mişcarea gaullistă, sublinia la aceeaşi şedinţă că referendumul este fără îndoială lupta pentru regionalizare, dar că este de asemenea lupta între acei care spun „da" cu încredere generalului de Gaulle şi acei care spun „nu".

De aici, ziarul „Le Monde" trăgea această primă concluzie : „Dacă referendumul este într-adevăr o mare problemă naţională, regimul trebuie să-l cîştige, deoarece, în cazul contrar, preşedintele Republicii nu ar rămîne la palatul Elysée pînă în decembrie 1972, aşa cum a declarat că are datoria şi intenţia s-o facă". Organul oficial al U.D.R., „La Nation" scria însă recent : „Generalul de Gaulle nu s-ar simţi cîtuşi de puţin dezaprobat în politica lui generală dacă majoritatea alegătorilor ar răspunde prin «nu» sau s-ar abţine de la vot. El le cere să accepte sau să respingă o reformă care le-ar permite să participe în mai mare măsură la adoptarea a numeroase hotărîri. Dacă această propunere nu ar fi aprobată, singura concluzie care s-ar putea trage ar fi să se lase lucrurile în starea lor actuală". Observatorii dau această interpretare prudentă a sensului ce trebuie atribuit referendumului, sondajelor de opinie efectuate : ele ar fi arătat că formula celor două întrebări cuplate (reforma regiunilor şi reforma Senatului) cărora trebuie să li se dea un singur răspuns e privită cu oarecare nedumerire de o parte a corpului electoral. O altă parte, se ştie — în primul rînd membrii şi simpatizanţii partidului comunist, ai socialiştilor S.F.I.O., ai Convenţiei instituţiilor republicane şi altor cluburi — este chemată de aceste formaţii să dea un răspuns negativ.

Alocuţiunea de marţi seară nu a pus capăt interpelărilor şi comentariilor diverse ale observatorilor. Într-adevăr, preşedintele de Gaulle a declarat că „referendumul va fi, pentru naţiune, alegerea între progres şi zguduiri". Aceasta este alternativa, a insistat el. Observatorii, notau ziarele de a doua zi, se întreabă, fără a-şi răspunde, care este sensul pe care şeful statului îl conferă termenului de „zguduiri" şi dacă nu cumva ar avea subînţelesul că, în eventualitatea unui vot negativ, preşedintele s-ar putea retrage. Cuvîntarea, care iniţial avea drept temă referendumul, a fost rostită într-un context social deosebit de încordat, marcat de greva naţională, şi a purtat această pecete. Ca şi la 30 mai, alocuţiunea preşedintelui de Gaulle a avut accente vehemente la adresa mişcărilor revendicative — înainte de a declara că „moneda, economia şi republica vor fi apărate".

Paris, 12 martie

Corespondenţă din Washington de la Constantin Alexandroaie

„Sentinel" — un proiect controversat

S-ar părea că sîntem martorii unei schimbări a climatului relaţiilor dintre Congres şi Pentagon. Schimbarea s-a făcut simţită o dată cu începerea ofensivei unui numeros grup din Senat împotriva proiectului „Sentinel", iniţiat de Pentagon, şi cu înfiinţarea unui subcomitet al comitetului senatorial pentru relaţii externe însărcinat cu investigarea influenţei Pentagonului şi a existenţei celor peste 400 de baze militare americane din străinătate asupra politicii externe americane.

Atît adversarii proiectului cît şi Pentagonul pornesc în controversa lor de la intenţia de a asigura Casei Albe o poziţie cît mai avantajoasă pe planul relaţiilor sale externe, în special la masa proiectatelor tratative cu Uniunea Sovietică pentru reducerea şi controlul stocurilor de arme nucleare. Între opiniile celor două părţi există, însă, o mare prăpastie. În timp ce numerosul grup al senatorilor — în frunte cu Mike Mansfield, preşedintele majorităţii democrate, William Fulbright, preşedintele comitetului senatorial pentru relaţii externe, şi Edward Kennedy — consideră în mod lucid că America ar putea contribui la succesul negocierilor şi la ameliorarea relaţiilor ei externe abţinîndu-se să dea curs unor proiecte militare care ar duce la escaladarea cursei înarmărilor nucleare, grupul militarilor din Departamentul Apărării are o părere diametral opusă, insistînd asupra sloganelor anacronice ale „negocierilor de pe poziţie de forţă", „superiorităţii nucleare" etc.

Controversa se axează, în aceste zile, asupra proiectului „Sentinel". Este vorba de un plan potrivit căruia, în zonele a 15 mari oraşe de pe teritoriul Statelor Unite, ar urma să se construiască o reţea de baze de lansare a unor noi tipuri de rachete nucleare antirachetă (A.B.M.) capabile, afirmă militarii, să distrugă rachetele inamice în aer, înainte ca acestea să-şi fi atins ţinta.

Istoria proiectului „Sentinel", căruia adversarii lui vor să-i scrie epilogul în această sesiune a Congresului, este scurtă. La 1 august 1968, în ciuda opoziţiei unui grup de 42 de membri ai săi, Senatul a aprobat cu majoritate de voturi alocarea a 647 milioane de dolari pentru achiziţionarea de terenuri necesare construirii bazelor A.B.M. şi începerii lucrărilor respective. Fosta administraţie Johnson a explicat atunci că ar fi vorba de „o reţea rară de baze", nu de „una densă", şi că ea ar prezenta „o importanţă vitală pentru apărarea ţării". Şi ar costa „numai" 5 miliarde de dolari.

Armata a trecut imediat la alegerea locurilor pentru construirea bazelor, oprindu-se, în cele din urmă, la 15 terenuri din incinta sau imediata apropiere a unor mari oraşe ca Chicago, New York, San Francisco, Dallas, Boston, Detroit, Honolulu, Seattle etc. În unele oraşe, militarii au cerut oficialităţilor locale aprobarea de a li se permite să transforme parcuri şi grădini în baze militare pentru „Sentinel", fapt care a stîrnit opoziţia populaţiei. Senatorul republican Charles Percy a declarat că 900 din cele 1 000 de scrisori pe care le primeşte săptămînal de la alegătorii săi din Chicago se pronunţă împotriva proiectului „Sentinel". Unul dintre sprijinitorii consecvenţi ai proiectului, senatorul democrat Henry Jackson, are de făcut faţă unei violente

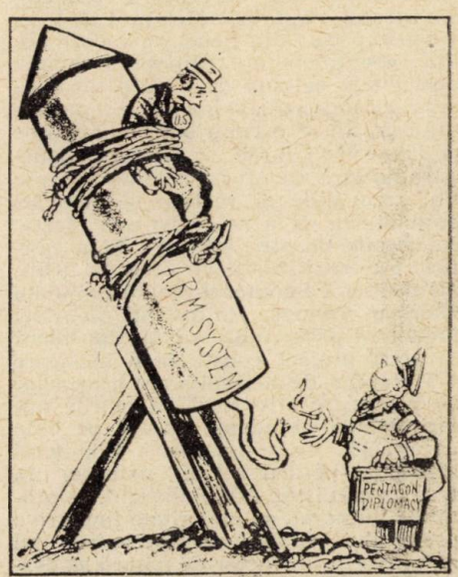

— Scuză-mă, te rog, dar nu prea pricep cum mă pune asta într-o situaţie bună pentru tratative...

(Din **Washington Post**)

revolte a alegătorilor săi împotriva propunerii de a se construi o bază A.B.M. pe un teren din oraşul Seattle pe care locuitorii vor să-l transforme într-un parc. Astfel de revolte, arată presa americană, se fac tot mai puternic simţite şi în alte oraşe, ca Boston, New York, Washington, Los Angeles, Detroit etc., populaţia temîndu-se şi de posibilitatea exploziei întîmplătoare a unei asemenea rachete nucleare care ar repeta tragediile celor două oraşe japoneze Hiroşima şi Nagasaki. „Washington Post" publică numeroase scrisori de la cititorii săi în care, printre altele, se subliniază că „toţi oamenii pe care îi preocupă prevenirea distrugerii ţării noastre trebuie să insiste pe lîngă reprezentanţii lor din Congres să se opună alocării de fonduri pentru A.B.M.", sau că „proiectul «Sentinel» nu este o greşeală, ci o maşinaţiune deliberată menită să umple, cu banii plătiţi de noi pentru impozite, seifurile marilor firme producătoare de asemenea arme. Adevăraţii patrioţi americani trebuie să insiste ca proiectul A.B.M. să fie imediat abandonat". Numeroase organizaţii de masă de cele mai diferite categorii, sindicate, asociaţii etc. iau parte

activă la această campanie. „Cerem președintelui — se arată în rezoluția sindicatului unit al muncitorilor din industria de automobile — să răspundă acestui protest național, ordonînd abandonarea programului A.B.M. Apelăm la el să renunțe la această cursă a înarmărilor nefolositoare și să se angajeze cu hotărîre pe calea menținerii păcii".

Ceea ce acum aproape un an era pentru mulți senatori și membri ai Camerei Reprezentanților o problemă militară cu aspect pur tehnic, care reclama unele cheltuieli financiare, a devenit anul acesta o problemă politică internă majoră, cu multe repercusiuni pe planul relațiilor externe ale țării.

De poziția pe care o adoptă față de „Sentinel" va depinde pentru mulți congresmeni realegerea lor. Apoi, dacă în august 1968 adversarii proiectului foloseau drept argument doar costul său exorbitant, care, potrivit unor surse, poate ajunge chiar și la 100 de miliarde de dolari, în prezent ei sînt în măsură să adauge și numeroase argumente de ordin politic. Astfel, într-o scrisoare deschisă adresată de Edward Kennedy ministrului apărării Melvin Laird, se subliniază că, „din punct de vedere politic, «Sentinel» ar compromite marea posibilitate actuală de a slăbi încordarea internațională. O înghețare a proiectului ar aduce o contribuție hotărîtoare la cauza păcii lumii, ar reasigura națiunea noastră că programele de apărare sînt rezonabile și realiste și ar mări posibilitatea de a ne ocupa mai efectiv de nevoile noastre interne". El a calificat proiectul „Sentinel" drept „o nebunie politică". Senatorul republican John Sherman Cooper, inițiatorul ofensivei împotriva proiectului A.B.M., consideră că acest proiect constituie o încălcare a Tratatului de neproliferare a armelor atomice, care stipulează că marile puteri trebuie să adopte măsuri pe linia dezarmării, nu a înarmării. Comitetul senatorial pentru relații externe, în fruntea căruia se află Fulbright, se pronunță în marea sa majoritate împotriva proiectului A.B.M., considerîndu-l un mare risc și un factor de natură să dezlănțuie o nouă cursă a înarmărilor nucleare, într-un moment în care sînt și așa destule focare de tensiune ce pun serios în pericol pacea lumii.

Ofensivei anti-A.B.M., Pentagonul i-a răspuns printr-o contraofensivă, organizînd un plan minuțios de propagandă pe scară națională în favoarea proiectului, în scopul „de a informa opinia publică", de „a o face să înțeleagă necesitatea" construirii bazelor, de „a crea un curent de opinie favorabil înființării bazelor «Sentinel» în cadrul sau în afara orașelor și regiunilor industriale". Totodată, planul stabilea sarcini precise „de lămurire a opiniei publice, presei, congresmenilor, liderilor guvernelor locale", în sensul că proiectul „Sentinel" ar reflecta „perfect politica americană actuală".

Senatorii care se opun noului sistem nuclear antibalistic au răspuns la această campanie prin înființarea unei comisii de oameni de știință și specialiști, cu scopul de a demonstra că nici din punct de vedere tehnic A.B.M. nu este avantajos, el fiind practic inutil în eventualitatea unei conflagrații mondiale. Comisia este condusă de dr. Jerome Weisner, fost consilier științific al președinților Kennedy și Johnson, și de prof. A. Chayes, fost consilier pe lîngă Departamentul de Stat. De asemenea, fostul vicepreședinte H. Humphrey a anunțat că intenționează să înceapă o campanie națională pentru intensificarea acțiunilor de protest ale opiniei publice împotriva proiectului „Sentinel", dezicîndu-se, astfel, de poziția pe care o adoptase în august 1968, cînd sprijinise proiectul. Pînă și liderul minorității din Senat, republicanul Everett Dirksen, sublinia că „a sosit timpul ca noi să privim cu mai multă atenție și mai hotărît această propunere" (proiectul A.B.M.).

În fața creșterii rîndurilor adversarilor sistemului „Sentinel", Pentagonul a anunțat, în prima decadă a lunii februarie, că „lucrările de construire a sistemului antibalistic «Sentinel» au fost oprite, în vederea unei amănunțite revizuiri a proiectului în cauză".

Revizuirea proiectului, relevă Associated Press, a fost încredințată ministrului adjunct al apărării, David Packard, care a fost președintele consiliului de conducere al companiei „Hewlett — Packard Co.", constructoare de aparate electronice și beneficiara multor comenzi din partea Pentagonului.

Congresmenii ostili sistemului A.B.M. au declarat, însă, că se opun oricărui sistem balistic sau antibalistic, pentru simplul motiv că pe plan internațional ar avea aceleași repercusiuni negative. Edward Kennedy releva că „nu este vorba de nici un fel de revizuire, ci doar de o încercare a Pentagonului de a neutraliza valul de critici".

Într-adevăr, spre sfîrșitul lunii februarie, Pentagonul a anunțat că revizuirea constă în acceptarea cererilor de a nu se mai construi bazele „Sentinel" în orașe, ci la o oarecare depărtare de ele, fapt care, de altfel, nu schimbă absolut deloc coordonatele controversei. Nimeni nu a fost surprins cînd, acum cîteva zile, s-a anunțat oficial că numărul senatorilor care se opun proiectului în dezbatere a ajuns la 53, adică la majoritatea necesară respingerii sale.

Totul depinde acum de președintele Nixon, care încă nu și-a spus cuvîntul, de fermitatea cu care va susține, în cazul în care o va face, că proiectul ar fi esențial pentru sistemul general militar al Statelor Unite. Totuși, scrie „New York Times", „opoziția are asemenea baze bipartizane solide, încît, după părerea unor observatori, nu se presupune că președintele va transforma problema «Sentinel» într-o chestiune de partid pentru a determina pe senatorii republicani să voteze potrivit dorinței Casei Albe. Din cei 53 de senatori care se opun în prezent construirii acestui sistem, 32 sînt democrați, iar 21 republicani".

Concluzia unor cotidiene americane este că de la cel de al doilea război mondial, Pentagonul nu a fost pus într-o asemenea situație de defensivă în Senat ca în zilele acestea. „Washington Post" subliniază și un alt aspect al acestei controverse și anume: „În Congres, pînă și cei mai aprigi sprijinitori ai Pentagonului au început să considere că acest for nu mai poate satisface orice cerere de bani a militarilor, așa cum a făcut în ultimii 25 de ani. Noua poziție se datorește atît războiului din Vietnam, care înghite sume mereu mai mari, cît și cererilor, ce par interminabile pentru noi, de sisteme de arme tot mai costisitoare".

Totodată, în rîndurile cercurilor de opinie publică cîștigă teren ideea realistă că în momentul de față nu trebuie întreprinsă absolut nici o acțiune de natură să ducă la o încordare în relațiile internaționale, ci trebuie găsite acele căi și mijloace care să contribuie la facilitarea stingerii acestor focare, la pregătirea succesului tratativelor pentru oprirea cursei înarmărilor nucleare.

Washington, 11 martie

reflector

O PROPUNERE INOPORTUNĂ

Premierul Wilson a informat Camera Comunelor despre un demers făcut de guvernul britanic pe lîngă guvernul francez pentru a-l informa că este dispus să angajeze cu el discuții asupra „viitorului Europei", dar că aceste discuții nu trebuie să fie pur bilaterale sau să se desfășoare „în spatele" celorlalți cinci membri ai Pieței comune. Pe aceeași linie se înscrie și răspunsul dat de primul ministru britanic la interpelarea deputatului laburist Robert Maxwell în legătură cu «afacerea Soames». „Guvernul britanic nu vrea să dea impresia unei «asocieri de forță» dirijată contra Franței, dar nici să se «tîrască» pentru a intra în C.E.E."

Un element de natură să complice diferendul este recenta propunere a fostului ministru de externe, George Brown, care s-a pronunțat pentru convocarea unei „noi conferințe", analogă celei care a dat naștere Pieței comune. Obiectul unei astfel de conferințe interguvernamentale ar fi studierea mijloacelor de stabilire a unei „comunități politice europene" din care să facă parte membrii actuali ai C.E.E. cît și Marea Britanie, precum și alte țări. Această comunitate politică ar urma să fie condusă de un parlament și de un consiliu de miniștri „care nu va fi paralizat de dreptul de veto". Observatorii susțin că această propunere, vizînd crearea unui organism supranațional care să controleze activitatea politică și economică a statelor membre, este în contradicție și cu concepțiile de politică externă ale guvernului britanic. Această inițiativă vine totuși din partea unui membru marcant al conducerii laburiste și, ca atare, după cum scrie „The Guardian", ea „va apărea în orice caz inoportună și va întări bănuiala că Marea Britanie este angajată în comploturi răuvoitoare pentru a izola Franța de partenerii ei din C.E.E."

ECONOMIA MAURITANĂ ÎN 1968

În afară de producția agricolă — baza economiei mauritane — extracția fierului a permis Mauritaniei să fie una din puținele țări africane care a reușit să-și echilibreze bugetul pe anul 1968. Producția fierului, principala resursă minieră a țării — care se situează pe locul doi în Africa, după Liberia, în ce privește extracția acestui minereu — a atins cifra de 7,8 milioane tone, față de 7,1 milioane în 1967. În ce privește arama — altă mare bogăție potențială a Mauritaniei — demarajul exploatării zăcămintelor de la Akjout (250 km la nord de Nouakchott) este prevăzut pentru anul 1970. De pe acum, experții apreciază că producția acestui zăcămînt va atinge cifra de 100 000 de tone în 1980.

VENEZUELA

PETROLUL ŞI NOUA CONFIGURAŢIE POLITICĂ

Edouard Bailby

Patruzeci şi şapte de buletine de vot în tot atîtea culori diferite... La Caracas, în decembrie 1968, alegătorii s-au pronunţat asupra candidaţilor la preşedinţia Republicii şi a celor pentru locurile din Parlament. Pentru a înlesni accesul la vot al analfabeţilor — privilegiu excepţional în America Latină, unde numărul lor este mare — guvernul preşedintelui Raul Leoni considerase indicată adoptarea acestui gen de scrutin. El n-a dat întotdeauna rezultate foarte exacte. Datorită unei manevre de ultimă oră, partidul politic al fostului dictator Marcos Pérez Jimenez a reuşit, de exemplu, să obţină culoarea roşie, cea mai frecventă în podoabele indienilor. Manevră abilă într-o ţară unde roşul rămîne simbolul Revoluţiei. Surîzător şi relaxat, în ciuda vîrstei avansate şi a anilor petrecuţi în închisoare, Gustavo Machado, secretarul general al Partidului Comunist, nu mi-a ascuns faptul că cineva din anturajul familiei sale se întorsese de la vot, plin de veselie, declarînd : „Am votat pentru partid, am votat roşu !"

Dar n-ar fi just să se exagereze în legătură cu confuzia pe care puteau s-o provoace culorile în starea de spirit a alegătorilor venezuelani. Adevărul este că, pe un continent unde cîteva ţări sînt conduse de dictaturi militare, Venezuela a ales jocul democraţiei burgheze. După ani îndelungaţi de ilegalitate absolută, Partidul comunist a fost autorizat, sub însemnul altui partid, Uniunea pentru progres (U.P.A.), să prezinte candidaţi proprii la alegeri. Chiar dacă n-a dispus de mijloace financiare considerabile ca alte partide politice — Acţiunea democratică (A.P.) a preşedintelui Leoni, şi partidul democrat-creştin (COPEI) al doctorului Rafael Caldera, ales în cele din urmă preşedintele Republicii — el a reuşit să obţină aproape 150 000 voturi şi să-şi asigure mai mulţi deputaţi. Succes cu atît mai meritoriu cu cît întreaga maşină electorală a fost, practic, controlată de diferite alte partide, mai ales de cele ale marii burghezii.

Problemele mari ale Venezuelei — reformele de structură şi politica petrolului — se impun cu pregnanţă mai ales acum, după instalarea oficială a lui Caldera în postul de preşedinte (11 martie a.c.). În campania electorală, problema petrolului, aproape în întregime controlat de companiile engleze şi nord-americane (regia naţională nu asigură decît 4 la sută din consumul intern), nu a făcut obiectul unor discuţii aprofundate, nici al unor luări de poziţie categorice. Soluţii naţionale în acest sens se impun cu atît mai evident cu cît enormele concesiuni acordate unor companii străine, încă de la începutul secolului, vor expira în 1983.

Aflată pe locul trei la producţie şi pe primul loc la exportul mondial de petrol, Venezuela realizează peste 70 la sută din devizele sale din exploatarea „aurului negru" care abundă în nord-vestul şi în estul teritoriului său.

Ales în postul de preşedinte al ţării cu mai puţin de 30 la sută din voturile exprimate, dr. Rafael Caldera nu a făcut, încă, propuneri concrete asupra dezvoltării viitoare a economiei venezuelane. Spre deosebire de preşedintele chilian Eduardo Frei, prietenul său personal, care şi-a axat întreaga campanie electorală pe transformări calificate „revoluţionare", dr. Caldera s-a mulţumit să propună un „cambio", adică o schimbare. În comparaţie cu declaraţiile pe care mi le-a făcut la Caracas în august 1966, cînd sublinia necesitatea de a se proceda la „reforme urgente, profunde şi paşnice" ale sistemului economic, cele pe care mi le-a acordat puţin timp după alegerile prezidenţiale mi s-au părut oarecum mai rezervate. De trei ori candidat nenorocos la preşedinţia Republicii, dr. Caldera a înţeles că nu va cîştiga alegerile decît la limită şi că pentru a guverna el va avea nevoie de sprijinul celorlalte partide politice.

Calculul nu e greşit. Este evident că, avînd mai puţin de 30 la sută din voturile exprimate, va fi aproape obligatoriu pentru el să încheie diferite alianţe. Alianţe cu atît mai necesare cu cît „schimbarea" promisă alegătorilor impune noului şef al statului înlocuirea personalului administrativ şi al conducerii economiei prin oameni mai tineri, în majoritate tehnocraţi, care se bucură în plus de încrederea lui personală.

O vreme, imediat după căderea fostului dictator Pérez Jimenez, democrat-creştinii din COPEI şi social-democraţii Acţiunii Democratice au colaborat la conducerea guvernului. Nu este exclus, în aceste condiţii, ca doctorul Caldera să fie obligat să urmeze aceeaşi politică, făcînd apel şi la oamenii care deţineau puterea pînă în prezent. Este ceea ce venezuelanii numesc politica „guanábana", după numele acelui fruct al tropicelor care e alb în interior (culoarea Acţiunii Democratice) şi verde în exterior (culoarea COPEI).

Totuşi, dacă dr. Caldera are nevoie de experienţa funcţionarilor din partidul guvernamental al preşedintelui Leoni — într-o ţară care, în ciuda dezvoltării sale industriale, duce încă lipsă de cadre, pentru a guverna el trebuie să-şi asigure, de asemenea, sprijinul armatei. Or, sondajele efectuate în rîndul trupelor arată foarte clar că mai mult de 90 la sută din soldaţi nu-şi ascund simpatia pentru Luis Beltran Prieto, candidatul nefericit al alegerilor prezidenţiale din decembrie 1968. Vechi conducător al Acţiunii Democratice, de care s-a despărţit acum cîteva luni, acest metis descendent dintr-o familie săracă a vrut să evidenţieze prin candidatura sa o oarecare independenţă de spirit în comparaţie cu alţi candidaţi. Dar, impregnat de acest populism latino-american care se transformă deseori în dictaturi, el n-a ştiut, sau nu a vrut, să definească într-un fel precis opţiunile sale patriotice şi antiimperialiste.

Preşedintele Caldera

Pe de altă parte, Caldera va întîmpina dificultăţi în formarea de alianţe în interiorul parlamentului (unde nu dispune de majoritate), întrucît tineretul democrat-creştin manifestă o efervescenţă crescîndă. Dornic de reforme, neliniştit de ponderea americană în economia Venezuelei (petrol, fier, mangan, aluminiu), el a acordat sprijin doctorului Caldera, în speranţa că sub guvernul său s-ar putea produce schimbări profunde.

Am avut ocazia, în timpul ultimei mele şederi în Venezuela, în decembrie 1968, să întîlnesc numeroşi ingineri şi tehnicieni de la Corporaţia Venezueleană a Petrolului, regie naţională fondată în 1960. Am fost impresionat de hotărîrea lor de a frîna iniţiativa monopolistă americană pentru ca Venezuela să aparţină, *în fine*, venezuelanilor ! O dată cu dezvoltarea industrială şi în cadrul ei, se manifestă din ce în ce mai mult aspiraţiile naţionale. Va trebui să se conteze pe acest fenomen în anii ce vor urma. Tocmai de aceea preşedintele Caldera este confruntat cu necesitatea de a lua hotărîri fundamentale în domeniul politicii economice şi al politicii externe.

Redactor al revistei franceze „L'Express", Edouard Bailby este un cunoscut specialist în problemele continentului latino-american. În urma unei călătorii în Venezuela, prilejuită de alegerile prezidenţiale din această ţară, autorul prezintă cititorilor revistei „Lumea" — cărora anul trecut le-a împărtăşit impresii din nord-estul brazilian — contextul economic şi politic în care a avut loc, la 11 martie, instalarea preşedintelui Rafael Caldera.

O NOUĂ CRIZĂ DE ÎNCREDERE

Pînă acum doi-trei ani, mulți ziariști chiar și dintre cei de specialitate nu prea auziseră de reuniunile lunare ale guvernatorilor băncilor centrale occidentale. Se știa că aceștia se întîlneau, încă din 1930, la Basel, dar cu excepția cîtorva întruniri, care se presupuneau sau se dovedeau mai importante, ziariștii nu-i prea deranjau pe „gardienii" rînduielilor monetare occidentale. Astfel, în jurul întîlnirilor s-a putut păstra cel mai strict secret — așa cum bancherii o doreau. Dar agravarea crizei sistemului monetar occidental și mai ales zguduirile din 1967 și 1968 au adus în actualitate nu numai orice întrunire monetară occidentală de mai mare amploare, ci chiar și aceste reuniuni lunare de rutină. Zeci de reprezentanți ai agențiilor de presă și corespondenți „deranjează" lunar convorbirile „cu ușile închise" de la Basel, fiecare dintre acestea părînd a fi cea care va sugera — în sfîrșit — soluția de curmare a crizei sau măcar de atenuare a ei, și, oricum, dacă aceasta nu se va întîmpla, — așa cum de fapt s-a dovedit — va fi cea care va iniția un nou compromis menit să amîne o explozie definitivă.

Anonimatul întrunirilor putea fi menținut atîta timp cît și condițiile în care fusese stabilit să funcționeze sistemul monetar occidental la conferința de la Bretton Woods din 1944 se păstrau aceleași, permițînd astfel statu quo-ul monetar. Aceasta presupunea, în primul rînd, menținerea intactă, pe plan real, a dolarului în situația de a fi „tot atît de bun ca aurul". Condițiile s-au schimbat însă. Pe o perioadă îndelungată, soldul anual al balanței de plăți a S.U.A. — ca urmare îndeosebi a uriașelor cheltuieli militare, mult sporite în ultimii ani, în legătură cu războiul din Vietnam — a devenit pasiv, americanii cheltuind în fiecare an mai mult decît încasau. Diferențele erau simpli bani de hîrtie, chiar dacă se numeau dolari. Faptul i-a făcut pe posesorii surplusului de dolari din străinătate să se întrebe dacă într-adevăr ceea ce dețin ei este „tot atît de bun ca aurul". Nu se uitase că S.U.A. se angajaseră să preschimbe oricînd și oricum în aur dolarii și s-a procedat ca atare. Convertirile firave de la început s-au transformat peste puțin timp în flux continuu și mai mult de 12 miliarde dolari-aur au traversat Atlanticul. Fenomenul luase proporții îngrijorătoare. O sugestie lansată poate chiar într-una din reuniunile „lunare" și autoritățile monetare occidentale — mai ales americane — volens nolens au acceptat-o : piața dublă a aurului, compromisul din martie 1968. Oricum, era clar că relația oficială aur-dolar — 35 de dolari uncia — nu o exprimă pe cea reală, dar prin această măsură faptul era recunoscut, întrucît alături de piața oficială exista o piață liberă, pe care aurul era estimat conform cererii și ofertei, mult deasupra cursului oficial. Și de atunci discrepanța s-a accentuat ; cu mici fluctuații, cursul liber al aurului a crescut permanent, ajungînd zilele trecute la o valoare cu 34 la sută superioară prețului oficial — 47 de dolari uncia.

Neîncrederea în dolar a angajat, din necesitatea asigurării continuității tranzacțiilor internaționale, alte valute în efectuarea acestora, și anume pe acelea care, la un moment dat, aveau o poziție mai bună pe piață, ca reflectare a situației economice a țării respective. Pe piața occidentală există, astfel, monede mai căutate și altele mai puțin căutate. Această situație a creat o importantă mișcare de capitaluri dintr-o țară în alta, transferuri efectuate (de multe ori prin simple ordine telefonice) cu scopul de a înscrie fondurile respective în alte valute (mai căutate) decît cea aflată într-o situație labilă. Unii le-au numit capitaluri speculative, avînd în vedere că urmăresc, pur și simplu, să obțină o fructificare mai ridicată în exterior. Pentru alții care consideră că este în natura lucrurilor să te ferești de eventuale pierderi, fie și numai potențiale, ele sînt numai „refugiate". Englezii le-au denumit simbolic : „hot money" (bani fierbinți), reușind să sugereze febrilitatea acestor mișcări atît ca simptom cît și ca manifestare a stărilor de tensiune existente la un moment dat pe piețele monetare occidentale. Pentru că ori de cîte ori neîncrederea într-o monedă este manifestă, se întrevăd schimbări în paritatea vreunei monede sau se produc modificări importante în nivelul dobînzilor din diferite țări, acul barometrului „hot-money" le indică prin milioanele sau, de multe ori, miliardele ce trec frontierele dintr-o țară în alta, dezechilibrînd balanțele de plăți, afectînd mecanismul monetar etc. În noiembrie 1968, mizînd pe o schimbare a relației marcă-franc, au trecut din Franța spre R.F.G. capitaluri în valoare de peste 1,5 miliarde dolari.

■

Astfel „fugii" — permanente ca tendință — de dolari (față de aur) i s-a adăugat în ultimul timp o „fugă" de anumite monede (unele față de altele) ale cărei sensuri sînt multiple și schimbătoare. Țesătura creată este foarte complicată, instabilă și foarte sensibilă. Fiecare fisură, fiecare recesiune, oricît de mică, este resimțită și reprodusă instantaneu pe piața monetară occidentală. Pe fundalul crizei sistemului monetar occidental, care în mare parte exprimă disparitatea dintre aur și dolar în relația forțat menținută, rețeaua legăturilor între valute este susceptibilă unui scurt-circuit la fiecare inflexiune nedorită. De aceea, mulți specialiști și experți occidentali au exprimat necesitatea de a se proceda potrivit formulei „grajdurile lui Augias", adică de a se interveni radical în întreg sistemul monetar occidental.

Devenise clar acest lucru mai ales după noiembrie 1968. Se vorbea insistent de convocarea unei conferințe de genul celei de la Bretton Woods, în vederea stabilirii unor noi rînduieli monetare. Nimeni nu știa însă precis către ce și pe ce căi. Existau doar foarte multe propuneri, păreri. Dar parcă uitînd de zguduirile lui noiembrie, treptat, mulți dintre cei care vorbeau de noua conferință, de necesitatea unei reforme a sistemului monetar occidental au început să găsească și să invoce diferite motive, mai ales ținînd de factorul timp (pregătiri prealabile de lungă durată), menite să amîne presupusa reformă. În fapt, acestea erau autoritățile, în special americane și britanice, care își vedeau periclitată poziția lor, întrucît o reformă ar fi afectat în primul rînd situația privilegiată a monedelor-cheie (dolarul și lira). Nu e mai puțin adevărat că nu se putea prevedea cu exactitate ce implicații ar fi avut o punere pe noi baze a relației aur-dolar.

La dispariția de pe firmament a angajării unor discuții „de urgență" privind reforma sistemului monetar occidental, au contribuit o serie de factori conjuncturali. Situației „explozive" din noiembrie i-a urmat o perioadă de acalmie. Francul părea a se fi redresat. Beneficiar al fluctuațiilor monedelor vest-europene, dolarul căpătase o poziție mai puternică. Datorită introducerii unei taxe asupra exporturilor vest-germane și detaxării importurilor cu același procent — 4 la sută —, balanța de plăți a R.F.G. nu a cunoscut un excedent care să impună cu necesitate revalorizarea mărcii. Pe de altă parte, se aștepta instalarea noii Administrații americane, de a cărei poziție depind în mare măsură problema reformei și viitoarea configurație a pieței monetare. Aceasta cu atît mai mult cu cît viitorul președinte nu se arătase, înainte de a-și ocupa scaunul la Casa Albă, refractar unei reforme, neexcluzînd nici posibilitatea reevaluării aurului. Primele zile ale anului 1969 aduceau o veste care părea să întărească și mai mult poziția dolarului. Balanța de plăți a S.U.A. înregistra după 17 ani un surplus. Restricțiile creditului introduse pe piața americană, împrumuturile masive făcute de rezidenții americani și mai ales de filialele europene ale firmelor de peste Ocean pe piața „eurodolarului", și fluxul de capitaluri pe care Wall Street-ul l-a „contractat" în timpul evenimentelor din noiembrie — capitaluri refugiate acolo de pe piața vest-europeană din motive de siguranță — au „scos" un surplus conjunctural în balanța de plăți americană.

■

Dar iată că speculațiile au reînceput ; cursul francului și lirei înregistrează scăderi, iar aurul este cotat mai bine ca niciodată. Țesătura s-a rupt în mai multe locuri.

Se pare că surplusul din balanța de plăți americană a fost într-adevăr, de conjunctură — deci la fel și consolidarea aparentă a poziției dolarului. Îngrijorarea este pusă în legătură mai ales cu diminuarea, echivalentă pentru o țară ca Statele Unite, cu o eliminare a excedentului balanței comerciale. Surplusurile în export-importul american de

La bursa pariziană, unde prețul aurului a atins cifre record, operatorul de la pupitrul de cotare e foarte solicitat

3—4 miliarde, din anii trecuți, se situează acum la numai cîteva sute de milioane. Și în cazul în care fluxul către Wall Street încetează, deficitul balanței de plăți va putea cunoaște valori mai mari decît în 1967 sau 1966. Între timp, președintele Nixon a declarat că o reevaluare a aurului nu poate fi discutată în viitorul apropiat. Dezacordul în această privință cu unii dintre partenerii europeni și, în special, cu Franța este pus din nou pe tapet. Faptul nu a putut crea decît instabilitate. Turneul european al președintelui nu a adus nici măcar clarificări în poziții. Problemele reformei sistemului monetar au fost puse „între paranteze" în cadrul discuțiilor Nixon — de Gaulle, după cum se exprima cotidianul financiar francez „Les Echos".

Pe de altă parte, speranța Statelor Unite că vor determina Republica Sud-Africană — cel mai mare producător și exportator de aur din lumea capitalistă și deci cel mai interesat într-o reevaluare a cursului aurului — să vîndă aur pe piața liberă și astfel, printr-o mărire a ofertei, să apropie cursul de pe piața liberă de cel oficial, nu s-a tradus în fapt. R.S.A., beneficiind de capitaluri refugiate în cantitate aproape egală cu contravaloarea aurului nevîndut, și-a menținut poziția, forțînd în continuare o supraevaluare a prețului aurului. În consecință, prețul acestuia pe piața liberă a crescut vertiginos. Semnificativ în situația actuală este faptul că, deși nu dolarul este cel direct implicat, „fuga" de liră și franc se face nu către alte monede, cum s-a întîmplat în noiembrie 1968, și în nici un caz către dolar, ci direct spre aur, dovadă că acesta pare a oferi în continuare unica siguranță și că, oricum, dolarul nu se bucură de un asemenea rol.

Scăderile cursului lirei își au, ca și mai înainte, explicația în faptul că scontata regăsire a cadenței economiei engleze se lasă mult așteptată. Avantajele trecătoare obținute prin devalorizarea lirei nu au fost susținute de o îmbunătățire a situației economice și efectele favorabile au dispărut. Se constată chiar existența unor condiții asemănătoare cu cele care au dus la devalorizarea de acum 1 an și 4 luni. Speriată de exodul capitalurilor spre alte piețe, și mai ales spre cea a „eurodolarilor", Banca Angliei a ridicat de curînd taxa de scont la 8 la sută, — ca în perioada premergătoare devalorizării din 1967 — în speranța, dacă nu a atragerii de fonduri, cel puțin a diminuării exodului acestora. O amînare a scadențelor privind rambursarea diferitelor credite primite de Marea Britanie pentru susținerea lirei pare a se impune. De asemenea, posibilitatea contractării unor noi credite nu este exclusă.

Înrăutățirea situației sociale din Franța și mai ales eșecul aproape din plecare al „rendez vous"-ului de pe rue Tilsitt au accentuat presiunile asupra francului. Banca Franței speră însă să facă față situației. În afara rezervelor sale de aproape 4 miliarde dolari, ea dispune de credite de 3,3 miliarde dolari, obținute prin acorduri „swap" (troc de devize între băncile centrale). Eventual, ea ar putea beneficia de încă un credit din partea Fondului Monetar Internațional în valoarea de 1 miliard de dolari pentru susținerea francului. Totuși, ca măsură de precauție, Banca Reglementelor Internaționale din Basel a început să cumpere titlurile franceze schimbate în Elveția, pentru a evita ca Banca Națională Elvețiană — obligată la aceasta prin statutul ei — să le transforme în aur după un timp relativ scurt. Se urmărește, astfel, să se reducă speculațiile asupra francului francez. Pentru aceleași motive, generalul de Gaulle și-a angajat încă o dată prestigiul în căutarea de a influența psihologic piața — așa cum, de fapt, a reușit în noiembrie — declarîndu-se energic împotriva devalorizării francului. Răspunsul din Bonn nu a întîrziat, astfel că se asistă, în momentul de față, la o reafirmare manifestă a pozițiilor din timpul zguduirilor din noiembrie 1968, cînd divergențele franco-vest-germane în această problemă au afectat, profund, se consideră, stadiul general al relațiilor dintre cele două țări. Ministrul de finanțe Strauss a reînnoit acum cîteva zile cu hotărîre opoziția sa față de revalorizarea mărcii vest-germane. Parcă turnînd gaz peste foc, ministrul vest-german al economiei, Schiller, a ținut să amintească țărilor debitoare (adică Franței și Marii Britanii) că acordul stabilit la trecuta reuniune lunară de la Basel recomandă acestora — într-un paragraf introdus la insistențele vest-germane — să împrumute pe piețele financiare ale țărilor cu balanțe de plăți excedentare (respectiv R.F.G.). Aceasta „preferă" unei „solidarități" monetare, care s-ar traduce într-o revalorizare a mărcii — atît de solicitată de partenerii ei occidentali și, în primul rînd, de americani — să-și exporte surplusul balanței sale de plăți sub forma creditului de stat, deosebit de avantajos din punct de vedere politic. Din aceste motive, țările debitoare nu prea se grăbesc să dea curs prevederilor paragrafului sus-menționat.

■

Aflate în situații economico-financiare și politice diferite, principalele țări occidentale adoptă poziții diverse, uneori complet contradictorii, în privința reformei sistemului monetar. „Solidaritatea" monetară mult proferată este departe de a fi un fapt. Ea nu se manifestă decît atunci cînd interese trecătoare, de conjunctură, o cer. Fostul președinte Johnson s-a grăbit să-l felicite pe generalul de Gaulle cînd acesta, în noiembrie, a decis în cele din urmă să nu devalorizeze francul — pentru că Statele Unite erau primele interesate în aceasta. Pozițiile S.U.A. și Franței rămîn, însă, divergente în problema reformei.

Orice încercare de a impune o „solidaritate" s-a dovedit neviabilă și a fost sortită eșecului. O asemenea încercare — planul Barre (după numele inițiatorului ei) — făcută în cadrul Pieței comune în vederea unificării politicii monetare a „celor șase", s-a lovit de obstrucțiile a numeroși membri, întrucît urma să fie pusă în practică prin intermediul și dirijată de către un organism suprastatal — fapt de natură să lezeze interesele diferitelor țări, știut fiind că politica monetară este unul din atributele esențiale ale suveranității de stat. De altfel, din aceleași motive, preconizatele lichidități suplimentare, așanumitele „drepturi speciale de tragere" al căror drept de emisiune și repartizare ar fi atribuit F.M.I., nu au fost ratificate de multe guverne, neîntrunind, cel puțin deocamdată, procentajul necesar intrării lor în vigoare. Nefiind interesate într-o reformă care să atingă fondul problemei, S.U.A., se pare, vor încerca să forțeze punerea în funcțiune a „drepturilor speciale de tragere", avînd în vedere tocmai poziția lor dominantă în cadrul F.M.I.

Oricum, problema reformei este de competența exclusivă a guvernelor. Băncilor centrale nu le rămîne decît ca „menținîndu-se în rețetele deja aprobate ale cooperării (n.n. — acordurile de la Basel), să reducă — după cum se exprimă comentatorul Agenției France Presse — consecințele unei crize și să susțină una sau alta dintre monede... pentru a împiedica un derapaj necontrolat al sistemului monetar occidental". Cu alte cuvinte, să caute soluțiile-paleative în mecanismul bancar al transferurilor de capital. În acest sens a fost inițiat planul Carli-Fowler (după numele inițiatorilor săi), menit să transfere automat în țările de origine capitalurile speculative atunci cînd s-ar fi ivit primejdia unei noi crize monetare. Dar la trecuta reuniune lunară de la Basel planul Carli-Fowler nu a întrunit sufragii unanime și nu va fi pus în aplicare. S-a hotărît doar ca în cazul unor noi crize, guvernatorii băncilor centrale să se întîlnească de urgență, pentru a se consulta asupra măsurilor ce urmează a fi luate. Ocazia s-a ivit curînd. Ultima reuniune lunară a avut de discutat tocmai aceste aspecte legate de noile speculații. Vrînd parcă să subestimeze amploarea actualelor speculații și presiuni făcute asupra francului și lirei, guvernatorii băncilor centrale și-au încheiat întrunirea fără vreun comunicat final. Dar au lăsat să se înțeleagă, după prima zi de dezbateri, că dau, într-un anumit fel, un cec în alb Franței, recunoscînd că Banca Franței posedă rezerve îndestulătoare pentru a depăși o situație critică. Despre reformă nimic. Un consens în această direcție nu există, cel puțin pînă în momentul de față. Soluțiile-paleative continuă să domine scena monetară occidentală. Astfel criza de încredere continuă.

Ilie ȘERBĂNESCU

LONDRA—WASHINGTON

Relaţii tot mai puţin

Preşedintele Nixon a petrecut opt zile în Europa „ca să asculte şi să afle" intenţiile şi opiniile aliaţilor vest-europeni. Desigur, aceştia nu s-au supus în mod pasiv examenului, ci au fost, la rîndul lor, interesaţi să-i afle intenţiile (curiozitate parţial satisfăcută) şi opiniile (curiozitate satisfăcută mai puţin decît precedenta). După toate probabilităţile, Londra a fost capitala în care raportul între curiozitatea oaspetelui şi aceea a gazdelor a fost net favorabil celei din urmă.

Această stare de fapt se explică destul de simplu : pe de o parte, claritatea poziţiei britanice (renunţare la „rolul mondial", adeziune la N.A.T.O., dorinţă de intrare în Piaţa comună, dispoziţie de a discuta despre Orientul Apropiat, înclinaţie de a favoriza — în măsura posibilului şi fără multe sfaturi de oferit — contactele cu Estul) ; pe de altă parte, incertitudinea persistentă cu privire la intenţiile preşedintelui — incertitudine care alimenta unele temeri precise ale guvernului Wilson. Între altele, reputaţia de pragmatic a lui Richard Nixon punea sub semnul întrebării „relaţiile speciale", mai exact sprijinul şi înţelegerea pe care fiecare guvern britanic de la război încoace le-a aşteptat din partea succesivelor administraţii americane.

„SOAMES SAGA" ŞI DIFICULTĂŢILE COORDONĂRII

Existau, înainte de vizită, semne defavorabile. Nu este vorba numai despre programarea Londrei ca a doua escală — programare care îi priva pe interlocutorii britanici şi de onoare protocolară a întîietăţii, şi de avantajul tactic (fie chiar minor) al ultimului cuvînt, înainte de concluzii. De fapt, neplăcut fusese, înainte ca programul desfăşurat al vizitei să fie anunţat, faptul că premierul Wilson se străduise să perfecteze o vizită la Washington pînă în ziua cînd a aflat din ziare că preşedintele Nixon va vizita Europa în februarie.

Urmează să vedem dacă, şi eventual în ce măsură, lucrurile s-au clarificat în cursul celor 40 de ore petrecute la Londra de preşedintele Statelor Unite. Incontestabil acest răstimp a fost utilizat la maximum, discuţiile începînd chiar în Rolls Royce-ul care îi ducea pe interlocutori de la aeroport la reşedinţa de la Chequers a primului ministru. Exceptînd, firește, cele două breakfasturi, Nixon nu a băut nici măcar o ceaşcă de ceai singur, întîlnindu-se, în afara premierului Wilson şi principalilor membri ai cabinetului său, cu liderul conservator Heath, liderul liberal Thorpe, ex-premierul MacMillan, un grup de reprezentanţi ai presei — între care proprietarii de ziare sir Max Aitken („Daily Express" şi „Sunday Express"), lordul Hartwell („Daily şi Sunday Telegraph") şi lordul Thomson („Times" şi „Sunday Times") — şi un alt grup de „personalităţi neoficiale" presupuse a da preşedintelui Nixon imaginea opiniilor „omului de pe stradă" (parcurgînd lista invitaţilor — bancheri, profesori, lideri sindicali şi ai studenţilor — un funcţionar american a exclamat : „grozavă stradă"). Printre acestea s-au plasat prînzul la palatul Buckingham, o vizită la Camera Comunelor şi una la ambasada americană.

Limitîndu-ne la convorbirile oficiale, nu este greu, chiar în absenţa unui comunicat comun, de determinat ce aveau să-şi spună, sau mai degrabă să-şi sugereze, interlocutorii. Preşedintele S.U.A. este interesat, înainte de orice, în stabilitatea monedei britanice — unul din punctele cele mai vulnerabile ale sistemului monetar occidental ; de asemenea, acum cînd Londra obişnuieşte să-şi afirme vocaţia europeană, Administraţia ar dori ca interesul britanic pentru vestul continentului să îmbrace forme mai constructive. Deci mai puţine crize în U.E.O., sau direct franco-britanice ; mult mai bine ar fi dacă Londra şi-ar utiliza influenţa de pildă pentru a convinge Bonnul să-şi depăşească reţinerile faţă de semnarea tratatului de neproliferare.

În ce priveşte partea britanică, nu este greu să presupunem cum fiecare expunere a poziţiei proprii conţinea şi o întrebare în legătură cu atitudinea americană. Marea Britanie intenţionează să sprijine în continuare N.A.T.O. — dar ce intenţii au faţă de pact Statele Unite ? Şi ţinînd seama de bunele intenţii (afirmate) faţă de alianţa atlantică şi de unitatea vest-europeană, vor sprijini Statele Unite (era întrebarea subînţeleasă) demersurile pe care Londra va continua să le întreprindă în vederea admiterii în C.E.E. ? (Aici nu au putut lipsi aluziile, dacă nu o relatare mai amplă, a ceea ce la Londra — unde serialul de televiziune e prezentat cu numai două săptămîni avans faţă de Bucureşti — se numeşte „Soames saga"). În acelaşi fel, reafirmarea dorinţei de a sprijini lira sterlină prin eforturi economice şi austeritate bugetară implica şi speranţa că preşedintele Nixon nu va ceda presiunilor protecţioniste, existente în Congres, de o manieră care să compromită exporturile engleze.

Fără îndoială că s-a procedat la examinarea, ades academică, şi a altor probleme ; dar asta nu ne poate împiedica să constatăm restrîngerea ordinii de zi — în comparaţie cu precedentele întîlniri anglo-americane. Nimic despre Vietnam ; nimic despre Rhodesia şi, în general, despre prezenţa engleză la est de Suez.

Desigur, nu este vorba numai despre rezerva autoimpusă a preşedintelui Nixon ; ci pur şi simplu era inutilă discutarea unor situaţii incerte şi pe care dialogul de la Londra nu le-ar fi apropiat de clarificare — este cazul tratativelor de la Paris — după cum nu era utilă repunerea în discuţie a unor stări de fapt ireversibile — aşa cum este retragerea de la est de Suez pe care dezbaterea parlamentară de săptămîna trecută a confirmat-o fără echivoc. De altfel, această diminuare — pe spaţiu

O înţelegere globală nu mai e posibilă...

geografic — a ambiţiilor britanice constituie un element decisiv în evoluţia noţiunii de „relaţii speciale" anglo-americane ; diminuare confirmată de recenta expunere în parlament a ministrului apărării, Healey, la un buget anual adaptat tocmai acestei orientări (cu aceeaşi ocazie se remarca faptul că, pentru prima dată într-o perioadă istorică îndelungată, în ultimele 12 luni nu a căzut în luptă nici un soldat englez).

CEEA CE NU SE POATE PIERDE ŞI CEEA CE NU SE POATE CREA

Pentru a stabili exact dimensiunile actuale ale „relaţiilor speciale" este nevoie să examinăm compatibilitatea orientării britanice — în noul rol „european" — cu obiectivele deocamdată schiţate ale politicii americane (adeziunea precumpănitor platonică a Londrei la obiectivele globale ale Washingtonului este irelevantă). Desigur, Statele Unite nu vor să descurajeze orientarea guvernului Wilson în favoarea N.A.T.O. dar nici nu pot să nu observe că sugestiile ministrului laburist al apărării, Healey, pun în discuţie actuala strategie a pactului, în timp ce Marea Britanie înregistrează, pentru

„speciale"

prima dată după mulți ani, o reducere — fie și minimă — a bugetului militar. Tot astfel, Washingtonul nu vrea să tempereze entuziasmul guvernului Wilson pentru C.E.E. ; dar există un interes cel puțin egal pentru îmbunătățirea relațiilor cu Franța și Departamentul de Stat, condus acum de William Rogers, va înregistra, probabil, veto-urile franceze, fără acele proteste ocazional vehemente care se auzeau în perioada Rusk. Firește, Casa Albă este mulțumită de similitudinea de vederi în problemele monetare ; dar ea nu intenționa să le abordeze la Londra (și în general în cursul turneului ; din echipa președintelui Nixon economiștii au lipsit) iar recentele știri despre dificultățile lirei sterline nu au fost de natură să sporească încrederea în partenerul britanic.

Așadar, preocupări comune există ; identitatea de vederi însă este, în cel mai bun caz, limitată. E o situație în care guvernul englez nu are nici un privilegiu în raport cu alți membri ai alianței atlantice. Anglia este preocupată de moneda sa, dar așa e și Franța. Este fidelă N.A.T.O., dar așa este și R.F.G. Dorește să intre în Piața comună — dar asta doresc, pentru ele, Danemarca și Norvegia, iar admiterea Angliei o doresc cinci din cei șase. Nici măcar „bunele raporturi personale Wilson-Nixon" — singura realizare concretă citată la Londra după vizită — nu reprezintă o exclusivitate britanică ; se spune că președintele de Gaulle a obținut același lucru, ba chiar în condiții mai dificile.

Ceea ce este real în „relațiile speciale" — spunea o oficialitate americană — nu se poate pierde, iar ceea ce este ireal nu se poate crea. Reali rămîn, probabil, factorii citați de președintele Nixon la sosirea pe aeroportul Heathrow : comunitatea de limbă, similitudinile juridice și parlamentare. Irelă a devenit în tot mai mare măsură cealaltă comunitate, de obiective politice.

Intervine, cel puțin în actuala conjunctură, și un alt factor. Absorbită de războiul din Vietnam, Administrația Johnson era numai secundar preocupată de coordonarea cu aliații vest-europeni ; în această situație un aliat comod (și înțelegător față de angajarea americană în Asia de sud-est) era deosebit de apreciat. În prezent însă, cînd noua administrație procedează la reconsiderări, aparent cuprinzătoare, orice preferință acordată Londrei ar risca să închidă alte opțiuni. De aceea, „relațiile speciale" au devenit — așa cum afirma președintele Nixon — relațiile pe care S.U.A. ar dori să le aibă cu toți aliații europeni. Dar niște „relații speciale" care ar fi multiplicate și oferite tuturor aliaților — nici unul mai special decît celălalt — nu mai au nimic prea special.

Mihai MATEI

APOLLO-9 la capătul programului

Două evenimente inedite au intervenit în zborul lui Apollo-9, tocmai în ultimele zile de evoluție. Mai întîi, cosmonauții au luat ca punct de reper, pentru a-și măsura poziția în spațiu, planeta Jupiter. Faptul că ei au reușit să se orienteze cu ajutorul uriașului nostru vecin din sistemul solar și să nu mai caute stelele fixe este de mare însemnătate pentru călătoriile viitoare. Sextantele vor găsi mult mai ușor planeta Jupiter, iar ordinatorul de la bord va putea să stabilească prompt poziția cabinei în raport cu traiectoria programată, problemă astronomică de altfel foarte complexă.

A doua „premieră" este noua și, probabil, ultima modificare a orbitei pe care evolua cabina în călătoria ei circumterestră. În timpul celor zece zile de zbor, Apollo-9 a încercat nu numai faimosul lui „modul lunar", ci și o serie de manevre originale, între care modificarea, de mai multe ori, a orbitei în jurul Pămîntului. Toate aceste modificări au fost opera ordinatoarelor de la centrele de comandă și control care au fost solicitate — în unele cazuri spontan, în altele cu anticipație — să calculeze traiectoria optimă necesară pentru îndeplinirea diverselor faze din programul de zbor. Ca urmare, după plasarea pe prima orbită circumterestră, cabina a fost mutată pe o orbită circulară, situată la 233 km deasupra Pămîntului, înălțime considerată drept cea mai potrivită pentru manevrele cu modulul lunar. A fost aleasă o traiectorie circulară pentru a se îngădui cosmonauților de pe modul să se depărteze și apoi să revină la cabina-mamă cu minimum de riscuri posibile în situația lor extraordinară. Orbitele au mai fost modificate și pentru alte acomodări ale cabinei în manevrele de apropiere. În fine, ultima modificare, efectuată în prima zi a săptămînii curente, a fost dictată tot de ordinatoare, cărora li s-a pus întrebarea : ce orbită ar asigura condiții optime pentru revenirea cabinei Apollo-9 pe Pămînt la data stabilită (joi 13 martie, ora 16,46 — ora noastră) la locul stabilit (undeva în Oceanul Atlantic, spre sud-est de insulele Bermude) în ipoteza că retrorachetele principale nu s-ar aprinde sau nu ar avea combustibil suficient pentru executarea manevrelor de amerizare. Răspunsul ordinatoarelor a fost : să se plaseze pe o orbită foarte alungită la apogeu (peste 400 de km) și scurtată puțin la perigeu (circa 190 de km). Evoluînd pe această traiectorie finală, Apollo-9 va avea cele mai multe șanse de a intra în atmosferă exact pe îngustul „coridor de acces" și nu va fi obligat să folosească, în vreun caz extrem, mai mult combustibil decît conțin cele 4 mici rachete direcționale, fixate la exterior, pe modulul cilindric de serviciu, destinat a fi și el părăsit în spațiu în momentul cînd cabina-mamă va porni spre sol.

De altfel, de-a lungul acestui spectaculos și bine realizat program spațial, cabina-mamă s-a caracterizat îndeosebi prin dezinvoltura cu care a putut să abandoneze, rînd pe rînd, întregul ei sistem : treptele de lansare, modulul lunar și modulul de serviciu, pe măsură ce se epuiza utilitatea fiecăruia. Undeva pe cer, într-un punct despre care se spune că este fix, a rămas, ca o relicvă a erei spațiale, bizarul „scorpion" de aluminiu, modulul lunar al cărui destin a fost să prefigureze, întocmai, toate operațiile de alunizare fără să ajungă vreodată pînă la Lună. Abandonat acolo, după ce i-au fost verificate toate posibilitățile de mișcare, el va fi martorul nevăzut al zborului selenar pe care urmează să-l efectueze, poate în ultimele zile din mai, un frate al său geamăn, aflat deocamdată la Cape Kennedy, lîngă racheta Saturn-5 — Apollo-10.

Dacă ultima etapă de azi a zborului cabinei cu numărul 9 se va încheia, așa cum se speră, fără surprize (în materie de zboruri cosmice doza de risc nu scade, ci sporește pe măsură ce traiectoria se scurtează), atunci administrația N.A.S.A. va putea să-și împlinească dorința de a sări peste etapa a 10-a (un nou raid circumlunar) și va încerca direct alunizarea. Fixat în papucii săi — care, dacă nu vor fi chiar de aur, sînt în orice caz magnetizați — un om va privi solul lunar, îi va cerceta substanța și va aduce pe Pămînt primele fire de praf de pe Lună.

Mircea GRIGORESCU

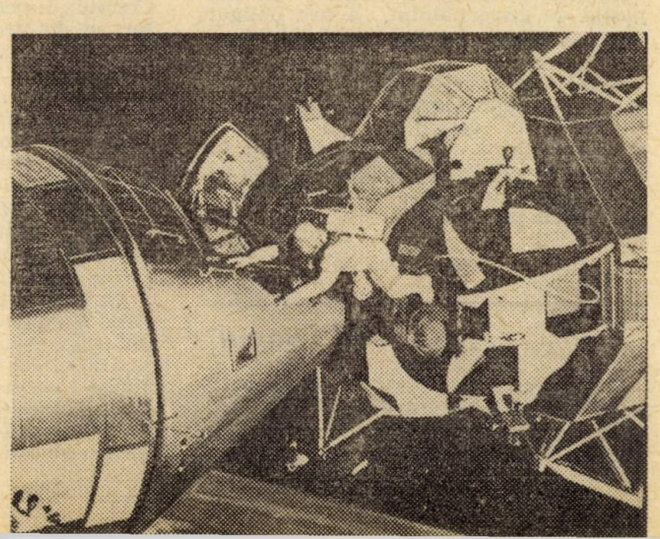

Ilustrarea unuia din cele mai dramatice momente în cadrul manevrelor spațiale efectuate de Apollo-9 : un cosmonaut iese din modulul lunar și reintră în cabina-mamă printr-o celulă specială de acces. Această manevră a fost programată pentru a se experimenta posibilitățile de salvare a echipajului din interiorul modulului în caz de accident

Demonstrație pe străzile Calcuttei pentru dezvoltarea democratică a vieții publice și pentru îmbunătățirea nivelului de trai

INDIA

Trecut și actualitate în opțiunile politice

Alegerile parțiale din India, desfășurate în Bengalul de vest, Bihar, Punjab și Uttar Pradesh, au reactualizat în atenția observatorilor mutațiile din ce în ce mai marcate care se înregistrează pe scena politică a țării. Rezultatele electorale au dezvăluit răsturnări semnificative : în Bengalul de vest, Frontul unit al forțelor de stînga a obținut o victorie netă (210 din cele 280 de mandate ale Adunării legislative locale), în timp ce în Punjab, partidul Jan Sangh a fost acela care s-a instalat, după o manșă comodă, în fotoliile-cheie. În ambele cazuri, partidul Congresul Național Indian, tradiționalul lider al mișcării politice indiene și de 20 de ani partid de guvernămînt, a fost obligat să se adapteze la o prezență mai modestă.

Explicația acestei situații reprezintă, în esență, demontarea parțială a tradiției de unic conducător pe care și-o crease partidul. O scurtă incursiune în istoria economică și socială a țării va ușura procesul de înțelegere a pierderii de influență a C.N.I.

Lupta cu timpul

O dată cu obținerea independenței, la 15 august 1947, India s-a angajat într-un amplu efort de reconstrucție care, în concepția lui Jawaharlal Nehru, trebuia să ducă la instaurarea rapidă și eficace, pe un vast teritoriu și pentru o uriașă populație, a atributelor unei vieți civilizate. Obiectivele acestui program au fost : votarea Constituției republicane, planificarea economiei naționale, reforma agrară, naționalizarea majorității intreprinderilor și a băncilor, crearea unei industrii naționale, alfabetizarea populației. Procesul dezvoltării pe linia acestor obiective a fost sinuos — alături de succese incontestabile în anumite sectoare înregistrîndu-se obstacole sau stagnări. Pe ce teren se manifestă aceste discrepanțe, care este, în fond, harta pe care cei 20 de ani de guvernămînt exclusiv sau majoritar al partidului Congresul Național Indian și-a încercat fructificarea deziderateloř?

India dispune de suprafața de 3 268 090 km² divizată în 17 state și 9 teritorii unionale. Tradițiile religioase etnografice, lingvistice etc. dau naștere unor permanente tendințe de separare a noi teritorii, în state distincte. Intenția majoră a partidului Congresul Național Indian pentru a desțeleni căile de acces spre o unitate armonioasă, pe baza unei federații, a simplificat în parte conflictele, dar nu le-a anihilat, fapt care a determinat guvernul central să suporte noi întrebări asupra modalităților de atenuare și rezolvare a acestei stări de conflict seculare.

Dacă conflictele între populații au reprezentat, sub dominația colonială, o supapă excelentă pentru consumarea nemulțumirilor prin întreținerea între micii feudali a unei psihologii de permanenți combatanți locali, guvernele și legislaturile Indiei independente nu puteau și nu aveau nici interesul (printre altele, planificarea economiei și întreg programul de dezvoltare o impunea) să menajeze veleitățile locale centrifugale. Acțiunile de aplanare, de restudiere a frontierelor (în acest scop a fost creat Comitetul pentru reorganizarea statelor) și de respectare a tendințelor locale (cazul statelor Punjab și Assam) nu sînt decît unele dintre modalitățile pe care guvernul central le-a practicat în vederea armonizării revendicărilor locale ale unor state și stabilizarea unei conduceri unitare. Dar alături de operațiunile administrative de „nivelare", în India a rămas totuși deschisă problema coabitării unui amalgam de populații. Un babilon lingvistic tulbură în continuare unitatea de limbă.

La nivelul Uniunii, alături de engleză, care s-a menținut, paradoxal, numitorul comun lingvistic în relațiile administrației centrale cu statele, astăzi este folosită ca limbă oficială limba „hindi". La nivelul statelor sînt recunoscute ca oficiale alte 14 limbi, de uz local. Pe lîngă acestea, un enorm „buchet" de alte limbi sau dialecte (în total 1 652) adîncesc perturbațiile (transformate frecvent în lupte de stradă) determinate, în principal, de conflictul între nordul vorbitor de „hindi" și sudul vorbitor de „tamil". Conflictele de limbă sînt dublate de cele religioase, dar împreună au reprezentat o dificultate palidă în raport cu problema fundamentală a rezolvării subalimentației.

În 1947, indienii se hrăneau cu cereale inferioare (tapioca, jowar), iar astăzi cu grîu și orez. În 1947, în India boii depășeau ca număr automobilele (în raport de 12 la 1), astăzi India produce automobile, calculatoare, motoare cu reacție, echipament electronic, plutoniu. Cele trei planuri cincinale demarate în 1951 și ultimele planuri anuale au vizat scoaterea țării din anchiloza feudală care părea incurabilă. Este vorba de creșterea producției de oțel de 5 ori, a energiei electrice de 6 ori, a producției de aluminiu de 20 de ori etc. Împreună cu aceste elemente, probe ale dinamizării producției și a tendinței de a trasa pe harta socială coordonatele unei vieți moderne, se mențin însă axele tradiționale ale moralei indiene, sedimentate într-o populație despărțită riguros, de 20 de secole, în caste. Patru mari caste (brahmanii, luptătorii, comercianții, cultivatorii) plus alte 49 000 de subcaste la periferia cărora se află cele 70 de milioane de „paria" împart India într-o puzderie de fortificații „spirituale" armate de legile Manu. (Și astăzi un membru al unei caste superioare dacă dă mîna cu un „paria" se dezinfectează ulterior). Reduse la numitorul comun al nivelului de trai, altitudinile de castă se estompează însă, căci, deși cultivatorii formează o castă superioară, ei reprezintă, înainte de orice, 70 la sută din populația Indiei, care însumează 520 de milioane de locuitori. Din cei 70 la sută de cultivatori, puțini practică, deocamdată, o agricultură mecanizată (cu tot efortul statului de a moderniza acest sector), iar dintre aceștia un număr relativ scăzut obțin producții mulțumitoare. Trebuie subliniat, în același timp că anii de producție abundentă sînt rari în succesiunea alarmantă a anilor fie de secetă catastrofală, fie de inundații la fel de catastrofale. De aici rezultă una din problemele capitale ale Indiei : a asigura o alimentație normală unei populații comprimate pe unitatea de suprafață într-o medie de 153 loc./km² în comparație cu 57 loc./km² în Europa.

Este de semnalat că în anul agricol 1967—1968 India a obținut cea mai mare producție agricolă — 95,6 milioane tone cereale. A fost un an record și un succes remarcabil.

O fabuloasă capacitate de muncă se oferă în fiecare an Indiei, paradoxul dezvoltării constînd în imposibilitatea folosirii ei integrale, deși administrația a recurs în ultima vreme la metoda „sistării" și controlării nașterilor prin „family planning program ... încearcă să reducă rata natalității de la 41 la mie la 22 la mie în următorii zece ani, sau într-un timp mai scurt.

Conducător al unui stat de agricultori, guvernul central de la Delhi a trebuit să acorde, în același timp, importanță și sectorului industrial, să elaboreze o strategie eficientă a echili-

brului balanței de plăți ; măsurile preconizate nu au dus însă întotdeauna la rezultatele scontate. Devalorizarea rupiei la 6 iunie 1966 (de la 4,76 la 7,50 rupii un dolar S.U.A.) a fost anunțată ca un stimulent al „însănătoșirii exporturilor", dar a fost primită cu răceală cînd, după două zile, Banca Internațională a acordat Indiei un credit de 900 milioane de dolari, facilitînd imixtiunea capitalului străin care, de altfel, de la independență încoace s-a triplat.

Nivelul de trai scăzut, deși afectează majoritatea populației, nu exclude existența unei pături sociale opulente. La una din sesiunile anuale ale partidului Congresul Național Indian, ținută la Djaipur, fostul președinte al partidului K. Kamaraj, declara : „Nu am reușit să slăbim și, cu atît mai puțin, să înlăturăm inegalitatea dintre bogați și săraci. Pe de o parte vedem o clasă bogată care își permite cheltuieli exagerate, iar pe de altă parte, o masă de oameni care trăiesc în sărăcie". În același timp, viața economică a cunoscut, și fenomenul se adîncește, o serioasă concentrare a capitalurilor : cinci societăți indiene controlează 539 de firme, iar principalele 10 monopoluri dețin 16 din cele 30 miliarde de rupii ale sectorului particular.

Trebuie remarcat că dacă anumite măsuri care vizau o mai accentuată echilibrare a vieții economice au fost speculate de monopoluri pe parcurs, nepermițînd în toate domeniile finalizarea lor în interesul maselor largi, totuși anii de guvernămînt ai partidului C.N.I. au reușit, în ansamblu, cu toate dificultățile existente încă, să detașeze India din osificarea subdezvoltării în care o instalaseră anii lungi ai colonialismului. Planurile cincinale economice și măsurile administrative democratice în viața socială au oferit suficiente date capabile să confere platformei partidului de guvernămînt premisele unei baze de masă. Totuși, nivelul de pornire al eforturilor organizate de guvern fiind, după cum am remarcat, moștenirea tuturor tarelor colonialismului, coordonarea acestui efort lovindu-se de ofensiva foarte puternică a forțelor de dreapta, a vîrfurilor oligarhiei tradiționale, a intereselor capitalului străin, a rezultat de aici un permanent conflict între aripa democratică a partidului de guvernămînt și dreapta acestuia, conflict care a determinat, în ultimă instanță, o serie de compromisuri și de amînări în finalizarea deziderateelor inițiale. În aceste condiții, intențiile aripii democratice a partidului C.N.I. nu au mai ajuns să se concretizeze în toate domeniile activității de stat.

Grupări, regrupări, mutații

Harta repartiției diverselor formațiuni politice a devenit, după alegerile din februarie 1967, cel puțin paradoxală: în 9 state din 17, partidul Congresul Național Indian a pierdut controlul, în aceste 9 state au venit la putere fie forțe de stînga, fie forțe de dreapta, fie echipe de coaliție, dar India rămîne condusă de partidul Congresul Național Indian, care deține majoritatea în guvernul central de la Delhi.

Cu toate că într-o serie de state opoziția a ajuns la putere formînd guverne locale, poziția C.N.I. se menține puternică. Platforma democratică a acestui partid, germinată în focul luptei pentru independență, și-a atins într-o măsură sensibilă aplicarea ei în viață. Dacă reforma agrară nu este încă completă, iar diferențele între clase se mențin, aceasta nu înseamnă că acțiunea de desfășurare a deziderateelor democratice este paralizată, iar perspectivele blocate. Dificultățile întîmpinate de C.N.I. se polarizează exclusiv în mișcarea de dreapta, care încearcă să perforeze unitatea partidului de guvernămînt și să-i atragă periferia, cu simpatii de dreapta, în matca extremei drepte. Din aceste obstacole, care au obligat mersul drept al partidului lui Nehru la anumite ocoliri și întîrzieri în luarea unor decizii, derivă pierderea unor simpatizanți, cîștigați cu ani în urmă, datorită activității progresiste în lupta împotriva colonialismului. Cum era și firesc, dreapta a profitat de această situație, și-a organizat mai riguros ofensiva, folosind tactica dizolvării pe dinăuntru a partidului de guvernămînt, combinată cu atacul frontal, la scenă deschisă. S-a ajuns pînă acolo încît cu ocazia alegerilor din 1967, pentru prima oară în istoria partidului lui Nehru, financiarii au declarat că dacă nu li se rezervă în partidul de guvernămînt un număr de fotolii, vor „rarefia" fondurile alocate acestui partid. În același timp, fenomenul adîncirii fuziunii între o serie de elemente ale partidelor Jan Sangh (gruparea extremiștilor hinduși), „Swatantra" (combinație realizată în 1959, între marele capital și vechile elemente ale oligarhiei), dreapta partidului Congresul Național Indian, precum și ale unor organizații religioase, continua. În acest sens, Desai, secretarul parlamentar al partidului „Swatantra", declara la 14 ianuarie 1969 : „Cînd pozițiile grupurilor parlamentare ale celor două partide (Swatantra și Jan Sangh — n. n.) vor fi mai apropiate, va fi deschis drumul pentru fuzionarea lor".

În acest timp, în rîndurile opoziției, forțele mișcării de stînga și-au sporit continuu influența cîștigînd, după alegerile din 1967, voturile a milioane de noi alegători. După cum se știe, în Bengalul de vest și Kerala, alegerile parlamentare au determinat formarea de guverne ale Frontului unității de stînga. Din păcate, organizarea forțelor de stînga, care exprimă interesele clasei muncitoare, ale păturilor asuprite de la orașe și sate, ale întregii mișcări progresiste indiene, nu s-a putut realiza fără dificultăți. Se știe că mișcarea comunistă indiană — principala forță a stîngii — este, în prezent, scindată în două partide comuniste, fapt de natură să frîneze capacitatea de asamblare a potențialului stîngii într-o mișcare unică, armonioasă.

Cele 110 locuri ocupate în prezent de comuniști în parlamentul bengalez exprimă capacitatea lor de a menține aderența maselor de proletari industriali, exploatați de monopolurile autohtone și străine, mase care s-au convins că platforma mișcării comuniste reprezintă singura soluție politică care să ducă la îngrădirea puterii marelui capital, la ameliorarea nivelului de trai. Masiva opțiune electorală a populației din Bengalul de vest pentru Frontul unit al forțelor de stînga a dus la obținerea puterii de către stînga, la instalarea în postul de ministru de interne a unui comunist. Platforma stîngii care vizează accentuarea într-un ritm rapid a industrializării, continuarea reformei agrare într-un spirit democratic, lupta împotriva speculei și a stocării ilicite de alimente (în acest sens forțele de stînga ajunse la putere au lansat o ofensivă puternică pentru a depista și a deferi justiției pe speculanți) a întrunit și întrunește o largă bază de masă. Analiza confruntărilor de pe scena politică indiană pune în lumină faptul că există unele apropieri între obiectivele forțelor de stînga la putere în Bengalul de vest, dar în opoziție față de partidul de guvernămînt și programul de reforme, pe care partidul C.N.I. a încercat să-l finalizeze în plan concret. Lupta stîngii, și a tuturor forțelor progresiste, se orientează deci împotriva dreptei partidului C.N.I. și evident, se organizează într-un larg baraj împotriva partidelor Jan Sangh și Swatantra.

Din tot acest context politic extrem de complex putem depista o serie de vectori : 1) tradiția partidului C.N.I. de unic depozitar al intereselor maselor populare a înregistrat în ultima vreme opțiuni noi, fapt care angajează actuala situație politică internă într-o efervescență nemaiîntîlnită pînă în prezent în India. În planul organizării sale interne, partidul C.N.I. și-a delimitat aripa democratică de cea de dreapta, care manifestă un interes din ce în ce mai sensibil de a trece la remorca partidelor reacționare, care exprimă interesele oligarhiei feudale și ale monopolurilor străine și autohtone ; 2) partidele de dreapta, deși speculează și pregătesc separat viitorul context electoral, își întind punți de natură să le programeze fuziunea ; 3) mișcarea forțelor de stînga cîștigă o bază de masă tot mai largă (după cum a demonstrat-o recenta repriză electorală), barează măsurile anti-democratice, își strînge rîndurile împotriva opoziției de dreapta, reacționare și antipopulare.

Recentele remanieri guvernamentale, efectuate de primul ministru Indira Gandhi, au adus în posturi importante doi tineri „congresiști" : Dinesh Singh a preluat Ministerul de Externe, iar Bhagat, Ministerul Comerțului Exterior și al Aprovizionării. În aceeași perioadă opoziția a prezentat în Camera Inferioară o moțiune de neîncredere în guvern, care a fost respinsă, dar a reușit să întrunească 80 de voturi. Cele două evenimente probează încă o dată direcțiile tendințelor politice interne. Oricum, impasul preparat de mișcarea de dreapta poate fi depășit prin efortul constant al forțelor progresiste din partidul de guvernămînt de a nu se distanța de tradiția democratică a luptei anticolonialiste, luptă care în actuala perioadă înseamnă evitarea compromisurilor cu dreapta, îngrădirea influenței monopolurilor, accelerarea industrializării, definitivarea reformei agrare, alianța cu forțele mișcării de stînga. Succesele obținute în trecut de partidul de guvernămînt ar putea crea noi condiții pentru continua lor dezvoltare.

Radu BUDEANU

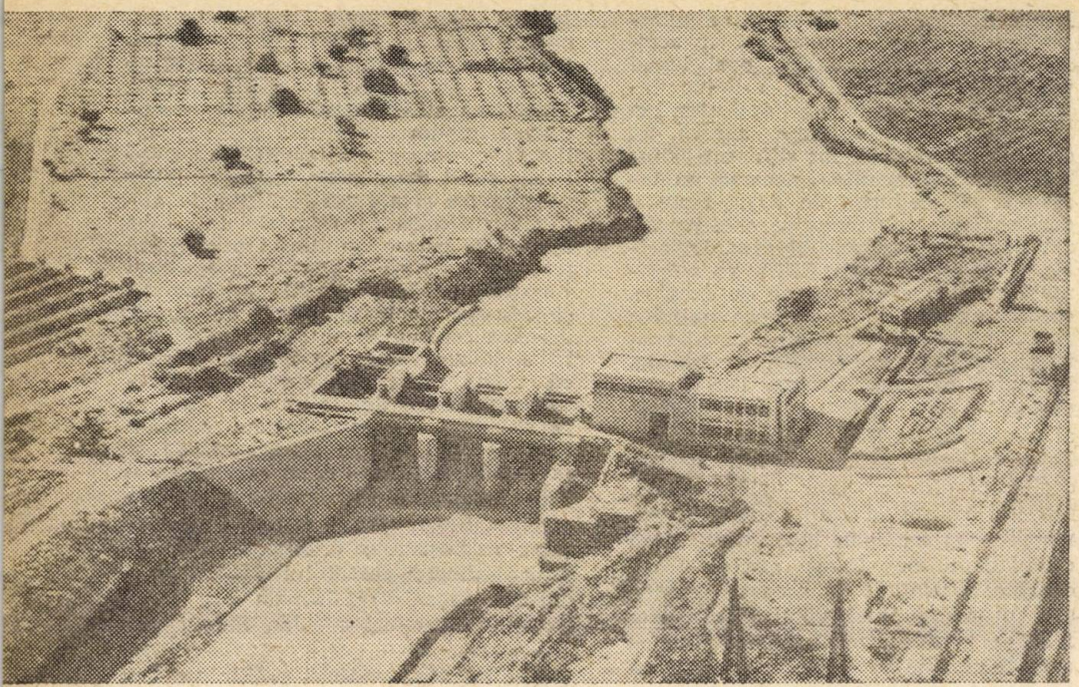

Barajul de la Oued-El-Lil

reportaj pe glob

TUNIS — NEFTA

Dana Alexandru

La aproximativ o oră de Roma, aterizăm pe aeroportul din Tunis pe o ploaie torențială, fenomen rar și binefăcător pentru gazdele noastre. Era o iarnă dulce, asemănătoare sfîrșitului de septembrie la noi. Perspectiva se sprijinea pe un oraș în întregime alb, în prezența minaretelor suple, a Mediteranei, întinsă departe spre orizont, unde privirea n-o poate urmări decît confundînd-o cu cerul. Nu poți să nu fii emoționat de acest moment, început al confruntărilor cu cele citite. Și deși ești copleșit de impresiile pe care ți le produce contactul cu noile realități ale acestei țări este imposibil să te sustragi evocărilor trecutului. Pe aici s-au perindat civilizații — cetăți sau orașe construite de popoare au fost deposedate la rîndul lor de altele.

■

Cartagina, puternica metropolă punică este azi doar un moment evocator al istoriei pămîntului tunisian.

Ce puțin a mai rămas sub stratul de cenușă al incendiului din anul 146 î.e.n. ! Solitar, învăluit de nisipurile regiunii Cap Bon, orașul punic amintește și astăzi viața unui popor care a făcut odinioară să se cutremure Roma. Aici, lumea punică supraviețuiește uitării prin obiectele păstrate în muzeul Bardo. Ce impresionante, ce fantastice ni se par aceste figurine cu ochii mari și privirea înmărmurită, fără a fixa pe cineva decît poate însăși viziunea cetății dată pradă flăcărilor de oștile lui Scipio.

Istoria își face drum din aproape în aproape și o călătorie în Tunisia oferă vizitatorului nu numai prilejul de a admira o impresionantă varietate de peisaje geografice, ci și privilegiul de a retrăi momente ale unui trecut îndepărtat. Vizitarea Kairouanului ne-a introdus în plin Ev Mediu musulman.

În cadrul meridional grandios și auster, primii cuceritori veniți din Asia au înlăturat încă de la sfîrșitul secolului al VII-lea bazele unuia din principalele orașe sfinte ale Islamului ; Kairouanul a știut totuși să păstreze de-a lungul secolelor prestigiul religios și chiar prosperitatea economică a dinastiei aghlabite.

De la început ne-am oprit în fața moscheei Sidi Okba, cea mai veche din Africa, măreață prin simplitatea și sobrietatea ei.

Străbatem curtea care, după relatările ghidului nostru, este locul reculegerii înainte de a pătrunde în sanctuarul propriu-zis. Moscheea cuprinde 17 alei paralele cu bolți care se odihnesc pe minunate colonade și capitolii antice. Aleea din mijloc duce la o nișă mică împodobită cu carouri de faianță, loc ce indică direcția Meccăi. Printre elementele cu totul uimitoare este acea pădure de coloane — nu mai puțin de 516 — recuperate de la diferite edificii romane, bizantine etc.

În aceeași ambianță, atît de pregnant islamică a Kairouanului, am descoperit cu mirare elemente ale Renașterii italiene. Bunăoară, la moscheea închinată lui Sidi-Sahabi — unul din discipolii apropiați ai profetului — întîlnim acel portic de autentică factură florentină. Pereții împodobiți cu ceramică, cu reflexe metalice, plafonul sculptat în lemn de cedru libanez și multitudinea covoarelor așternute sub picioarele noastre dau o notă aparte acestei moschei. Tradiția vrea ca fetele din Kairouan să dăruiască moscheei primul covor țesut de mîna lor.

În partea opusă a orașului se află bazarul — centrul comercial cu acel labirint de străduțe înguste, viu colorate, inundate cu miros de untdelemn amestecat cu mirodenii — cu covoare înșirate pretutindeni. Aici domnește un du-te-vino continuu și cu atît de multă lume, încît fiecare pas înainte e o adevărată victorie. Încerci din cînd în cînd să vorbești dar nu reușești să te înțelegi : tamburinele marchează măsura, trompetele și cimpoaiele susțin melodia, în timp ce femeile cu glasuri subțiri strigă „you-you".

La Kairouan nu întîlnești numai sanctuare și cupole. Aici, ca și în alte regiuni ale țării, simți acel puls al procesului de transformare a vechilor structuri, de modernizare a vieții economice. În împrejurimi s-au instalat numeroase perimetre agricole de punere în valoare. În vocabularul obișnuit al kairouanezilor au apărut termeni noi ca protejarea solului, lupta împotriva eroziunii și a aridității deșertului.

■

Călătorul care vizitează azi Tunisia va fi, de altfel, puternic impresionat de semnele—evidente pe întreg cuprinsul țării— ale eforturilor depuse pentru a învinge vitregia naturii, de hotărîrea oamenilor de a schimba fața lucrurilor, de a smulge pămîntului o nouă productivitate, de a transforma micile proprietăți în cooperative. Mișcarea pentru crearea de cooperative de exploatare și gestiune — astăzi în număr de 600 — este o politică aplicată progresiv din 1962. În programul de modernizare a țării, pe plan primordial se situează reforma agrară, destinată să desființeze structurile feudale. Limitarea proprietății feudale, inițiată în 1964 prin naționalizarea pămînturilor aparținînd colonilor străini și revînzarea lor țăranilor, este continuată în prezent, urmînd să cuprindă toate regiunile țării.

În zbor spre Tunis sau Bizerta se pot distinge geometricele fire argintii ale canalelor de irigație care, alături de barajele și puțurile de apă, stau mărturie eforturilor depuse pentru lărgirea suprafețelor agricole, pentru modernizarea tehnicii de lucrare a pămîntului.

Efectele unei politici îndreptate spre „relansarea economiei" sînt vizibile și în domeniul industrial. Alături de complexul siderurgic de la Bizerta, în țară funcționează două fabrici de superfosfați la Sfax, o rafinărie de petrol la Mengel-Bizerta, două fabrici de ciment, o uzină pentru montarea autocamioanelor la Sousse, precum și fabrici producînd bunuri de larg consum. În toate aceste locuri, în efortul uman și tehnic organizat, se întrevede viitorul unei țări care se mai intitulează țară agricolă, dar care începe să fie conștientă că progresul contemporan este determinat de dezvoltarea industrială.

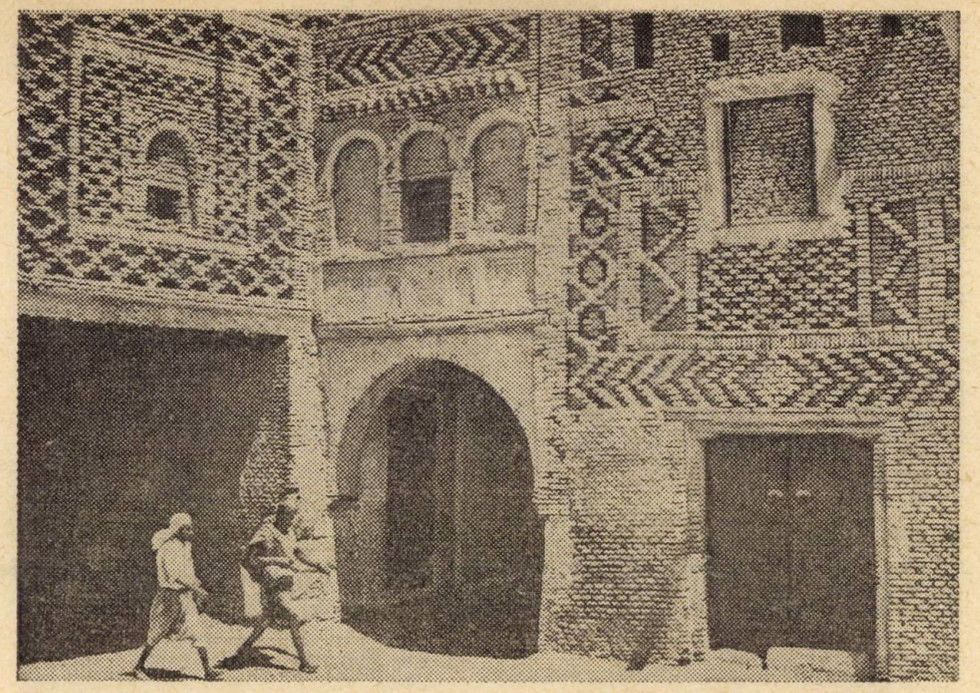

Arhitectură arabă

În același context se înscriu datele furnizate de gazde care arată întreaga importanță acordată de stat cerințelor educației. Sînt de-a dreptul impresionante cifrele care ilustrează numărul copiilor școlarizați, sumele alocate pentru dezvoltarea învățămîntului, pentru pregătirea de cadre cu studii medii și superioare.

■

Trecînd peste aspectele citadine ale marilor orașe a căror activitate se desfășoară în mijlocul unei populații eterogene, atenția noastră se îndreaptă spre punctul final al călătoriei — Sudul.

Nu înțelegi nouă Tunisie dacă nu măsori importanța înrădăcinării populației din Sud, în special a celei rurale — a micului felah, artizan, păstor, a oamenilor pierduți în stepă de unde s-a conturat și s-a dezvoltat ulterior conștiința de națiune.

De la Kairouan începe, de fapt, să se manifeste influența Saharei — cu marile sale întinderi cenușii, fără viață, ce se întind pînă la lanțul munților Dorsalei, care marchează începutul semi-deșertului abandonat din timpuri străvechi nomazilor.

I-am întîlnit rar și m-am întrebat de unde vin, din ce trăiesc. Sînt păstori și îngrijitori de cămile locuind în corturi — eventual în case din lut — mutîndu-se dintr-un loc într-altul, pentru a găsi în sfîrșit apa.

O imensă pată verde detașîndu-se prin vigoarea sa de cenușiul luminos al deșertului se ivește brusc. Este Gafsa, adevărată recompensă a naturii. Țară a palmierilor, a grădinilor înverzite, a măslinilor. Vegetația este exuberantă, de o vigoare rar întîlnită. Apa — acest miracol capătă aici semnificația ei de element vital — se strecoară prin sutele de canale reușind să împînzească întreaga regiune. Poate un element la fel de pregnant al peisajului este palmierul-curmal. Fructele lui sînt comparate cu degetele mîinii căci fără el ce s-ar face oamenii Saharei ? Vînzarea sa pe piață asigură din aprilie pînă vara tîrziu masa de două ori pe zi de cus-cus ; din vară pînă în ianuarie curmalele, alături de ceai, sînt principala hrană a sesonului.

Gafsa, acest paradis regăsit, hrănește visele caravanierilor care aleargă după mirajul apei răcoritoare, atrage turiști europeni avizi de exotism, care se încîntă în fața arabescurilor, a grădinilor lui Allah, fără însă a ignora nici confortul oferit de elegantele hoteluri pe care autoritățile tunisiene tind să le construiască chiar în punctele cele mai greu accesibile.

Mai departe, la 95 km de Gafsa, după ce treci prin micul centru minier Metlaoui ascuns în norii de fosfat, element deja familiar în acest decor grandios, se ivesc perlele regiunii Djerid — oazele Tozeur și Nefta.

Tozeur, „Regina deșertului", cum i se mai spune, veche capitală a nisipurilor, înălțat pe o arhitectură berberă din cărămizi roșii, cu fațade în ornamentații bizare este încercuit din toate părțile de oază ; numai în partea de vest dunele cresc parcă anume pentru a întări paza împotriva ofensivei nisipurilor. Grădinile sînt umezite de o apă călduță, ce se strecoară printr-o mulțime de ramificații ; seara, în atmosfera caldă, umbrele palmierilor se conturează tot mai incert sub sipetul cerului brăzdat de stele.

Părăsind Tozeurul, păstrez, ca ultimă imagine de ansamblu, orașul care se etalează la soare ca un șarpe, dominat de silueta zveltă a minaretului Sidi-Abdelkader. La 25 de km se află cealaltă oază — Nefta. Ca și la Tozeur, oaza încercuiește orașul din toate părțile. Numai în vest începe deșertul. Casele sînt distribuite pe coline închipuind așezări caracteristice. În profilul lor alternează liniile drepte ale căsuțelor cu cele arcuite ale cupolelor care adăpostesc rămășițele vestiților marabouts — înțelepți religioși musulmani ai trecutului.

Într-un șir lung, pe cămile, începem plimbarea prin oază. Nu există nici drumuri, nici poteci ; doar o explozie continuă de vegetație. Bolțile palmierilor, joase, te obligă, adesea, să te apleci pentru a putea înainta.

Oamenii oazei te primesc cum numai cei din stepă și deșert știu s-o facă. Păstrînd și reînnoind vechi tradiții beduine, masa se servește sub un imens cort. Șansa face ca vizita noastră să coincidă cu Aid Al-Adha Al Mubara,

Un crîmpei caracteristic al peisajului tunisian

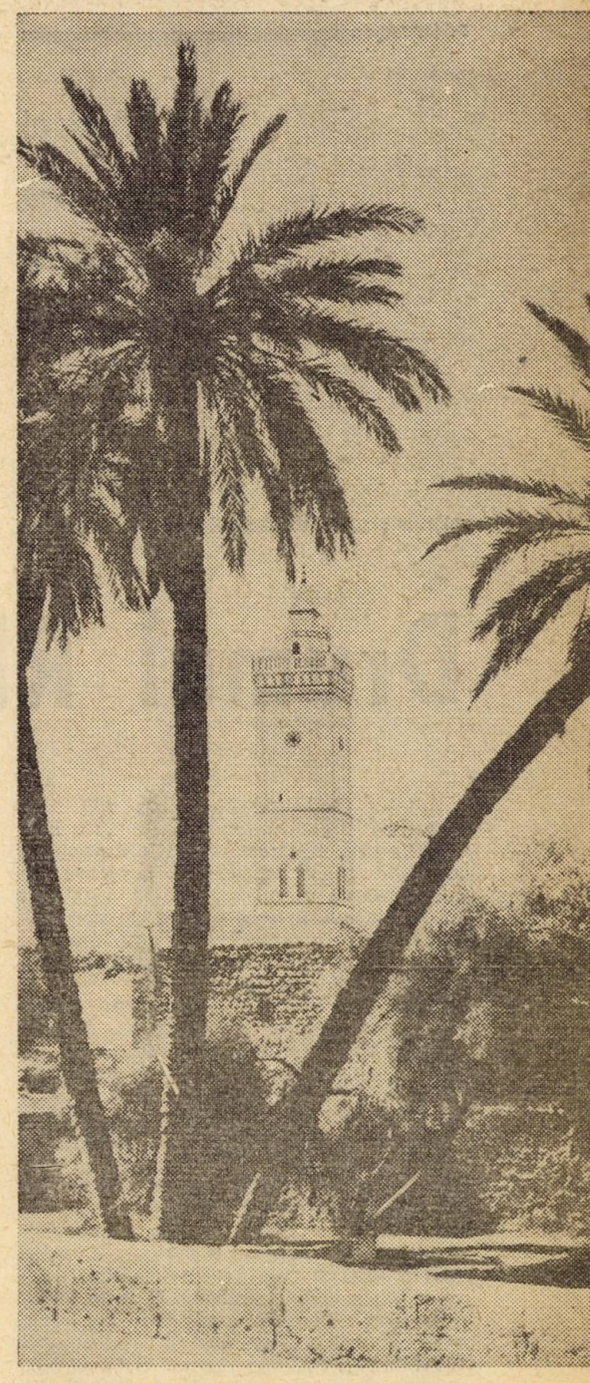

„sărbătoarea berbecului"—în această zi, în fiecare familie este sacrificat un berbec. Din meniu nu poate lipsi, bineînțeles, mîncarea tradițională cus-cus. Berbecii sînt aduși pe tăvi mari. Urmează ceaiul fierbinte de mentă, dulce, cu o aromă puternică, servit în pahare care îți ard mîna. Tot timpul mesei, dansul nu contenește ; mai întîi cel al fetelor îmbrăcate în costume tradiționale, spectacol pitoresc în care inocența vîrstei se împletește cu o feminitate surprinzătoare. Apoi demonstrația războinicilor beduini, care în goana cailor arabi se ridică în scări și din această poziție îndrăzneață își descarcă cu precizie flintele.

Cel mai tulburător este, poate, cîntecul specific beduin — gna. Orchestra este redusă la cea mai simplă expresie — un flaut din trestie, o tamburină și o tobă. Gna evocă neîntreruptele peregrinări în deșert, gloria eroilor din trecut, dragostea dintre doi tineri pe care totul îi desparte — într-un cuvînt, întreaga poezie a deșertului.

Articol scris pentru „Lumea" de A. Sachs

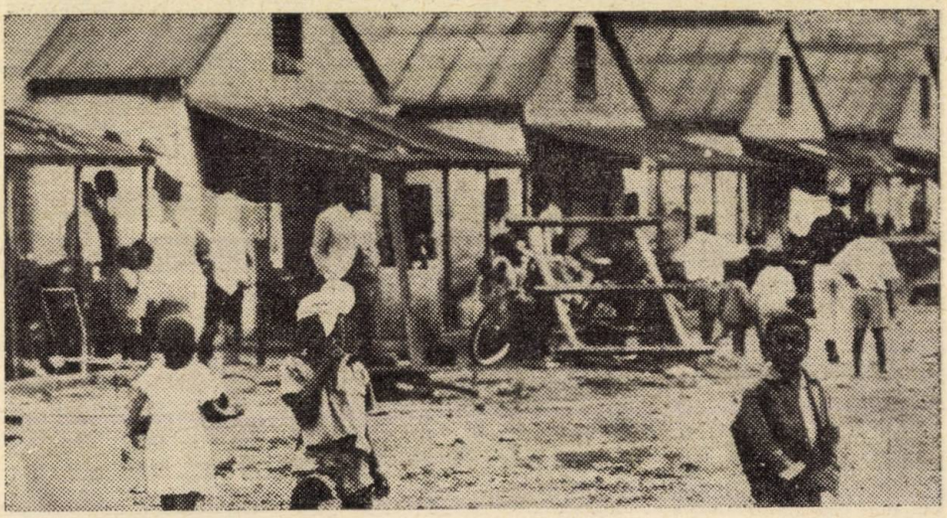

La marginea modernelor cartiere „albe" din Salisbury, mizeria din cartierele populației de culoare

Drumul Rhodesiei

Astăzi, în Rhodesia, circa 100 de luptători africani pentru libertate sînt întemnițați în închisori rhodesiene și așteaptă să-și ispășească sentința de condamnare la moarte, peste 5 000 sînt în închisoare sau în lagăre de concentrare, iar întreaga țară este supusă unui regim de teroare și rigorii legilor excepționale.

1968, proclamat în întreaga lume „Anul drepturilor omului", va rămîne în istorie, în ce privește sudul Africii, ca „an al sfidării drepturilor omului".

De la 9 la 13 octombrie 1968, primul ministru britanic Harold Wilson, însoțit de doi miniștri ai săi, s-a întîlnit cu primul ministru al Rhodesiei, Ian Smith, pe bordul navei britanice „Fearless", în largul Gibraltarului, pentru a negocia independența Rhodesiei. Conducătorii poporului african, a căror soartă era pe cale să fie hotărîtă, nu au fost invitați. Joshua Nkomo, președintele Uniunii Populare Africane Zimbabwe (Z.A.P.U.), și reverendul Ndabaningi Sithole, liderul Uniunii Naționale Africane Zimbabwe (Z.A.N.U.), au fost lipsiți de libertate în urmă cu ani de zile, primul aflîndu-se într-un lagăr de concentrare, iar celălalt în închisoare. Aceasta, fără să li se aducă vreo acuzație sau să fie judecați. Potrivit unor știri recente, ordinul privind detenția în lagărul de concentrare al lui Nkomo a fost prelungit cu încă 5 ani, iar reverendul Sithole urmează să apară în fața unui tribunal sub acuzația de incitare la crimă, ceea ce ar putea atrage condamnarea sa la moarte.

Din noiembrie 1965, cînd grupul lui Ian Smith a pus mîna în mod ilegal pe putere, guvernul Rhodesiei de Sud se află pe de-a-ntregul sub controlul unei minorități albe, care nu se bucură nici măcar de sprijinul tuturor celor 217 000 de albi locuitori ai teritoriului. Majoritatea conducătorilor populației africane se află fie în închisoare, fie în lagăre de concentrare, fie în exil ; unii au murit. Locuitorii albi care se opun regimului rasist al lui Smith sînt la rîndul lor supuși persecuțiilor. Nu este lipsit de interes să rememorăm date ale istoriei Africii de Sud atunci cînd ne referim la actuala situație din Rhodesia. În 1909, parlamentul imperial britanic a acordat independență minorității albe. Cu acest prilej a luat ființă Uniunea Africii de Sud, formată din provinciile Cap, Natal, Transvaal și Statul Liber Orange. Existau așa-zisele clauze „întărite" care apărau drepturile electorale ale populației de culoare și africane din provincia Cap. Cel dintîi prim-ministru al statului a fost generalul Louis Botha, cu vederi mult mai liberale în comparație cu John Vorster sau Ian Smith ; existau, de asemenea, mulți oameni politici liberali în parlamentul Uniunii și în viața politică a țării în general. Nu existau legi excepționale, cenzura presei, pedepse fără procese. Exista libertatea cuvîntului și a întrunirilor și respect față de lege și constituție, denumită Legea Africii de Sud. Și totuși, în decurs de numai trei ani, întreaga populație africană a fost redusă la sclavie, fără nici o încălcare a clauzelor „întărite". În 1911 a fost adoptată Legea pentru reglementarea brațelor de muncă băștinașe, care lipsea pe toți muncitorii africani de drepturile lor elementare ca muncitori. În același an, a fost adoptată Legea cu privire la mine și fabrici ; minerilor africani, care constituiseră totdeauna aproximativ 90 la sută din forța de muncă din mine, li se interzicea să presteze munci calificate. Lovitura cea mai grea a fost dată în 1913, cînd a fost adoptată Legea cu privire la pămînturile băștinașilor, și care lipsea întreaga populație africană de dreptul nu numai de a cumpăra, dar chiar de a închiria pămînt (exceptînd regiunile „negre"). 92,7 la sută din întreaga suprafață a Africii de Sud a fost declarată „albă". Prin instaurarea la putere a Partidului naționalist, în 1948, întreaga populație nealbă a Africii de Sud, reprezentînd 80 la sută din totalul populației, a fost lipsită de cele mai elementare drepturi cetățenești. După cîțiva ani, guvernul a anulat complet clauzele „întărite" din Legea Africii de Sud. Astăzi, în Rhodesia, Ian Smith ignoră libertățile constituționale, drepturile democratice și domnia legii ; el și grupul lui au fost declarați trădători de către cel mai înalt tribunal din Anglia. Propaganda rasiștilor din sudul Africii ascunde un factor deosebit de important în relațiile dintre rase din această parte a lumii. Africanii urăsc tirania și exploatarea la care sînt supuși, dar nu-i urăsc pe albi ca atare, și nici nu urmăresc să substituie propria lor dictatură regimului rasist. În comparație cu populația africană, cei 3 500 000 de albi din Republica Sud-Africană și Rhodesia au un nivel de trai foarte ridicat și venituri mari. Dar existența lor este umbrită de teamă ; la Pretoria și Bulawayo se află poate mai multe revolvere sub pernă decît oriunde în altă parte.

În timp ce locuitorii albi din Lusaka, Dar-es-Salaam și Nairobi, se simt în deplină siguranță, departe de a fi afectați în nivelul lor de trai. Înlăturarea asupririi poporului african ar asigura mai multă prosperitate tuturor locuitorilor sudului Africii. Calculele economice dovedesc în mod concludent că menținerea africanilor la nivelul de muncitori necalificați duce la stagnare economică generală. În același timp, emanciparea populației africane duce la creșterea numărului de brațe de muncă calificate și la lărgirea pieței locale.

Un stat democratic, nerasist, în Rhodesia ar fi dat speranțe poporului african și albilor cu idei democratice din Africa de Sud. În locul războiului civil, care este inevitabil în situația dominației rasiștilor, s-ar fi creat posibilități mari de închegare a unui climat general de înțelegere în societate, cei 4 000 000 de africani din Rhodesia ar fi dobîndit libertatea.

Africanii din Rhodesia au o zicală : „Cînd omul alb a venit pentru prima oară în țara noastră, el avea bibliile lui, iar noi aveam pămîntul nostru. Acum el are pămîntul nostru, și noi avem bibliile lui".

Istoria colonizării sudului Africii este o istorie de asuprire crudă, de jaf și

exploatare inumană în scopul de a asigura o mînă de lucru africană ieftină pentru fermierii buri şi proprietarii de mine britanici, de fapt o istorie a braţelor de muncă ieftine şi a profiturilor uriaşe.

În ultimii 30 de ani ai secolului XIX, omul care a jucat un rol serios în acţiunea de înrobire a comunităţilor africane a fost Cecil John Rhodes. El a realizat mai întîi o avere serioasă smulgînd tribului griqua zăcămintele de diamant din regiunea oraşului Kimberley. Ulterior, a devenit conducătorul Societăţii De Beers şi după descoperirea zăcămintelor de aur din zona Rand, a înfiinţat firma „New Consolidated Goldfields". Tinzînd să înalţe steagul britanic pe tot teritoriul african de la Cap la Cairo, el a folosit metodele cele mai necruţătoare pentru a-şi realiza planul. Proclamînd în mod cinic că „fiecare om îşi are preţul său", el a început să „procure" ajutoare utile în acest sens. Nu s-a ostenit să cumpere ziare, dar majoritatea redactorilor de la ziarele şi revistele britanice, inclusiv din sectorul cel mai respectabil al cercurilor conducătoare britanice, se aflau în solda lui.

Rhodes nu a fost un escroc mărunt ci un adevărat gangster, de anvergură, şi poartă răspunderea pentru moartea a zeci de mii de soldaţi britanici în războiul cu burii, pentru masacrele populaţiei africane şi pentru deposedarea a milioane de africani de pămînturile şi bunurile lor.

Înrobirea triburilor mashona şi matabele din regiunea cunoscută în prezent sub numele de Rhodesia nu a început pe cale războinică. În octombrie 1888, trei agenţi ai lui Rhodes, Rudd, Maguire şi Thompson, au reuşit prin fraudă să obţină faimoasele „Concesiuni Rudd", care îi dădeau lui Rhodes monopolul mineralelor din Matabeleland, ţara regelui Lobengula. Concesiunea a fost aprobată de guvernul imperial şi a constituit ulterior baza Companiei Britanice a Africii de Sud, care a condus Rhodesia timp de peste 30 de ani. Bechuanalandul fusese cotropit cu cîţiva ani înainte de Rhodes.

Lobengula a anulat concesiunea atunci cînd şi-a dat seama că Rhodes nu căuta aur, aflat în mică cantitate în Rhodesia, ci voia să pună mîna pe ţara sa. În octombrie 1889, a fost înfiinţată Compania Britanică a Africii de Sud, avînd printre altele obiectivul de a „încuraja imigrarea, a promova comerţul, a exploata mineralele sub conducerea unei singure firme puternice".

La începutul anului 1890, Rhodes a împuternicit trei recrutori pentru a aduna 200 de „pionieri" — mercenari ar fi cuvîntul mai potrivit — care să plece în Mashonaland sub pretextul de a căuta aur, ca preludiu al ocupării întregii Rhodesii. Cînd a văzut o asemenea armată de căutători de aur, Lobengula a devenit foarte bănuitor şi le-a ordonat să se întoarcă din drum, dar cîteva sute de poliţişti britanici le-au venit în ajutor. Ca urmare, Rhodes a putut stabili o bază puternică de operaţiuni.

În luna iulie 1893 dr. Jameson, un om de-al lui Rhodes, împreună cu vreo mie de albi adunaţi de pretutindeni, cărora li se promisese să fie plătiţi cu pămînturi, bunuri şi vite aparţinînd africanilor, au invadat Matabeleland. Lobengula şi poporul său au luptat cu mult curaj împotriva invadatorilor, dar nu aveau nici o şansă împotriva albilor care erau înarmaţi cu arme moderne, inclusiv tunuri. Mii de africani au fost ucişi, pămînturile şi vitele lor au fost confiscate, sate întregi au fost şterse de pe faţa pămîntului. La bursa din Londra, acţiunile firmei „Chartered Company" au înregistrat o creştere fantastică.

În perioada de 35 de ani, pînă în 1923, în care Compania a administrat teritoriul, nu s-a depus aproape nici un efort pentru a îmbunătăţi condiţiile africanilor. A fost înfiinţată o adunare legislativă avînd ca membri coloni albi şi reprezentanţi ai companiei ; în 1912 colonii deţineau majoritatea.

În 1923, Rhodesia a devenit o colonie cu autoguvernare avînd o singură Cameră, dominată de Partidul rhodesian, partid al coloniştilor. Guvernul britanic şi-a rezervat dreptul de a controla apărarea, afacerile externe şi ocrotirea intereselor africane ; dar Marea Britanie nu a intervenit niciodată nici măcar atunci cînd au fost adoptate cunoscuta Lege cu privire la repartizarea pămînturilor din 1931, Legea cu privire la păşunile băştinaşilor şi legile mai represive care au urmat.

Încă din 1915 au fost examinate planuri pentru înfiinţarea unei federaţii cuprinzînd Rhodesia de Sud, Rhodesia de Nord şi Nyassaland. În 1939, Comisia Bledisloe a recomandat unirea acestor trei teritorii din Africa Centrală şi în 1953 a luat fiinţă Federaţia Africii Centrale, în ciuda unei opoziţii înverşunate a africanilor. Este absolut clar că obiectivul principal al Federaţiei era de a crea o a doua Africă de Sud, în care 250 000 de europeni să stăpînească peste 10 milioane de africani. Dar Federaţia nu a durat decît 10 ani şi a fost dizolvată în 1963 ; Nyassaland a obţinut independenţa sub numele de Malawi, iar Rhodesia de Nord sub numele de Zambia ; cei 4 milioane de africani din Rhodesia de Sud au fost însă lăsaţi la discreţia stăpînilor albi.

În ciuda represiunii neîncetate, rezistenţa africanilor a continuat să crească. În 1934 a fost înfiinţat primul Congres Naţional al Africanilor din Rhodesia de Sud, care a devenit un partid puternic în anii războiului, cînd multe mii de africani au părăsit rezervaţiile pentru a munci în industrie. În 1957, majoritatea foştilor membri ai congresului s-au alăturat Ligii tineretului, formînd Congresul Naţional African Sud-Rhodesian, sub preşedinţa lui Joshua Nkomo.

În alegerile din 1957, masa africanilor nu s-a înscris pe listele electorale, boicotînd alegerile. Organizaţiile africane au formulat lozinca „Un om — un vot".

Începînd din 1959, albii au renunţat la orice pretenţie de regim democratic şi au guvernat ţara cu ajutorul legilor excepţionale şi teroarei. Conducătorii mişcării de eliberare africane au fost întemniţaţi sau trimişi în lagăre de concentrare, iar organizaţiile lor au fost interzise.

În august 1963 s-a produs o scindare serioasă în rîndurile africanilor. Reverendul Ndabaningi Sithole, şi un număr de intelectuali care colaboraseră multă vreme cu Nkomo au format o organizaţie independentă. Este cît se poate de tragic să se constate că două organe africane, Uniunea Popoarelor Africane Zimbabwe (Z.A.P.U.), condusă de Nkomo şi bucurîndu-se de un sprijin de masă, în special în regiunile rurale, şi Uniunea Naţională Africană Zimbabwe (Z.A.N.U.), condusă de reverendul Sithole, vin în contradicţie în loc să ducă o acţiune unită împotriva regimului rasist.

O reglementare în Rhodesia prezintă cea mai mare importanţă nu numai pentru cei 4 milioane de africani de pe acest teritoriu ci, în general, pentru întreaga Africă. O reglementare justă, bazată pe egalitatea deplină, este posibilă şi de dorit, şi ar sluji atît interesele albilor cît şi interesele negrilor.

reflector

UN PROCES ULTRARAPID

Procesul lui James Earl Ray urma să înceapă abia la 7 aprilie. Acuzatul se declarase „nevinovat" de asasinarea lui Martin Luther King. Dacă instanţa l-ar fi găsit vinovat, ar fi fost pasibil de pedeapsa cu moartea. Urmînd însă sfatul avocatului său Percy Foreman, Ray şi-a schimbat tactica : a cerut să se prezinte în faţa tribunalului mai devreme, la 10 martie. Procesul a început prin selecţionarea juriului, care s-a încheiat neobişnuit de repede. La numai 20 de minute de la deschiderea şedinţei tribunalului fuseseră alese ca juraţi primele 12 persoane de pe lista propusă. Doi dintre juraţi erau negri. Ray a făcut cunoscut juriului că se va declara vinovat, va renunţa la orice drept de apel şi nu va cere revizuirea procesului, dacă juriul acceptă să-l condamne nu la moarte, ci la 99 de ani închisoare. Juriul a acceptat tranzacţia propusă şi, la numai o oră şi 55 de minute de la începerea procesului, sentinţa a şi fost pronunţată.

De ce atîta grabă ? După cum au declarat atît văduva lui Martin Luther King cît şi pastorul Ralph Abernathy, care a succedat victimei în conducerea mişcării pentru drepturile civile, este neîndoielnic că James Earl Ray nu a acţionat singur, că a avut complici şi, ca atare, investigaţiile ar trebui să continue. Procesul a fost calificat de reprezentanţii populaţiei de culoare din sudul Statelor Unite ca o operaţiune de muşamalizare.

De altfel, ideea conspiraţiei a fost evocată în timpul acestui proces neobişnuit de scurt chiar de Ray însuşi. Atît avocatul său, Foreman, cît şi procurorul Phil Canale au asigurat juriul de convingerea lor personală că Ray este singurul asasin, că n-a avut loc nici o conspiraţie. La acest punct al procesului, Ray s-a ridicat în picioare şi a intervenit :

— Onorată Curte, aş vrea să spun ceva. Sînt de acord cu tot ceea ce s-a spus dar nu sînt de acord cu ceea ce s-a spus despre conspiraţie.

Judecătorul Preston Battle l-a întrebat dacă aceasta înseamnă cumva că renunţă să se mai declare vinovat.

— Nu, domnule, a răspuns Ray. Şi cu aceasta „incidentul" a fost considerat închis.

Exprimînd concluziile procesului, judecătorul a spus :

— Nu s-a stabilit pînă acum că ar fi existat vreo conspiraţie. Aceasta nu reprezintă o probă concludentă că nu a existat o conspiraţie. Dacă a fost o conspiraţie, conspiratorii nu vor putea dormi niciodată liniştiţi. Adevărul va ieşi la iveală într-un mod miraculos.

La Washington, Ministerul Justiţiei a făcut cunoscut că „cercetările privind afirmaţiile iniţiale despre o conspiraţie nu s-au închis încă". Aceste „afirmaţii iniţiale" sînt cuprinse într-un document al F.B.I.-ului care arată că „Ray, alias Eric Starvo Galt, şi un om despre care el susţine că ar fi fratele său" au pus la cale asasinarea lui King. Aşa-zisul „frate" (de fapt Ray nu are nici un frate) a dispărut însă repede din atenţia anchetatorilor.

Corespondență din Aden de la dr. Clement Baciu

Misterul tancurilor de apă

Cunoscutul port internațional Aden nu este decît o mică parte a Yemenului, dar, ca întreaga țară, el posedă interesante monumente și vestigii arheologice.

Dacă străbați ulițele înghesuite ale „Crater"-ului, cartierul tipic arab al orașului, cu magazinele lui multicolore intitulate pompos „General Store" (Magazin Universal), și te strecori prin mulțime și zgomotul pieții municipale, ajungi la poalele munților vulcanici, care înconjoară cartierul. Numele de „Crater" provine de la faptul că este plasat chiar pe locul vechiului crater al vulcanului care a erupt cu zeci de mii de ani în urmă.

„Taweela Valley", una din văile munților vulcanici ce coboară spre vechiul crater, apare ca un miracol în ariditatea deșertului și rocilor fără vegetație ale sudului Peninsulei Arabe. Este o adevărată grădină tropicală, care a dăinuit datorită faptului că este permanent alimentată de apa rîurilor, a ploilor, colectată într-un șir de rezervoare construite de mîna omului. Prin existența acestor rezervoare, Taweela Valley nu este numai un miracol al naturii, ci și un mare mister al tumultuoasei istorii yemenite.

Prima descriere cunoscută a rezervoarelor de apă o datorăm lui Salt și datează din anul 1809, din timpul cînd ele erau părăsite și lăsate în paragină. Astfel, Salt observă „... o linie de cisterne situate la nord-vest de oraș, trei dintre ele late de peste 25 m și tot atît de adînci, toate săpate în stîncă solidă și cimentate cu un strat gros de ciment fin, care are reflexe de marmură". În 1854, căpitanul R. L. Playfair începe refacerea tancurilor, a canalelor și digurilor dintre ele și, după doi ani, tancurile vor fi umplute din nou cu apă, în urma unei ploi. F. Hunter, în 1877, le găsește în parte reconstruite și capabile să înmagazineze peste 38 000 000 litri de apă.

Astăzi, întregul sistem este refăcut și constă dintr-un număr de șaptesprezece rezervoare, numerotate în ordine de sus în jos. Primul rezervor, tancul nr. 1, este situat la începutul firului văii, sus spre creastă și este cel mai mic. Ultimul rezervor, tancul nr. 17, denumit și „The Playfair Tank", după numele celui care le-a refăcut, este plasat jos, la gura văii, și este cel mai mare. Fiecare din cele șaptesprezece rezervoare are o altă formă, adaptîndu-se configurației și nivelului văii. Construite la niveluri diferite, ele sînt legate de o serie de canale și diguri care permit scurgerea controlată a apei dintr-un tanc într-altul.

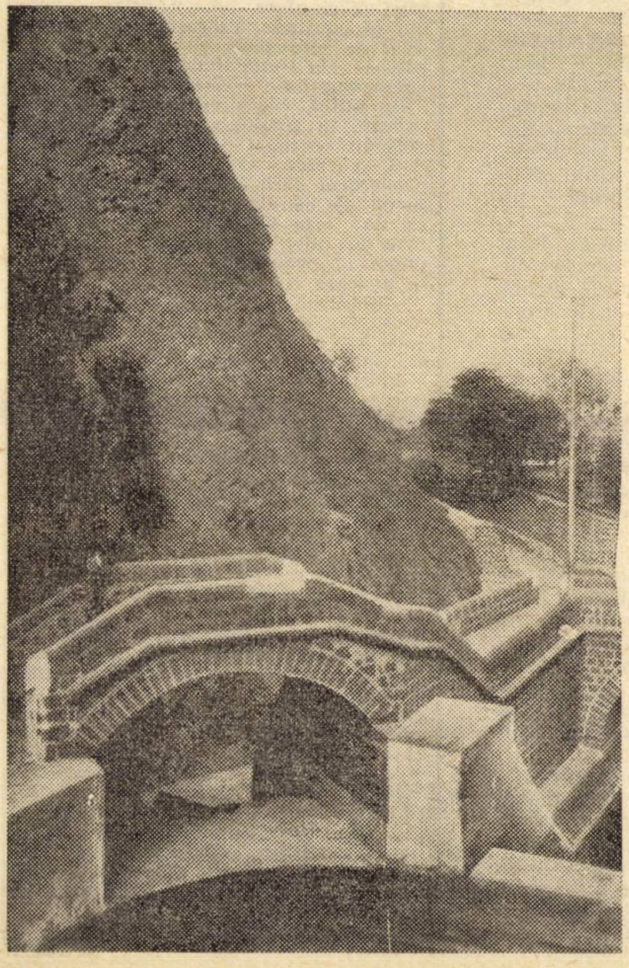

Tancurile centrale sînt săpate pe firul văii

Sistemul de tancuri este astfel plasat în lungul văii, încît să colecteze apa provenită din cele mai firave surse ale pereților stîncoși, iar cînd plouă, toată cantitatea de apă căzută nu numai în vale ci și în munții mărginași să fie captată și colectată în rezervoare. O singură ploaie permite astfel colectarea unei cantități de apă mai mari decît întreaga cantitate ce poate fi captată din firele de apă ale pereților munților, timp de un an de zile, cînd nu plouă.

Problema apei pentru această parte a lumii a fost una din cele mai dificile. Fabricile de desalinizare a apelor oceanului au fost construite numai cu aproximativ 100 de ani în urmă. Puțurile sînt greu de realizat, deoarece apa subterană se găsește la aproximativ 1 000 m adîncime, iar pompele extractoare au fost introduse abia în ultimii ani. Pentru vechii yemeniți, singurele surse de apă erau puțurile, care puteau, eventual, capta apa aflată mai la suprafață și colectarea unei cantități cît mai mari de apă de ploaie. De aceea, la baza ideii construirii sistemului de tancuri din Aden a fost necesitatea vitală de a dispune de rezerve de apă pentru un timp cît mai îndelungat. Dar, cînd și de cine au fost construite, aceasta continuă să rămînă un mister.

Sigur este doar că ele au apărut în epoca pre-islamică. În acest sens, există trei teorii ce par a fi mai fundamentate.

Prima susține că tancurile au fost construite în jurul anului 100 înaintea erei noastre, deci în epoca dominației hymarite. Presupunerea se bazează pe faptul că, aproximativ la acea dată, au apărut în întregul Yemen o serie de sisteme gigantice de irigație, printre care și barajul de la Mareb, capitala reginei din Saaba. Tînăra ziaristă June Knox-Mawer, în cartea sa „The Sultans came to tea", publicată în 1961, este tentată să accepte această teorie. „Tancurile,—scrie ea—aceste săpături în stîncă ce colectează apa de ploaie, au dimensiuni asemănătoare piramidelor. Și, întocmai ca și piramidele, ele nu ne spun nimic precis despre trecutul lor. Totuși, se pare că le-a construit regina din Saaba, deoarece prin felul în care au fost concepute și realizate, se prezintă ca o creație tipic feminină".

A doua teorie preconizează că tancurile au apărut în jurul anului 600 înaintea erei noastre. R. L. Playfair, reconstructorul sistemului, scrie în cartea sa „The History of The Yemen", publicată în 1870 : „Impresia mea este că aceste rezervoare au început să fie construite după a doua invazie persană în Yemen, în jurul anului 600 înaintea erei noastre, dar trebuie să recunoaștem că nu dispunem de nici o dovadă autentică în sprijinul acestei afirmații".

A treia teorie are ca susținător pe Hugh Scott, care în cartea sa „The High Yemen" sugerează că au fost construite aproximativ în anul 1500 înaintea erei noastre, în timpul primei dominații de înflorire a Ma'in-ilor.

Misterul rămîne încă de dezlegat. Dar pînă atunci, yemeniții de azi sînt beneficiarii ingeniozității tehnice a unei populații de mult dispărute.

Aden, martie

februarie

FAŢA NEVĂZUTĂ A LUNII...

Montaj de Radu Cosaşu

Modă de maxititluri în Italia : „Eroii noştri vor reuşi să-şi găsească prietenul dispărut misterios în Africa ?" (film). „Guvernanţii noştri vor reuşi să regăsească bunăstarea şi liniştea dispărute misterios din Italia ?" (piesă de Dino Verde). „Cele două scumpe prietene ale noastre vor reuşi să rămînă fecioare pînă la sfîrşitul poveştii ?" (film). 17 februarie — 100 de ani de la naşterea tabelului lui Mendeleev. „Vînd sticlă de whisky, veche de 250 de ani" — anunţă într-un ziar american dl Maso Katagami, directorul unei companii japoneze. 15 000 de dolari Nu se ştie dacă whisky-ul mai e buvabil. PLAN ÎN 8 PUNCTE PENTRU SALVAREA VENEŢIEI, PROPUS DE PROF. ANTONIO FRANCO, PREŞEDINTELE A CINCI GRUPE DE STUDIU CREATE ÎN ACEST SENS (1906—1952, Veneţia „s-a înfundat" cu 9 centimetri ; 1952—1961 — alţi, 4,6 cm) " 1) CONSTRUCŢIA IMEDIATĂ A UNUI OLEODUC PENTRU ALIMENTAREA INDUSTRIILOR IMPLANTATE PE USCAT. 2) REVIZUIREA SISTEMULUI DE ALIMENTARE CU APĂ. 3)...

Organizaţia Mondială a Sănătăţii proiectează să apeleze la Beatleşi pentru a convinge tineretul de pericolele tutunului. Walter Schirra îşi cere pensionarea din Marina americană. O expediţie japoneză atinge Polul Sud după un drum de 5 180 km pe calota de gheaţă (11 bărbaţi — nici o paraşutare de alimente). N.A.S.A. refuză d-lui Virgil Pollock, constructor din Illinois, cererea de a cumpăra terenuri pe Lună. Frank Borman : „Am plîns la moartea lui Gagarin". Din 1930, procentul mortal în cancerul uterin a scăzut cu 60 la sută. În S.U.A. — la 100 000 de cazuri, 11 morţi. În Franţa — 40. În Cehoslovacia — 30. În Norvegia — 17. ...3) ÎNCHIDEREA TUTUROR FÎNTÎNILOR ARTEZIENE DIN VENEŢIA ÎN DOI ANI. 4) INTERZICEREA DE A FORA PUŢURI PETROLIFERE ÎN ADRIATICA. 5)...

„Le Monde" : „Upsalin" e primul armăsar capabil să ne facă să uităm deceniul de dominaţie a iepelor pe turf, de la Masina la Roquepine... În timp ce-şi mulgea vaca, Lucien Lince, 51 ani, din Liginiac, primeşte o lovitură de copită în piept. Mort. Un arbore sequoia, bătrîn de 200 de ani, înalt de 31 metri, cu o circumferinţă la bază de 6,25 m e doborît (timp de o dimineaţă) pe terenurile baronului de Morand (Elveţia). Cancelarul Kiesinger e deghizat, la ultimul carnaval, în Ludovic al XIV-lea. Franz Josef Strauss — Henri al VIII-lea. Ciro Cardia, căpitanul pachebotului italian „Fair Sea", tulburat de incendiul de pe vas, în plin Pacific, se sinucide. Dar nici o victimă printre cei 1 033 de pasageri. Ciclonul „Dany" în Madagascar — 25 000 de sinistraţi. Bolta bisericii Sf. Petru din Solutré (Franţa), a cărei origine urcă la secolul 10, se prăbuşeşte sub efectul „bangului" repetat al avioanelor cu reacţie. „Boxerul spaniol Urtain va fi un nou Joe Louis sau un viitor Primo Carnera ?" (Ziarele).

...5) INTERZICEREA DE A ÎNTREPRINDE LUCRĂRI DE-A LUNGUL RÎURILOR BRENTA SI PO, FĂRĂ O STUDIERE A CONSECINŢELOR PENTRU VENEŢIA. 6) POMPAREA APEI ÎN SUBSOLUL LAGUNEI. 7)...

Coafură masculină „Apollo-69" inspirată de aspectul suprafeţei lunare : meşe de 5—7 cm plecînd dintr-un „crater" şi îndreptîndu-se sinuos spre ureche. Anchetă Gallup : Ethel Kennedy, văduva lui Robert, e cea mai admirată femeie din S.U.A. Jacqueline Onassis coboară pe locul 7. „John-John Kennedy cedează preşedinţia unui negru" — primul mare titlu din „Jurnalul fantastic al anului 2 000", disc realizat de elevii şcolii de radioziaristică din Franţa. După moartea lui Vito Genovese (într-o celulă a închisorii din Springfield), capul „Mafiei" în S.U.A., ar fi fost ales un locotenent al acestuia — Thomas Eboli („Daily News"). „Roba pastorală e demodată... Roba pastorală adînceşte prăpastia dintre cler şi laici... Roba pastorală nu mai aparţine timpului nostru..." (Manfred Hausman, scriitor cunoscut în R.F.G.). Premieră la Moscova a unuia din cele mai aşteptate filme : „Rubliov", al tînărului regizor Tarkovski, premiat cu entuziasm la Veneţia pentru „Copilăria lui Ivan". Frizerul francez Jean Léger decide să-şi dăruiască trupul, după moarte, ştiinţei. Un bărbat, o femeie şi cei doi copii ai lor se plimbă goi pe marele bulevard din Hollywood : „Sînt un mesager al lui Mesia şi îi aştept sosirea". Moare la Londra Kingsley Martin, vechiul director al lui „New Statesman", unul din cei mai celebri ziarişti britanici — „om care a trăit doar pentru ziarul său, tot timpul în căutare de talente pe care le lăsa să se exprime deplin ;... ceea ce-i lipsea, lui ca şi atîtor englezi, era conştiinţa că răul există"... („Daily Telegraph"). Tot în Anglia, moare dirijorul Constantin Silvestri, „şef de orchestră înflăcărat, de un lirism puternic" („Le Monde"). — „Voi muri la 45, poate la 46 de ani ... — De unde ştiţi ?— „O simt, aşa cum am simţit astă-seară că trebuie să spun publicului că nu voi mai reveni... nu mai pot să cînt tot timpul aceeaşi melodie..." (Barbara — după recitalul triumfal de la Olympia). Dar gloanţele nu vor putea trece niciodată prin ferestrele şi pereţii biroului fostului preşedinte Johnson, la Universitatea din Austin. Procentul de vindecare al cancerului uterin e extrem de ridicat în U.R.S.S., Statele Unite şi Japonia.

...7) AJUTOR GUVERNAMENTAL PENTRU VENEŢIENII CARE VOR SĂ-ŞI REPARE CASELE. 8) CONSTRUCŢIA UNUI LABORATOR PENTRU A SE STUDIA PE MACHETE EFECTELE MAREELOR ŞI CURENŢILOR.

Papa primeşte una din cele mai slabe echipe de baschet din campionatul italian ; după audienţă, în chip misterios, echipa se pare că scapă de retrogradare şi, oricum, joacă mai bine. Sirhan Sirhan citeşte în celula sa „Mizerabilii". 1200 de elefanţi sînt condamnaţi la moarte din cauza secetei, în rezervaţia (12 000 km²) „Kruger Park" din Africa de sud. Conform testamentului, la funeraliile marelui dirijor elveţian Ernest Ansermet nu se rosteşte nici un elogiu al defunctului. Dar Vaticanul condamnă reuşita experienţelor britanice de fecundare artificială. Studenţii institutului de aviaţie din Moscova concep un submarin cu două locuri. Borman : „În viitor, savanţii vor merge pe Lună aşa cum se duc azi în Antarctica. O rachetă spre Marte va trebui să aibă o sală de baie. Şi un gimnaziu..." Casierul Academiei Franceze e prădat pe stradă de 16 000 franci — o parte a indemnizaţiilor pentru „nemuritorii" instituţiei. Măsuri draconice în Tunisia împotriva alcoolismului. Piramidele vor fi studiate cu raze X. Premiul Cicero pentru cel mai bun roman de spionaj — cărţii „Arabescul", scrisă de Jacky Fray, pseudonimul d-lui Roger Maury, ofiţer în garda personală a generalului de Gaulle. Iar un japonez de 58 de ani — adus sîmbătă noapte, beat, acasă, cu taxiul — e găsit mort de frig, duminică, în faţa casei, îmbrăcat sumar, dar cu hainele îngrijit împăturite alături. Poliţia crede că omul s-a dezbrăcat pe stradă convins că a intrat în casă.

„AVEŢI SIMŢUL UMORULUI ?
VĂ PLACE SĂ RÎDEŢI, SĂ SURÎDEŢI, DAR ŞTIŢI SĂ PROVOCAŢI RÎSUL ?
REPLICILE VĂ SÎNT TEMUTE ?
BANCURILE DV. SÎNT REPETATE ÎN SOCIETATE ?

ÎN SFÎRŞIT, SÎNTEŢI CEL SAU CEA A CĂREI ARTĂ DE A PLĂCEA TREZEŞTE INVIDIA ? Cunoaşterea mecanismelor psihologice ale comicului vă va da arta de a provoca inteligent rîsul. Un curs unic prin corespondenţă, realizat şi controlat de psihologi şi specialişti ai umorului, vă pune la îndemînă toate tehnicile. Documentare gratuită etc. etc..." (Din presa secolului 20).

Un tun de jumătate tonă (făurit în 1816 şi instalat în oraş la 1894) dispare dintr-un parc, la Vancouver.

„Bomba diplomatică a sezonului" — cum a numit presa occidentală dezvăluirea de către „surse informate britanice" (citește Foreign Office) a conținutului unei convorbiri secrete avute de președintele de Gaulle la 4 februarie cu ambasadorul britanic la Paris, Christopher Soames — a readus în actualitate vechea și apriga controversă în jurul diplomației secrete. Parisul a acuzat Londra de „încălcare a uzanțelor diplomatice" și presa franceză a declinat la toate cazurile formula „perfidul Albion", în timp ce cercurile oficiale britanice, care afișează de regulă o atitudine pedantă față de aceste uzanțe, au trecut cu dezinvoltură peste aspectul formal al conflictului, ripostînd că Parisul a pus la 4 februarie o „capcană diplomatică" în care Londra nu se putea lăsa prinsă. Lăsînd la o parte complimentele reciproce care amintesc de cele mai bune tradiții ale Antantei Cordiale, să scotocim puțin prin arhivele diplomației secrete după „bombe" și gafe diplomatice.

Talleyrand : „Cuvîntul a fost creat pentru a ascunde gîndul"

Metternich, eminența cenușie a multor evenimente din istoria politică a Europei veacului trecut

Din istoria „bombelor" diplomatice

Silviu Brucan

Ambasadorul Christopher Soames, protagonistul recentei „bombe" diplomatice franco-britanice, asaltat de ziariști

Anecdotica istorică susține că diplomația a început a fi practicată de strămoșii omului, maimuțele antropoide, care, ocupînd anumite peșteri, și-au dat seama că n-ar fi rău să cadă la învoială cu vecinele lor asupra limitei domeniilor de vînătoare ale fiecăreia, că nu se poate ajunge la un rezultat satisfăcător în această privință dacă solii uneia sau alteia dintre părți sînt bătuți și mușcați de îndată ce sosesc și, în sfîrșit, că pînă la terminarea negocierilor este bine ca fiecare maimuță să-și țină gura. Comentariul care se impune este că deși au trecut de atunci sute de mii de ani și poate chiar mai mult, anecdotica strămoșilor își păstrează actualitatea.

Paternitatea *principiului fundamental pe care se sprijină diplomația secretă a burgheziei — scopul scuză mijloacele* — este atribuită în mod obișnuit gînditorului florentin Machiavelli, unul dintre ideologii care au inspirat remarca lui Marx cu privire la *emanciparea politicii de tutela moralei*. De fapt, acest atribut a început să se manifeste cu mult înainte de perioada ascensiunii burgheziei, pentru a nu mai vorbi de perioadele istorice care au urmat. Cu 300 de ani înainte de era noastră, Kautilya, autor și cancelar al Marelui Imperiu Indian, dădea o serie de indicații înțelepte unui rege peste un ținut mic amenințat de un puternic agresor. În cartea sa, *Arthasastra*, el stabilea trei categorii de cuceritori : cei care se socoteau *îndreptățiți*, cei *lacomi* și cei *demonici* și recomanda regelui să reacționeze în trei moduri : prin încheierea unui tratat, printr-o bătălie de intrigi sau printr-o luptă fără scrupule (de la asasinat pînă la incendierea pădurilor și otrăvirea alimentelor). Desigur, diplomația acoperea doar primele două activități și cum Kautilya era conștient de șansele reduse ale regelui de a convinge pe agresor să semneze un tratat, accentul cădea pe intrigi, în special pe instigarea regilor învecinați împotriva cuceritorului.

LE SECRET DU ROI

Pentru Cesare Borgia și alți conducători ai sistemelor statale italiene, tratativele diplomatice reprezentau un joc al hazardului, un joc cu mize mari și imediate, desfășurat într-o atmosferă de surescitare și cu acea îmbinare de șiretenie, temeritate și cruzime, pe care o ridicau în slăvi sub numele de *virtú* (prin care Machiavelli înțelegea o plenitudine a voinței și inteligenței puse în slujba intereselor publice). Pînă în zilele noastre, cuvîntul italian *combinazioni*, provenit din acea perioadă de intense combinații diplomatice, a păstrat o rezonanță peiorativă.

În lucrarea sa clasică despre diplomație, Harold Nicolson arată că monarhii europeni, de teama de a nu fi răpiți unul de altul, își organizau întrevederile la mijlocul unui pod, unde cei doi suverani puteau să-și adreseze reciproc complimente peste gardul solid din bîrne de stejar ridicat între ei. Acest procedeu ciudat a fost aplicat pînă și de Napoleon, cu ocazia întîlnirii sale cu Alexandru I pe o plută ancorată în mijlocul fluviului Niemen. Exista întotdeauna pericolul ca cei doi suverani, neobișnuiți să vorbească de la egal la egal, să termine convorbirea nu amical, ci cu trainice sentimente de antipatie personală. Eduard al IV-lea, rege al Angliei, vorbea excelent franceza, dar întrevederea sa cu Ludovic al XI-lea, rege al Franței, printr-un gard ridicat pe podul de pe Somme, desfășurată în timp ce șapte mii de soldați englezi colindau beți străzile din Amiens, nu s-a încheiat cu rezultate diplomatice palpabile. Același viclean rege francez nu și-a revenit niciodată de pe urma senzației dezagreabile încercate cu prilejul scurtei dar furtunoasei întrevederi avute în 1462 cu regele Castiliei pe podul de peste Bidassoa. Instituția ambasadorilor de profesie se impunea din ce în ce mai mult, în pofida convingerii intime a conducătorilor politici că nimeni nu știe să ducă tratative diplomatice mai bine decît ei.

Concepțiile despre diplomat și rolul său cunoșteau însă o mare diversitate. Sir Henry Wotton, diplomatul englez de la începutul secolului al XVII-lea,

își definea cu cinism profesia : „un om cinstit trimis în străinătate pentru a minți în interesul țării sale". Francezul François de Callières, în monumentala sa operă *„De la manière de négocier avec les Souverains"* (1716), combătea teoria conform căreia scopul diplomației ar fi inducerea în eroare și susținea, dimpotrivă, că diplomația serioasă se întemeiază pe crearea unui climat de încredere și că încrederea poate fi insuflată numai prin loialitate. „Secretul tratativelor — scria el — constă în armonizarea intereselor reale ale părților interesate. Expresia «triumf diplomatic» n-ar trebui să fie întrebuințată niciodată".

Ludovic al XIV-lea, regele autocrat al Franței, a inaugurat prostul obicei de a duce din cînd în cînd tratative în spatele ministrului său de externe. El scria adesea ambasadorilor francezi de peste hotare, omițînd să-l informeze pe secretarul de stat asupra conținutului scrisorilor. Acest *„secret du roi"* a făcut ravagii în diplomația europeană. Suveranii hotărîți să ducă, din considerente personale, o politică externă inacceptabilă propriilor popoare au început să recurgă la acțiuni confidențiale pe cont propriu. Ca urmare, în cursul secolului al XVIII-lea s-a înrădăcinat practica dublării serviciului diplomatic de o rețea de agenți secreți. Astfel, Ludovic al XV-lea scria marchizului de Breteuil, ambasadorul oficial al Franței în Rusia : „Înțeleg dificultățile pe care le întîmpinați încercînd să puneți de acord instrucțiunile primite de la mine cu cele primite de la ministrul de externe". Practica a stîrnit o serie întreagă de încurcături și scandaluri — dintre care cel mai vestit a fost provocat de ambiguitatea cavalerului d'Eon, agentul politic al lui Ludovic al XV-lea, care, travestit în femeie, a pătruns la curtea Elisavetei Petrovna, devenind „lectora" țarinei.

MAESTRUL GAFELOR DIPLOMATICE

Marele maestru al gafelor diplomatice „secrete" rămîne însă Wilhelm II. Kaiserul Germaniei. Biograful său, Emil Ludwig, povestește cum s-a avîntat Wilhelm în marea diplomație europeană. Ocazia : vizita unchiului său Eduard, regele Angliei. Pentru a sublinia în fața ochilor lumii noua orientare politică, Kaiserul se înfățișă la somptuosul dineu oferit cu această ocazie într-un costum englezesc. Doar fusese numit amiral al flotei britanice ! În noua sa ținută, el ridică paharul și toastă în onoarea vechii camaraderii de arme de la Waterloo, exprimîndu-și speranța că „flota engleză unită cu armata germană vor proteja pacea". Ursuzul mareșal von Moltke, care știa cum stau lucrurile între cele două puteri rivale, dar la cei peste 90 de ani ai săi deschidea rareori buzele, șopti în surdină : „Să sperăm că presa nu aude acest discurs".

Ludwig menționează părerea pe care unchiul și nepotul o aveau unul despre altul. Eduard spunea intimilor că Wilhelm este cel mai strălucit ratat din istorie, iar Wilhelm spunea despre Eduard : Este un bătrîn păun.

În octombrie 1895, cînd Anglia era pe punctul de a începe războiul contra ținutului sud-african Transvaal, în care Germania ocupa poziții puternice, Wilhelm îl chemă pe ambasadorul britanic Swaine și în stilul său propriu îl copleși cu reproșuri : „Pentru cîțiva kilometri pătrați acoperiți cu palmieri și locuiți de negri, Anglia a mers pînă la un pas de a amenința cu războiul pe singurul ei prieten, Kaiserul Germaniei. Atitudinea voastră mă obligă să mă înțeleg formal cu Dubla Alianță. Anglia trebuie să declare dacă este pentru sau contra Triplei Alianțe"[1].

Raportul Swaine a fost reprodus și larg difuzat la Londra, producînd o impresie penibilă în cercurile influente, ceea ce arată că procedeul din februarie 1969 are celebre precedente.

Neînțelegînd nimic din jocul subtil al diplomației europene, Wilhelm era convins că influența sa personală este mai presus de interesele coloniale britanice. În momentul cînd Londra trecu la atacarea Transvaalului, el convocă imediat un consiliu și declară : „A sosit momentul ca Germania să dobîndească protectoratul Transvaalului". Iar la întrebarea consternată a lui Hohenlohe : „Deci vom face război Angliei ?", Wilhelm, dîndu-și seama oarecum de substratul întrebării, ripostă pripit : „Da, dar numai pe uscat". Bineînțeles, flota britanică a avut grijă să scufunde trupele trimise de Wilhelm înainte ca ele să ajungă pe uscat...

ERA DE AUR A DIPLOMAȚIEI SECRETE

Istoriografia burgheză denumește perioada dintre Congresul de la Viena și declanșarea primului război mondial (1815—1914) ca „era de aur a diplomației". Este perioada în care se atribuie diplomației secrete meritul de *a fi evitat războaie la scara continentului european.* Faptul că în aceeași perioadă puterile europene au organizat o serie de războaie coloniale sîngeroase nu-i tulbură în nici un fel pe adepții diplomației secrete.

Metternich, eminența cenușie a Congresului de la Viena, este prezentat ca prototip al acelei ere în care totul era pus pe seama diplomației, iar mișcările diplomaților se aflau în centrul atenției. Fiind informat de moartea ambasadorului rus la Congresul de la Viena, Metternich a exclamat : „Să fie oare adevărat ? Care putea fi motivul său ?"

Acela, însă, care la Congresul de la Viena s-a simțit ca peștele în baltă a fost diplomatul francez Talleyrand, autorul vestitei formule : cuvîntul a fost creat pentru a ascunde gîndul. Aplicînd cu o neîntrecută virtuozitate această formulă din care făcuse un principiu, prințul Talleyrand a început prin a sluji Republica, a trecut apoi de partea împăratului Napoleon Bonaparte pe care l-a trădat în favoarea Bourbonilor, pentru ca în cele din urmă să opteze pentru Ludovic-Filip de Orléans.

Sosind la Viena ca reprezentant al unei țări învinse, Talleyrand și-a dat seama că singura tactică avantajoasă pe care o putea folosi era destrămarea alianței de la Chaumont, cu alte cuvinte provocarea unor disensiuni între Austria, Anglia, Rusia și Prusia. În acest scop i-a picat ca o adevărată mană cerească planul lui Metternich de a convinge pe ministrul englez Castlereagh și pe regele Prusiei Frederic-Wilhelm al III-lea să accepte următoarea combinație : să se cedeze regelui Prusiei întreaga Saxonie și în schimb acesta să se alăture Austriei și Angliei pentru a-l împiedica pe țarul Alexandru să pună stăpînire pe ducatul Varșoviei. Talleyrand a hotărît să rămînă înafara acestei tranzacții, pentru a-și păstra mîinile libere. Tocmai aceasta l-a făcut pe regele Prusiei să-și dea seama de primejdia care-l paște dacă Talleyrand va divulga totul țarului Alexandru I, mai ales că știa că diplomatul francez furnizase țarului informații prețioase — răsplătite împărătește — despre planurile secrete ale lui Napoleon. Cancelariile europene fuseseră doar informate despre explozia furioasă a împăratului francez la recepția oficială din 23 ianuarie 1809, cînd acesta îi reproșase în public lui Talleyrand actele sale de trădare și exprimase regretul că nu l-a spînzurat la timp de grilajul Pieței Carrousel. Frederic se hotărî deci să-l informeze pe țar asupra tranzacției ce se pregătea în culise. A urmat o explicație „fără nici un menajament" între Alexandru și Metternich, în timp ce Talleyrand își freca mîinile satisfăcut.

Pînă la urmă, sinistrele mașinațiuni de la Viena au dus la semnarea unui acord secret între Austria, Franța și Anglia îndreptat împotriva Rusiei și Prusiei, prin care cele trei țări semnatare se obligau să se ajute reciproc, fiecare contribuind cu cîte o armată de 150 000 de soldați în cazul „dacă vreuna din înaltele părți contractante ar fi amenințată de una sau mai multe puteri". Acordul trebuia bineînțeles păstrat în cel mai strict secret : unul din exemplare a rămas în mîinile lui Metternich, al doilea a fost trimis la Londra prințului regent George, iar pe al treilea Talleyrand l-a trimis lui Ludovic al XVIII-lea la Paris.

Congresul era pe cale de a-și încheia lucrările cînd, deodată, delegații au fost zguduiți de o veste neașteptată: la 1 martie Napoleon debarcase în Franța. La Paris, unde avea să ajungă peste trei săptămîni, Napoleon a dat peste o surpriză care l-a uluit. În cabinetul regelui Ludovic, care fugise din Paris cu numai 24 de ore înainte de intrarea sa în capitală, a găsit acel tratat secret trimis din Viena de Talleyrand. Regele fugise atît de grăbit și pe neașteptate încît uitase documentul în sertar. Napoleon a poruncit de îndată să fie trimis țarului Alexandru cu un curier special la Viena. După mărturiile lui Buteakin, care era de față cînd Alexandru a citit acordul secret îndreptat împotriva sa, țarul s-a înverșunat de furie. Cînd Metternich, care după reîntoarcerea lui Napoleon aștepta salvarea Europei de la țarul rus, a venit la Alexandru, acesta, fără a rosti vreun cuvînt, i-a întins cancelarului austriac rodul secret al activității diplomatice. Metternich s-a zăpăcit într-o asemenea măsură încît n-a mai fost în stare să aplice nici principiul lui Talleyrand.

Despre președintele american Wilson, care se autoproclamase campionul „noii diplomații" așa-zis *deschise*, Harold Nicolson povestește că o dată ajuns la Paris, acesta a hotărît că fraza lansată de el, „diplomația va acționa sincer și în văzul tuturor", nu trebuie luată ad litteram și nu conține nimic care să-l poată împiedica să ducă lungi tratative secrete cu Lloyd George și Clémenceau, în timp ce un soldat din infanteria marină americană stătea cu baioneta la armă în ușa cabinetului, iar altul patrula afară pe poteca din grădină. „Îmi amintesc bine uimirea care m-a cuprins — scrie Nicolson —

[1] Dubla Alianță fusese încheiată între Franța și Rusia cu ascuțiș antienglez ; Tripla Alianță cuprindea Germania, Austro-Ungaria și Italia.

cînd am fost primit pentru prima oară în camera secretă și am văzut cît de original își interpreta președintele primul dintre preceptele sale".

Și în perioada de după cel de-al doilea război mondial, în pofida dezvoltării așa-numitei *„diplomații prin conferință"*, întruchipată prin O.N.U. și prin marile conferințe internaționale, diplomația secretă a continuat să explodeze diferite „bombe", unele chiar adevărate. În această privință este tipic Momentul Suez — 1956.

Agresiunea din 1956 a fost pusă la cale într-un secret atît de desăvîrșit încît declanșarea operațiunilor militare a surprins nu numai popoarele implicate în conflict ci și parlamentele respective, deși sincronizarea unei operațiuni atît de complexe a necesitat laborioase consultări între Londra, Paris și Tel Aviv. Multă vreme, chiar și Administrația Eisenhower a susținut că n-a fost informată de aliații vest-europeni în privința iminentei acțiuni militare pe care o pregăteau. În cartea sa de memorii *„Diplomat among Warriors"* (Diplomat printre războinici), Robert Murphy, care ocupa pe acea vreme funcția de subsecretar al Departamentului de Stat, nimicește definitiv această pretenție. Dat fiind că în momentul în care premierul britanic Eden i-a trimis președintelui Eisenhower o telegramă cifrată în care-l informa că intenționează să folosească forța pentru a-și restabili drepturile asupra Canalului de Suez, secretarul de stat Dulles se afla în America de Sud, Eisenhower l-a expediat la Londra pe Robert Murphy. „Pleacă acolo și rămîi în defensivă", au sunat instrucțiunile președintelui. Ajuns la Londra, Murphy a avut imediat o întrevedere cu Selwyn Lloyd, ministrul de externe britanic, și cu Christian Pineau, ministrul de externe francez, sosit cu avionul de la Paris. Ulterior, a cinat cu MacMillan și cu feldmareșalul Alexander. Era 29 iulie 1956.

Murphy relatează în stil de raport diplomatic: „Nu mi-au lăsat nici un dubiu în privința hotărîrii guvernului britanic de a folosi forța; această reacție m-a surprins cu atît mai puțin cu cît nu mi se părea complet nejustificată. Am fost informat că francezii împărtășeau fără rezerve hotărîrea engleză și că erau gata să participe la o operațiune militară. Deși Alexander era în retragere, cunoștea bine planurile de campanie și le aproba. Operațiunile erau prevăzute pentru luna august și urmau să necesite efective puține: o divizie, cel mult două. În zece zile, Canalul de Suez urma să revină sub control internațional".

Dulles a luat astfel personal cunoștință de planurile anglo-franceze și totodată a expus rezervele americane față de acestea.

Oricum, la 31 octombrie, cînd fu lansată operațiunea militară anglo-franceză, ea s-a desfășurat — scrie Murphy — potrivit planurilor de stat major din iulie despre care raportase Washingtonului.

La capătul acestor spicuiri din arhivele diplomației secrete, se vede că așa-numita „bomba Soames" are vechi și ilustre precedente.

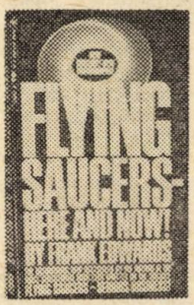

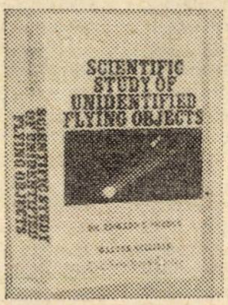

Ce sînt „farfuriile zburătoare" ?

Răspunsul Comisiei Condon

„Cîteva milioane de americani cred că au văzut obiecte care ar putea fi descrise ca farfurii zburătoare neidentificate sau farfurii zburătoare" — scrie ziaristul Walter Sullivan în introducerea la recent apărutul raport Condon. S-ar putea adăuga că mulți alți oameni din întreaga lume se află în aceeași situație. Sînt oare cu toții victimele unei iluzii colective? Sau, dimpotrivă, Pămîntul este supravegheat îndeaproape de observatori extratereștri ale căror intenții față de noi ne sînt încă necunoscute? Vreme îndelungată, oamenii de știință au refuzat să ia în considerare acest fenomen misterios. În ultimii doi ani însă, un grup de prestigioși savanți ai Universității din Colorado și-au consacrat eforturile exclusiv descifrării acestei enigme.

Rezultatele cercetărilor lor au fost expuse amănunțit într-un studiu în trei volume însumînd 1 500 de pagini. Întrucît, pe de o parte, spațiul revistei nu ne-ar permite să reproducem integral toate capitolele concludente, iar, pe de altă parte, caracterul științific al lucrării face ca uneori stilul să fie arid, și informațiile cuprinse greu accesibile nespecialiștilor, am ales altă modalitate de prezentare: vom relata, cu citate ample, tot ceea ce poate contribui la elucidarea atît de răspînditelor semne de întrebare în legătură cu „farfuriile zburătoare".

Prima întrebare este, probabil, ce anume a determinat interesul oficial exprimat prin alocarea a jumătate de milion de dolari și angajarea unui număr important de specialiști în vederea efectuării acestor cercetări. În ultimii 20 de ani, literatura științifico-fantastică și cea de așa-numită popularizare a științei s-au îmbogățit cu zeci de volume despre „farfuriile zburătoare", scrise, aproape fără excepție, de autori convinși că fenomenul abordat este nu numai real, dar și de cea mai mare însemnătate pentru viitorul civilizației umane. Totul a început la 24 iunie 1947, cînd ziarele americane au publicat prima relatare despre o „farfurie zburătoare". Se povestește că un om de afaceri din Boise, statul Idaho, pe nume Keneth Arnold, văzuse, în timp ce zbura cu avionul său particular, nouă obiecte foarte luminoase în formă de disc. El le descria ca pe niște „farfurii care lunecă pe apă". Gazetarii le-au transformat în „farfurii zburătoare", termen care a intrat de atunci în dicționarele din întreaga lume. Pentru a urmări destinul noțiunii de „farfurie zburătoare" pînă la concluziile raportului Condon, am ales, din stufoasa literatură care le-a fost consacrată, două lucrări apărute la interval de zece ani: „RAPORTUL DESPRE OBIECTELE ZBURĂTOARE NEIDENTIFICATE" scrisă în 1957 de EDWARD G. RUPPELT, fost șef al comisiei forțelor aeriene americane pentru investigarea farfuriilor zburătoare, și „FARFURIILE ZBURĂTOARE AICI ȘI ACUM", carte publicată în 1967 de FRANK EDWARDS, reporter de radio și televiziune care și-a consacrat ani îndelungați cercetării și popularizării fenomenului O.Z.N. Cărțile lor au ajuns lucrări de referință în acest domeniu, în care hotarul dintre observația științifică și fantezia scriitoricească devenise din ce în ce mai greu de trasat. Interesul celor două lucrări rezidă și în faptul că autorii lor sînt exponenți ai celor două grupuri de O.Z.N.-iști a căror înfruntare a dat naștere celor mai înfocate controverse: în timp ce Edward Ruppelt a lucrat pentru forțele aeriene ale Statelor Unite, Frank Edwards (decedat în cursul anului 1967) făcea parte dintre cei care consideră că forțele aeriene americane au interes să ascundă adevărul opiniei publice.

Astăzi, cuvintele „Unindentified Flying Objects" și inițialele lor U.F.O. — traduse în românește prin „Obiecte Zbu-

rătoare Neidentificate" și, respectiv, O.Z.N., au intrat în uzul curent. Cel care le-a folosit pentru prima oară este Edward Ruppelt. Iată ce relatează el: *„La cîteva săptămîni după 24 iunie 1947, cînd a fost văzut primul O.Z.N., forțele aeriene au instituit un proiect de investigare și analizare a tuturor relatărilor despre O.Z.N. Atitudinea față de această misiune s-a schimbat de la o stare de panică, la începuturile proiectului, la una de dispreț total față de oricine care pronunța măcar cuvintele «farfurie zburătoare». Această atitudine disprețuitoare față de «maniacii farfuriilor zburătoare» a durat de la mijlocul lui 1949 pînă la mijlocul lui 1950. În acest interval, mulți dintre participanții la proiect credeau că publicul suferă de «nervii războiului».*

La începutul lui 1950, s-a renunțat practic la proiect. Autoritățile considerau că dacă nu se vor mai menționa cuvintele «farfurii zburătoare» lumea le va uita și farfuriile vor dispărea. Dar raționamentul era fals, căci, în loc să dispară, relatările despre O.Z.N. se înmulțeau continuu".

Toate acestea se întîmplau în perioada de început a „războiului rece". Pe atunci, după cum reiese și din cărțile citate, americanii care întîlneau „farfurii zburătoare" le considerau mai curînd arme secrete ale unei puteri adversare decît obiecte extraterestre. Edward Ruppelt s-a ocupat în mod oficial de această problemă din 1951 pînă la sfîrșitul lui 1953. Proiectul căpătase numele de cod „Cartea Albastră", iar Ruppelt era șeful lui. Cercetările începuseră însă din 1947. La început, lucrările erau confidențiale. Specialiștii în materie de spionaj ai forțelor aeriene americane, relatează Ruppelt, *„erau convinși că, în cîteva luni sau cel mult într-un an, se va răspunde la întrebarea: «Ce sînt O.Z.N.-urile?» Întrebarea «există oare O.Z.N.?» n-a fost formulată niciodată. Singura problemă care îi interesa era următoarea: «Care este originea O.Z.N.-urilor, terestră sau interplanetară?» Oricare dintre aceste două eventualități presupunea o cercetare serioasă și secretă".*

În capitolul „O.Z.N. din 1947 pînă în 1968" al raportului Condon, capitol scris chiar de profesorul Edward Condon, epoca respectivă este evocată în următorii termeni: *„Multe dintre atitudinile curente astăzi au început să apară încă de pe atunci; o serie de persoane din rîndurile publicului și din armată manifestau atitudini emoționale. Unii erau dispuși să creadă chiar de la început că O.Z.N.-urile sînt vizitatori interplanetari sau interstelari, în timp ce alții presupuneau că sînt arme secrete ale unei țări străine. În sfîrșit, alții tindeau să considere că O.Z.N.-urile sînt șarlatanii obișnuite. În cadrul forțelor aeriene existau persoane care credeau cu tărie că subiectul este absurd și că forțele aeriene nu trebuie să le acorde nici o atenție. Alte oficialități ale forțelor aeriene priveau O.Z.N.-urile cu cea mai mare seriozitate și credeau că este foarte posibil ca spațiul aerian american să fie invadat fie de armele secrete ale unor puteri străine, fie eventual de vizitatori din spațiul cosmic. Asta se întîmpla la numai doi ani după sfîrșitul celui de-al doilea război mondial. Începuse perioada relațiilor diplomatice dificile între Statele Unite și U.R.S.S. La O.N.U. aveau loc de cîtva timp tratative pentru realizarea unui control internațional asupra energiei atomice dar progresele realizate erau neînsemnate".*

Referindu-se la această perioadă, Edward Ruppelt o numește „era confuziei". E aproape imposibil să ne imaginăm astăzi atmosfera de panică dirijată pe care puteau s-o provoace pe atunci în Statele Unite relatările despre „obiecte zburătoare neidentificate". După cum arată Edward Condon, *„revistele și editurile au descoperit că din O.Z.N. se pot scoate bani. Primul mare articol a apărut în numărul revistei «True» din ianuarie 1950. Era intitulat «Farfuriile zburătoare sînt adevărate» și era semnat de Donald Keyhoe* (personaj asupra căruia vom fi nevoiți să mai revenim — N.R.). *Revista «True» e un loc cam neobișnuit pentru anunțarea unei descoperiri științifice majore, dar articolul respectiv asta făcea: afirma categoric că farfuriile zburătoare sînt vehicule utilizate de vizitatori din spațiul cosmic pentru a scruta pămîntul. Articolul lui Keyhoe din 1950 a fost comentat enorm de radio, televiziune și ziare.*

În numărul său din martie 1950, «True» a făcut încă un pas în materie de O.Z.N., printr-un articol intitulat «Cum au dat oamenii de știință de urma farfuriilor zburătoare», scris de comandorul R. B. McLaughlin din flota americană. Comandorul McLaughlin îmbrățișa ipoteza extraterestră. Descriind un O.Z.N. pe care îl văzuse la White Sands, el declara: «Sînt convins că era o farfurie zburătoare și, mai departe, că aceste discuri sînt nave cosmice de pe altă planetă, conduse de ființe vii, inteligente».

Ziarele au adoptat o atitudine mai serioasă: «The New York Times» (9 aprilie 1950) a publicat un editorial intitulat «Aceste farfurii zburătoare... să fie... să nu fie...», iar «U. S. News and World Report» (7 aprilie 1950) punea farfuriile zburătoare în legătură cu proiectul XF5-U inițiat și apoi abandonat de forțele navale... Primele trei cărți despre farfuriile zburătoare au apărut tot în 1950. Cea mai mică dintre ele era o broșură de 16 pagini de Kenneth A. Arnold intitulată «Farfuria zburătoare așa cum am văzut-o». A urmat cartea corespondentului din Hollywood al revistei «Variety», intitulată «Dincolo de farfuriile zburătoare». În toamna lui 1950 a apărut prima carte a lui Daniel Keyhoe, «Farfuriile zburătoare sînt adevărate», o dezvoltare a articolului său din «True».

Se crease un nou cîmp de activitate editorială: fiecare an de după 1950 a fost martorul apariției unui număr sporit de cărți despre acest subiect".

Înainte de a trece mai departe, să notăm — după ce am amintit cum au apărut expresiile „farfurii zburătoare" și „obiecte zburătoare neidentificate" — originea expresiei „omuleții verzi", folosită curent de O.Z.N.-iști cu referire la așa-zișii ocupanți ai „farfuriilor". Revista americană „Amazing Stories" („Povestiri uluitoare") a publicat în octombrie 1946 o nuvelă științifico-fantastică de Harold Sherman, intitulată „Omul verde". Era „descrisă" o creatură de pe altă planetă care îndeplinea acțiuni cum ar fi oprirea în loc a automobilelor cu ajutorul unor raze emise de pe nava ei extraterestră. Mai tîrziu, acte ca cel imaginat de Sherman în 1946 aveau să devină o practică curentă pentru O.Z.N.-urile „adevărate". Într-un articol scris ulterior, Harold Sherman arăta: *„Nuvela mea, care a apărut cu cîteva luni înainte de sosirea «farfuriilor zburătoare» deasupra Statelor Unite, pare a fi contribuit la literatura despre omuleții verzi din spațiu. Cred că am fost primul care am atribuit vizitatorilor din spațiu culoarea verde. După cea dintîi nuvelă a urmat alta, «Omul verde se întoarce» și zarurile au fost aruncate".*

Edward Ruppelt și-a început misiunea sub auspicii destul de nefavorabile unei cercetări științifice obiective. *„Ținînd seama de dimensiunile însărcinării primite,* scrie el, *proiectul Cartea Albastră a dispus întotdeauna de un personal neîndestulător, deși aveam zece salariați permanenți, plus mulți consultanți plătiți, reprezentînd toate domeniile științei. Această organizație era completată de o rețea de informare cuprinzînd pe toți ofițerii de informații de la bazele aeriene și toate stațiile radar ale forțelor aeriene precum și corpul de observatori tereștri ai comandamentului apărării aeriene. Această rețea de observatori trimitea proiectului Cartea Albastră relatările despre orice tip de O.Z.N. venind din partea oricărui tip imaginabil de informator".*

Ce vedeau în realitate diversele persoane care trimiteau asemenea observații? Ruppelt arăta că informațiile se înscriau în mai multe categorii:

„În multe cazuri s-a dovedit în mod categoric că oamenii semnalaseră baloane, avioane, stele și multe alte obiecte obișnuite. Cei ce fac acest lucru nu recunosc obiectele obișnuite deoarece unele elemente ale ambianței au temporar un aspect nefamiliar. O cauză comună a acestor iluzii o constituie condițiile neobișnuite de iluminare. În momentul cînd apune soarele, un balon va străluci ca o minge de foc. Un avion care nu este vizibil cu ochiul liber începe dintr-o dată să reflecte razele soarelui și pare o «minge de argint»...

În alte cazuri, obiecte comune de fiecare zi arată ca O.Z.N.-uri din cauza unor ciudățenii ale minții omenești... Sînt convins că un anumit procent de relatări despre O.Z.N. provin de la persoane care văd farfurii zburătoare pentru că alții au comunicat că au văzut. Dar această «dorință de a vedea» poate avea rădăcini mai adînci, implicații aproape religioase pentru unele persoane. Conștient sau inconștient, ele doresc ca O.Z.N.-urile să fie adevărate și să vină din spațiul cosmic. Aceste persoane, înspăimîntate poate de amenințarea distrugerii atomice sau de alte temeri — cine le poate ști? — acționează ca și cum nimic din ceea ce stă în puterea oamenilor nu poate salva pămîntul. Ei așteaptă salvarea din spațiul cosmic, pornind de la premisa că oamenii din farfuriile zburătoare sînt, prin însăși existența lor, mai înțelepți și mai avansați decît noi. Aceste persoane raționează poate că o rasă de oameni capabilă de călătorii interplanetare a ajuns pînă la era atomică sau a trecut de ea. Au supraviețuit și ne pot comunica și nouă secretul supraviețuirii. Poate că primejdia războiului atomic a unificat planeta lor și le-o permis să-și consacre eforturile nu războiului, ci progresului social și tehnic. Pentru asemenea oameni, un reflector îndreptat spre un nor sau o stea strălucitoare este o navă spațială interplanetară".

Felicia ANTIP

(Va urma)

Le Monde diplomatique
PARIS

Mai Van Bo
delegat general al Republicii Democrate Vietnam la Paris

DREPTUL DE A TRĂI ÎN LIBERTATE PE ÎNTREGUL TERITORIU AL VIETNAMULUI

REZISTÎND victorios agresiunii, Republica Democrată Vietnam şi poporul vietnamez nu s-au îndepărtat de politica lor de independenţă şi de pace.

Din aprilie 1965, Republica Democrată Vietnam a făcut cunoscută public poziţia sa de principiu în patru puncte, pentru o soluţionare politică a problemei vietnameze. Programul politic al Frontului Naţional de Eliberare din Vietnamul de sud expune aceleaşi principii, defineşte aceleaşi obiective de luptă.

Un atac al patrioţilor sud-vietnamezi din provincia Gia Dinh

Poporul vietnamez nu face, de fapt, decît să urmărească să-şi exercite din plin drepturile sale : dreptul la independenţă şi suveranitate, dreptul la o viaţă liberă pe întregul său teritoriu. Aceste drepturi, pe care nici o ţară nu are latitudinea de a le încălca, reprezintă principiile supreme care conduc societatea umană, relaţiile şi activitatea internaţională. Toate naţiunile şi toate persoanele au obligaţia de a le recunoaşte şi de a le respecta ; ele constituie, de altfel, principiile prevăzute în acordurile de la Geneva din 1954, pe care la această conferinţă însuşi reprezentantul american, vorbind în numele guvernului său, s-a angajat să le respecte.

Cele patru puncte ale guvernului Republicii Democrate Vietnam traduc această poziţie de principiu în obligaţiuni foarte simple şi foarte precise. Sînt obiective'e luptei perseverente dusă de ani de zile de poporul vietnamez.

Totala violare a acordurilor internaţionale încheiate la Geneva în 1954, apoi războiul de agresiune pornit împotriva Vietnamului de sud, apoi escaladarea în războiul de distrugere dus împotriva Republicii Democrate Vietnam sînt tot atîtea contestări ale drepturilor naţionale fundamentale, universal recunoscute, de pace, independenţă, suveranitate, unitate şi integritate teritorială, pe care se bazează existenţa fiecărui stat, a fiecărei naţiuni. Exercitîndu-şi victorios dreptul său sfînt de autoapărare, poporul nostru asigură nu numai existenţa şi independenţa sa naţională, dar apără, în acelaşi timp, drepturile fundamentale ale tuturor popoarelor, pacea în sud-estul Asiei şi în lumea întreagă, ameninţate de agresivitatea imperialismului american.

De asemenea, lupta împotriva agresiunii americane în Vietnam a devenit o problemă de interes general, — pe plan moral ca şi pe plan politic — o problemă care se găseşte în centrul conjuncturii mondiale actuale.

„Fiecare ţară, fiecare naţiune — spunea primul ministru Fam Van Dong în ultimul său raport prezentat la Adunarea Naţională — fiecare guvern, fiecare organizaţie şi chiar fiecare personalitate, trebuie să ţină seama că are datoria să-şi definească poziţia şi atitudinea faţă de acest război : de care parte să se situeze ? De partea agresorului sau de a aceluia care se opune agresiunii ? De partea unei cauze nejuste sau de partea dreptăţii ?“

Aşa cum s-a dovedit, mişcarea, în forme diverse, de sprijinire a poporului vietnamez nu a încetat să se dezvolte pe scară internaţională, în timp ce izolarea imperialismului american, demascat şi condamnat, nu a încetat să se agraveze.

Pe frontul luptei diplomatice, în împrejurările actuale, s-a impus recunoaşterea faptului că declaraţia din 3 aprilie 1968 a guvernului Republicii Democrate Vietnam, după discursul din 31 martie al preşedintelui Johnson, şi declaraţia din 3 mai 1968 a ministrului afacerilor externe al Republicii Democrate Vietnam au dus la convorbirile oficiale de la Paris între reprezentanţii Republicii Democrate Vietnam şi ai Statelor Unite. Aceste convorbiri au avut ca prim scop să determine încetarea necondiţionată de către guvernul Statelor Unite a bombardamentelor şi a oricăror acte de război pe întregul teritoriu al Republicii Democrate Vietnam, ulterior urmînd a fi discutate probleme interesînd cele două părţi.

În faţa marilor dificultăţi datorate războiului din Vietnam şi sub presiunea opiniei publice mondiale şi americane, guvernul Statelor Unite a trebuit să facă cunoscută decizia sa din 1 noiembrie de a înceta necondiţionat şi complet bombardamentele aeriene, navale şi de artilerie împotriva întregului teritoriu al Republicii Democrate Vietnam.

Este, de asemenea, evident că faptul că Statele Unite au fost nevoite să anunţe această decizie, după ce blocaseră timp de cinci luni convorbirile de la Paris, a marcat o mare victorie a poporului vietnamez din cele două zone. Aceasta este, de asemenea, o mare victorie a ţărilor socialiste, a mişcării de eliberare naţională şi a mişcării pentru pace, o mare victorie a popoarelor din lumea întreagă, între care şi a poporului progresist al Statelor Unite.

Începe o nouă etapă : de acord cu Comitetul Central al Frontului Naţional de Eliberare din Vietnamul de sud, guvernul Republicii Democrate Vietnam s-a declarat gata să participe la o conferinţă la care să se prezinte reprezentanţii Republicii Democrate Vietnam, reprezentanţii Frontului Naţional de Eliberare din Vietnamul de sud, reprezentanţii Statelor Unite şi reprezentanţii administraţiei de la Saigon. Evident, prezenţa reprezentanţilor administraţiei de la Saigon la această conferinţă nu are semnificaţia recunoaşterii acestei administraţii de către Republica Democrată Vietnam sau de către Frontul Naţional de Eliberare din Vietnamul de sud, deoarece e clar că actuala administraţie de la Saigon nu reprezintă decît un instrument al agresorilor americani pentru realizarea obiectivelor neocolonialiste în Vietnamul de sud. Această administraţie, ca atare, nu reprezintă pe nimeni.

Aşa cum am afirmat, poziţia poporului vietnamez faţă de reglementarea problemei Vietnamului este definită în cele patru puncte ale guvernului Republicii Democrate Vietnam şi programul politic al Frontului Naţional de Eliberare din Vietnamul de sud. Este o poziţie de independenţă şi de pace, conformă principiilor fundamentale ale acordurilor de la Geneva din 1954 privitoare la Vietnam.

Prin declaraţia sa de la 2 noiembrie 1968, guvernul Republicii Democrate Vietnam şi-a reafirmat poziţia în legătură cu o soluţionare corectă a problemei vietnameze.

În ce îl priveşte, F.N.E. din Vietnamul de sud, care este organizatorul şi conducătorul populaţiei sud-vietnameze în lupta sa, care a eliberat patru cincimi din teritoriul Vietnamului de sud şi mai mult de 10 milioane de locuitori, care dispune de puternice forţe armate şi care se bucură de un mare prestigiu în interiorul ţării şi în lume, este competent să reglementeze toate problemele Vietnamului de sud ca reprezentant autentic al populaţiei sud-vietnameze. Guvernul Republicii Democrate Vietnam aprobă pe deplin şi susţine cu hotărîre soluţia politică în

cinci puncte a Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud.

De pe acum sînt cunoscute piedicile și manevrele întreprinse de americano-saigonezi, în scopul de a întîrzia ținerea conferinței de la Paris în vederea căutării unei soluții pașnice a problemei vietnameze. În ce îl privește, guvernul R.D.V., ca și F.N.E., a declarat în repetate rînduri că participă la convorbirile oficiale între reprezentanții Republicii Democrate Vietnam și ai Statelor Unite, precum și la conferința de la Paris privitoare la Vietnam avînd o atitudine serioasă și plină de bunăvoință.

Deci, pentru a putea fi găsită o soluționare politică a problemei vietnameze, ar fi necesar ca Statele Unite să fie animate de aceeași bunăvoință și să aibă aceeași atitudine serioasă ; cu alte cuvinte, este important ca guvernul Statelor Unite să renunțe la orice acțiuni de intervenție și agresiune împotriva Vietnamului și să respecte drepturile naționale fundamentale ale poporului vietnamez.

Poporul vietnamez iubește profund pacea. Politica externă a Republicii Democrate Vietnam este o politică de pace, dar nu există pace adevărată fără independență adevărată.

Le Monde

PARIS

IMPLICAȚIILE UNEI ALEGERI PREZIDENȚIALE

DE MULT TIMP n-a mai sosit o veste atît de bună de dincolo de Rin. Agitația unei extreme drepte nostalgice, mediocrul final al mandatului lui Lübke, acuzat de a fi contribuit la construirea lagărelor de concentrare, demisia fără glorie a lui Gerstenmaier, constrîns să părăsească președinția Bundestagului pentru că s-a interesat prea mult de „reparațiile" pe care i le datora statul, toate acestea adumbriseră reputația Republicii federale și au făcut să fie primită cu satisfacție sporită alegerea unui om căruia și adversarii îi recunosc integritatea și loialitatea. Gustav Heinemann a trecut de mai multe ori dintr-un partid într-altul ; el a făcut-o, însă, întotdeauna pentru a refuza adevăratele compromisuri, cele care se comit împotriva ta însăți și care ar fi însemnat ca, acceptînd un portofoliu sau un mandat, să renunțe la exigențele și visurile sale.

Scrutinul din Berlin a depins de cîteva voturi. Doar faptul că gruparea liberală a respectat strict disciplina votării (nu a înregistrat decît cinci defecțiuni) a permis candidatului social-democrat să cîștige. Președintele „celui de-al treilea partid", Scheel, a știut să impună această coeziune. El n-a uitat — dincolo de simpatia personală pentru Heinemann — că era în joc și viitorul grupării sale. Măcinat lent de alegerile succesive, partidul liberal s-a discreditat simțitor în fața opiniei publice. Era adeseori considerat ca o asociație de politicieni hotărîți să profite de poziția lor de „arbitri" în Bundestag pentru a practica supralicitatea și a scoate castanele din foc cu mîinile altora. Dacă s-ar fi manifestat divizat față de alegerea prezidențială, partidul — în care se află și un număr serios de partizani ai lui G. Schröder — ar fi riscat realmente să se disloce. În plus, împiedicînd succesul lui G. Heinemann, liberalii și-ar fi atras nemulțumirea stăruitoare a social-democraților și ar fi ucis din față „soluția de schimb" a unei coaliții cu aceștia, după alegerile din septembrie.

Partidul național-democrat de extrema dreaptă, care poartă sîmbete lui Heinemann în calitatea acestuia de adversar al prescrierii crimelor de război cu douăzeci și doi de delegați din mai mult de o mie, a fost aproape de situația în care ar fi putut „arbitra" în alegerea celui mai înalt demnitar al statului.

Această amenințare dă alegerii lui G. Heinemann întreaga sa semnificație politică. Noul președinte a demonstrat, cu prețul unei dispariții de șaisprezece ani de la conducere, că el nu este omul care să accepte inacceptabilul. Constituția Republicii federale îi recunoaște competențe foarte restrînse. Ea nu-l împiedică însă, în marginea textelor, să arunce în balanță întreaga greutate a autorității și prestigiului său. La urma urmei, el are dreptul de a refuza sprijinul său oricărei legi „contrare Constituției". Această dispoziție, cu toată imprecizia sa, i-ar putea permite, în caz de nevoie, un gest — sau o demisie — care ar avea un imens ecou în Germania federală și în străinătate. Chiar și numai posibilitatea unei asemenea situații ar putea să dea de gîndit unui cancelar care ar fi tentat — în materie de politică externă sau de „menținere a ordinii" — să orienteze Republica federală pe o cale primejdioasă pentru pace. În sfîrșit, pe plan intern, G. Heinemann consacră, ajungînd în magistratura supremă, o creștere de influență a partidului socialist.

Die Presse

VIENA

RELAȚIILE DINTRE WASHINGTON ȘI VATICAN

PREȘEDINTELE NIXON a declarat la conferința sa de presă că nu se gîndește deocamdată la stabilirea de relații diplomatice cu Vaticanul. Un ziar american, „Post Dispatch" din St. Louis, a răspîndit cu puține zile înainte ca Nixon să-și înceapă turneul său prin Europa știrea, considerată de cercurile politice din America senzațională și primită cu un interes viu la Roma, că președintele intenționează să propună Papei, cu prilejul vizitei sale la Vatican, să trimită un reprezentant personal pe lîngă Sfîntul Scaun, Prin aceasta, Nixon s-ar referi la un caz precedent, anume cel creat de Myron Taylor care,

Caraci. Ciocniri între poliție și demonstranți cu prilejul recentelor tulburări politice din Pakistan

între anii 1939—1950, a reprezentat la Vatican mai întîi pe președintele Franklin D. Roosevelt și apoi pe Harry Truman. Deoarece nu ar fi vorba de un ambasador sau de un consul, nu ar fi necesară nici ratificarea numirii de către Senatul american. Atmosfera favorabilă ce a domnit cu prilejul vizitei lui Nixon la Vatican, care a recunoscut Papei o superioritate spirituală, deși cu limitarea „numai în propria sa sferă și cînd se află în turnee", amabilitățile reciproce și convorbirea pe care președintele a avut-o cu secretarul de stat, cardinalul Amleto Cicognani, au alimentat din nou acest zvon.

Dar oare Sfîntul Scaun este dispus să accepte acum această soluție-surogat în locul unor relații diplomatice normale? Pînă de curînd, acest lucru nu ar fi fost posibil, dar acum cercurile diplomatice de la Vatican nu mai sînt atît de sigure. Cazul Myron Taylor nu mai este considerat un precedent real, deoarece împrejurările deosebite — era război și alte legături erau dificile — justificaseră pe atunci soluția aleasă. Mai tîrziu, Sfîntul Scaun nu a vrut să audă despre altfel de relații decît cele oficiale.

O încercare de a stabili asemenea relații a fost întreprinsă și de Harry Truman. La 20 octombrie 1951, el a semnat numirea generalului Mark W. Clark ca ambasador la Sfîntul Scaun, cu motivarea că Bisericii catolice îi revine o mare importanță în cadrul disputei spirituale. Dar proiectul a determinat indignarea și rezistența cercurilor protestante din S.U.A., care au apelat, la rîndul lor, la legea potrivit căreia membrilor armatei nu le este permis să ocupe posturi oficiale în sfera civilă.- Ele nu s-au calmat nici cînd Clark a declarat că intenționează să se retragă din armată. Trei zile mai tîrziu, Truman a retras decretul și a renunțat să-l prezinte Senatului spre ratificare.

Nici Eisenhower, nici catolicul Kennedy, nici Johnson nu au vrut să abordeze din nou această problemă delicată și este puțin probabil că Nixon va face acum acest lucru. Între S.U.A. și Vatican au existat relații diplomatice normale, chiar dacă nu au durat mai mult de două decenii, între 1848 și 1868, cînd Statele Unite au avut mai întîi un reprezentant, apoi numai un consul la Roma. Pentru acesta din urmă, Senatul nu a mai aprobat mijloacele materiale. Totuși, el și-a mai exercitat funcția cîtva timp pe cheltuială proprie. După 1868, cînd statul bisericesc, ca urmare a unificării Italiei, s-a restrîns numai pe o parte a Latium-ului și nu reprezenta mai mult de 12 000 mile pătrate, au dispărut relațiile diplomatice.

Lipsa lor a fost resimțită întotdeauna la Vatican, și mai ales de la ultimul război, ca fiind nefirească și dureroasă. Nefirească, deoarece și statele necreștine întreține relații normale cu Sfîntul Scaun ; dureroase, deoarece în aceasta se vede o discriminare față de cele 40 de milioane de catolici din S.U.A. Conștiința valorii proprii a populației catolice a crescut în mod sensibil în ultimii ani, datorită creșterii influenței sale politice, și este posibil ca ea să nu mai accepte fără rezistență opoziția cercurilor protestante.

Hans BAUER

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

Joseph Alsop

SCHIȚĂ DE PORTRET AL ADMINISTRAȚIEI

MERITĂ poate să încercăm să răspundem la întrebarea pe care mulți oameni au tendința s-o pună azi ziariștilor : „Cum îi merge de fapt lui Nixon ?"

Pentru a începe cu elementul cel mai important, este clar că noul președinte a alcătuit una din administrațiile cele mai capabile din ultimele decenii. Firește, există obișnuitele funcții acordate ca recompense electorale și obișnuitele figuri șterse în obișnuitele funcții șterse.

Dar oamenii din posturile-cheie — William Rogers la Departamentul de Stat, Melvin Laird la Ministerul Apărării, John Mitchell la Ministerul Justiției, și Robert Finch la Ministerul Sănătății, învățămîntului și bunăstării — sînt cu toții, într-un fel sau altul, oameni cu capacități într-adevăr deosebite. Un semn de întrebare continuă să planeze asupra ministrului finanțelor, David Kennedy, care nu a făcut nici o declarație și nu a luat nici o măsură după care ar putea fi apreciat ; cercurile de afaceri afirmă însă că în cele din urmă se va situa la același nivel cu cei menționați mai sus.

În ansamblu, deci, în cazul în care adevărata probă o constituie capacitatea, Administrația Nixon aproape că egalează strălucitul grup de conducere alcătuit de președintele Kennedy. Deosebirea constă în lipsa vădită a unui stimulent moral pentru „a face lucruri mari și a spune lucruri mari", cel puțin imediat.

Aici trebuie relevat însă că președintele nu dorește cîtuși de puțin ca noua lui echipă să facă lucruri mari și să spună lucruri mari imediat. De fapt, el dorește să meargă încet și să reducă încordarea din țară. Pînă în prezent, el a dat dovadă de multă abilitate în acest sens.

Mai sînt două elemente care caracterizează relațiile interne destul de noi ale actualei Administrații. Pe lîngă faptul că a ales oameni capabili pentru posturile-cheie din cabinet, Nixon a adus oameni la fel de valoroși chiar la Casa Albă — Henry Kissinger, Arthur Burns și Daniel P. Moynihan, ca să numim pe cei care ies mai mult în evidență.

Aceasta a provocat numeroase discuții despre interferențe de atribuții. În special în domeniul politicii externe. Dar în primul rînd noul președinte cere o activitate pregătitoare mai amănunțită, înainte de a lua vreo hotărîre, decît ar putea furniza vreun departament guvernamental cu caracter impersonal.

De pildă, înainte de călătoria în Europa, dr. Kissinger și numeroșii lui consilieri au adunat toate faptele interesante referitoare la toate problemele imaginabile care s-ar putea ivi în oricare din țările urmînd a fi vizitate.

Tocmai așa își concepe sarcina dr. Kissinger. El este un om mult prea inteligent pentru a încerca să intre în competiție cu secretarul de stat Rogers, care din întîmplare este cel mai apropiat prieten personal al președintelui. De aceea, discuțiile despre interferențe de atribuții vor fi probabil infirmate de evenimente.

L'EXPRESS
PARIS

REAPARIȚIA LUI JORGE ALESSANDRI

ÎNTREAGA Americă Latină aștepta verdictul : alegerile legislative chiliene trebuiau să arate dacă pe acest continent e posibil să se realizeze reforme fără să se facă revoluție.

Alegătorii au răspuns. Partidul democrat-creștin al lui Eduardo Frei, personalitate care voia să împace ordinea cu progresul, mișcarea cu legea, este marele învins al acestui scrutin. El avea majoritatea în Camera Deputaților, acum nu mai are decît 55 de deputați din 150 și 30 la sută din voturi.

Un personaj aproape uitat — un fel de Antoine Pinay care se recunoaște nu

după mica sa pălărie, ci după eternul său fular — își face apariția. E dl Jorge Alessandri, președinte din 1958 pînă în 1964, inginer auster și politician fără partid. Partidul național, învingător în alegerile de la 2 martie, a făcut campanie pentru reîntoarcerea la timpurile în care libertatea patronatului era întreagă, importurile libere și impozitele mai mici. Era de ajuns să se vorbească despre fostul președinte Alessandri pentru a obține voturile din Santiago în care domină clasa mijlocie. Astfel, blonda și tînăra Silvia, nepoata lui, a obținut mai multe voturi decît Bernardo Leighton, care a întemeiat împreună cu Frei democrația creștină în Chile și care a fost ministru de interne din 1964 pînă în 1968. Partidul național era calificat drept „partidul mumiilor", dar cum spunea un socialist : „Mumiile ies acum din sarcofag".

Jorge Alessandri

Alessandri ar putea foarte bine, la viitoarele alegeri prezidențiale din 1970, să reunească în jurul numelui său pe nemulțumiți, pe nostalgici, pe „victimele" reformelor președintelui Frei (ca marii proprietari de pămînturi).

Democrat-creștinii au întreprins într-adevăr o reformă a structurilor țării. Reforma lor agrară a trezit conștiința țăranilor. Politica lor de asociere progresivă a statului cu companiile americane din sectorul cupru trebuie să dubleze producția și exploatarea „metalului roșu", care constituie esențiala bogăție a țării. Ar trebui ca ei să rămînă la putere pînă după 1970 pentru a reuși să-și realizeze programul. Primejdia „alessandristă" poate să-i împingă la căutarea de aliați spre stînga. Aceasta a obținut ea însăși un net succes electoral. P.C. Chilian devine chiar cel mai important partid comunist din America Latină, după Cuba.

Fenomen remarcabil în America Latină : armata nu joacă în Chile nici un rol politic. În zilele de alegeri, ea se mărginește să asigure ordinea și știe să rămînă modestă : generalul Alfredo Mahu, primarul orașului Santiago, a făcut coadă la biroul de votare pentru a depune buletinul său. Această imagine ar putea constitui, pe continentul latino-american, o lecție.

The African Communist

PROBLEMA NAȚIONALĂ ȘI NIGERIA

MARELE CONFLICT civil din Nigeria este o ilustrare a dificultăților cărora trebuie să le facă față, în măsură diferită, Africa în totalitatea ei. Cînd această țară mare și-a cucerit independența acum opt ani, aceasta s-a făcut pe baza frontierelor fixate de imperialismul englez cu mai puțin de două generații în urmă. Cu toate acestea, poporul din această țară și-a acceptat în mod voluntar soarta și nici o voce nu s-a ridicat împotrivă, cu toate că existau unele îndoieli.

În Nigeria, există numeroase grupuri care vorbesc o varietate de limbi și au structuri sociale și niveluri de dezvoltare diferite. Structura guvernamentală a fost stabilită împreună cu englezii, care erau interesați într-o Nigerie slabă. Mai exista și slăbiciunea organică a grupurilor conducătoare în competiție între ele, concentrate mai mult în rîndurile burgheziei din tribul Ibo, ale moșierilor din tribul Ioruba și ale familiilor feudale din tribul Hausa. Întreaga activitate politică la nivel central, regional și local era dominată de aceste interese și de concurența lor pentru supremație. Așa cum se întîmplă întotdeauna înainte ca muncitorii și țăranii să-și găsească reprezentanți, masele au fost adesea atrase în aceste lupte... Nimic din ceea ce s-a întîmplat în Nigeria nu arată că politica acestei țări ar fi depășit acest cadru. În timpul grevei naționale din 1964, toate grupurile conducătoare au fost confruntate cu șocul provocat de spectacolul puterii independente a clasei muncitoare. Formarea Partidului Socialist al Muncitorilor și Fermierilor din Nigeria a urmat imediat după acest eveniment istoric. În zadar caută cineva vreo acțiune independentă a muncitorilor și țăranilor în actualul război civil, care apare în general ca o luptă între reprezentanții vechilor cercuri conducătoare. În spatele liderilor militari vedem vechile figuri — Azikiwe, Okpara, Enahoro, Awolowo. În nordul țării, Katsina, descendent al grupurilor conducătoare, pare să fie omul cel mai puternic, în spatele căruia se ascund emiratele, sultanatele și familiile lor. Și, ca și în Orientul Mijlociu, există o strînsă legătură între petrol și imperialism, pe de o parte, și aceste evenimente, pe de altă parte.

În asemenea condiții, care este perspectiva politică justă ? Imediat se

reflector

SE ACCELEREAZĂ RITMUL DE DEZVOLTARE ÎN AMERICA LATINĂ

În 1968, producția pe locuitor a crescut în America Latină cu 2,5 la sută. Coeficientul de creștere înregistrat în anul 1968 depășește media generală a anilor anteriori — care a fost de 1,5 la sută începînd din 1961, — și reflectă un spor însemnat în comparație cu ritmul lent din ultimii ani. În 1967. de exemplu, coeficientul de creștere a fost de 1,6 la sută, în 1966 numai de 0,8 la sută.

Îmbunătățirea realizată în 1968 se datorează în principal eforturilor proprii ale țărilor latino-americane. Creșterea producției în trei țări importante — Argentina, Brazilia și Mexic — a contribuit mult la îmbunătățirea mediei generale pe continent. 13 țări au cunoscut realizări mai bune ca în anii trecuți și numai patru — Ecuador, Panama, Paraguay și Peru — au înregistrat regrese.

Succesul Americii Latine în creșterea mediei valorilor economice pe locuitor este demn de semnalat, dat fiind că nici o altă regiune din lume nu înfruntă atîtea dificultăți demografice. Populația crește în America Latină mai rapid decît în orice altă parte a lumii și, a obține un progres economic în asemenea împrejurări, este realmente o sarcină foarte dificilă. Cu toate acestea, indicele anual de creștere realizat de țările latino-americane în anul 1968 nu este pe deplin satisfăcător. Pentru accelerarea procesului de modernizare a structurilor economice, ar fi necesară — după unii — dublarea indicelui de creștere actual cu 2,5 la sută. Alți observatori semnalează că creșterea economică nu este o dovadă perfectă a progresului, căci nu reflectă distribuirea veniturilor și nici sfera reformelor politice și sociale.

(După **La Manana** — Montevideo)

NELINIȘTE ÎN WALL STREET

De peste două săptămîni, neliniștea domnește în Wall Street : indicele Dow Jones al valorilor industriale a căzut de la 950 sub 900. Acest recul afectează majoritatea acțiunilor.

Scăderile de pe piața newyorkeză au fost, pare-se, provocate de declarațiile drastice ale lui Paul Mac Cracken, unul din cei mai importanți consilieri economici ai Casei Albe. Atrăgînd atenția asupra presiunilor inflaționiste care amenință dolarul, Mac Cracken a lăsat să se întrevadă măsuri de restricție și în special menținerea, în viitorul buget, a impozitelor suplimentare pentru care președintele Johnson a obținut votul Congresului în iulie trecut. Or, cercurile de afaceri sperau în general că aceste sarcini fiscale suplimentare vor fi abandonate de administrația republicană. Alt motiv de neliniște pentru Wall Street : creșterea „prețului banilor", adică a dobînzilor, care se ridică în fiecare zi.

(După **Le Nouvel Observateur**)

pun cîteva întrebări elementare. Tot ce auzim ține de istoria loviturilor de stat : cine a fost omorît ; secesiunea tribului Ibo ; schimbări în organizarea statelor și regiunilor în cadrul federației pentru a preîntîmpina în felul acesta dominația unui grup asupra celorlalte. Dar întrebările pline de interes sînt cine stăpînește pămîntul, fabricile, uzinele, plantațiile, zăcămintele de minereuri, mijloacele de comunicație din Nigeria ; care sînt oamenii, atît din interiorul cît și din afara țării, care beneficiază de pe urma acestui sistem ; oare revoluția proletară va avea de beneficiat de pe urma acestei destrămări a Federației Nigeriene ?

Dreptul la secesiune și autodeterminare este sprijinit de proletariat atunci cînd o națiune asuprită caută să se separe de națiunea asupritoare. Va fi extrem de greu să se stabilească dacă tribul Ibo este o națiune care a fost sau va fi asuprită de restul poporului din Nigeria. Mulți oameni argumentează tocmai contrariul. Dar valul de violențe tragice locale din anul 1966 nu pare să fie suficient pentru a stabili că tribul Ibo este un grup asuprit. Argumentul că ceilalți nigerieni sînt de fapt englezi deghizați este o pură invenție, ca și argumentul contrar că încercarea de secesiune, sprijinită de Franța, trebuie să fie asemănată cu secesiunea Katangăi.

În situația din Nigeria întrebarea care se pune este dacă secesiunea Biafrei este o mișcare progresistă care ajută lupta generală de emancipare a popoarelor africane în Nigeria, ca și în întreaga Africă. Răspunsul la această întrebare nu depinde de caracterul „progresist" sau „modern" al cutărui sau cutărui grup. Întreaga clasă muncitoare din lume a sprijinit lupta poporului etiopian împotriva Italiei fasciste, fără nici un fel de rezerve. Aceasta independent de faptul că Etiopia era o monarhie feudală.

Această secesiune trebuie examinată în contextul luptei generale împotriva imperialismului din întreaga Africă și din lume. Referirea la măcelul tragic din rîndurile tribului Ibo din nordul Nigeriei, care a avut loc în ultima parte a anului 1966, nu justifică sprijinirea secesiunii, ale cărei implicații în Africa ar duce la milioane de morți în cadrul unui val de secesiuni pe întregul continent.

Nu există dovada că dezintegrarea Nigeriei va ajuta mișcării democrate din Nigeria. Dimpotrivă, secesiunea va avea cu siguranță serioase dezavantaje economice, politice și de altă natură pentru Nigeria ; ea va lipsi mișcarea progresistă din această țară de unele dintre contingentele sale cele mai progresiste și cele mai active din punct de vedere politic ; ea va lipsi Africa de această gigantică țară cu un potențial ce ar putea avea o semnificație profundă în Africa de mîine. A afirma că secesiunea înseamnă o ruptură cu feudalii din nord este un nonsens. Aceasta înseamnă să punem în aceeași oală milioanele de muncitori și țărani din Biafra și din restul Nigeriei, cu reacționarii din rîndurile clasei conducătoare.

Toți oamenii progresiști doresc să ajute Nigeria să-și făurească soarta de națiune democratică, unită, care să meargă pe calea ce duce spre socialism. Aceasta este aspirația milioanelor de oameni ai muncii, spre deosebire de diferitele grupuri conducătoare, care vor să-i facă pe oameni să creadă că scopurile lor sînt identice cu cele ale maselor...

Evenimentele dramatice din Nigeria reprezintă un microcosm al problemelor existente în multe țări africane. Tocmai aceasta face din războiul civil de aici o problemă de mare îngrijorare pentru întregul continent. Mulți dintre factorii legați de problemele formării națiunilor în fiecare țară africană se aplică la concepția unității africane, care trece de asemenea printr-o criză în momentul de față. Piedicile din calea unității interne din fiecare țară africană sînt aceleași care stau în calea unității întregului continent african. Oamenii progresiști care luptă pentru unitate în țările lor pe baza unei politici naționale, democrate și socialiste, sînt confruntați cu necesitatea de a înălța și steagul unității africane. Tendințele din cadrul Organizației Unității Africane arată că se fac încercări de a transforma marea aspirație pentru o Africă unită într-un instrument al reacțiunii sprijinite de imperialiști, reacțiune care a făcut dintr-o altă organizație, Organizația Statelor Americane, un organism slab și lipsit de importanță. Acest lucru nu poate fi admis.

Înfăptuirea unei Africi unite este inseparabil legată de continuarea și de victoria revoluției africane ; de luptele victorioase ale maselor populare împotriva colonialismului și a agenților săi africani, împotriva forțelor și claselor reacționare din Africa ; pentru un nivel de trai și un nivel cultural mai înalt și pentru o dezvoltare economică rapidă pe linie necapitalistă ; pentru lichidarea dominației economice imperialiste din Africa ; pentru revoluție în agricultură și pentru dezvoltarea industrială ; pentru drepturi democrate și pentru o democrație națională ; pentru o Africă socialistă.

Videofon (telefon cu televizor) realizat de o firmă japoneză

Gustav HEINEMANN

președintele ales al Republicii Federale a Germaniei

La 5 martie, Gustav Heinemann, ministru federal al justiției în cabinetul „marii coaliții", a fost ales președinte al Republicii Federale a Germaniei care are, astfel, pentru prima dată, un șef de stat social-democrat. El urmează creștin-democratului Heinrich Lübke — care a renunțat la mandatul său la 30 iunie, cu trei luni înainte de expirare — și a fost ales prin voturile social-democrate și liber-democrate. Partidul de extremă dreaptă P.N.D. a anunțat, cu mult timp înainte, că nu îi va acorda nici un vot, declarație pe care Heinemann a primit-o cu „cea mai vie satisfacție".

Gustav Heinemann s-a născut în 23 iulie 1899, la Ychwelm (regiunea Ruhr), unde tatăl său era directorul serviciului de asigurări sociale al firmei „Krupp". El a studiat dreptul și istoria la Universitățile din Münster, Marburg, München, Göttingen și Berlin. În această perioadă se situează și primele lui contacte politice (cu viitorii fondatori ai partidului democrat-creștin, la care el însuși va adera în 1946). Devenit avocat cu reputație, fondator al oțelăriilor Rheinische Stahlwerke (1928), Heinemann nu a încetat niciodată să activeze în rîndurile bisericii protestante, iar sub regimul nazist a fost unul din conducătorii bisericii confesionale, aripa antinazistă a bisericii evanghelice germane.

Numit în 1949 ministru de interne în cabinetul Adenauer, Heinemann demisiona un an mai tîrziu, în semn de protest împotriva intenției cancelarului de a oferi o contribuție militară vest-germană proiectatei „comunități defensive" a Europei occidentale (C.D.E.). Ruptura devine totală în 1952, cînd părăsește partidul creștin-democrat (U.C.D.) pentru a forma propria lui mișcare, „Partidul populist pangerman", care își înscrie în program reunificarea țării și independența față de blocuri. Neobținînd locuri în Parlament, partidul se autodizolvă în 1957, iar Heinemann aderă la partidul social-democrat (P.S.D.), în rîndurile căruia exercită o influență crescîndă. Ales deputat în 1957, el nu încetează să atace în Bundestag politica lui Adenauer (a cărui demisie o cere în 1958, în cursul unor dezbateri despre apărare), considerînd că bătrînul cancelar duce o politică externă care ipotechează viitorul țării.

Pînă în 1966 — cînd P.S.D. intrînd în guvernul „marii coaliții" cu creștin-democrații, Heinemann devine titularul ministerului justiției — actualul președinte ales al R.F.G. a continuat să practice avocatura la Essen.

A. M.

poșta redacției

FRANKLIN DELANO ROOSEVELT

Gheorghe Dide-Ignătescu, comuna Vădastra, județul Olt. Franklin Delano Roosevelt, care s-a născut în anul 1882, a suferit de paralizie infantilă în anul 1921. A luptat cu curaj tot restul vieții sale împotriva infirmității cu care a rămas în urma acestei boli. Deși participase și înainte la viața politică — era membru al senatului statului New York din 1910, în 1913 a fost ministru adjunct al forțelor navale iar în 1920 a candidat, fără succes, la funcția de vicepreședinte al S.U.A. — cariera lui politică a început cu adevărat abia după 1921. În 1924 și 1928 a condus convențiile partidului democrat. Tot în 1928 a devenit guvernator al statului New York, iar în 1930 și-a reînnoit mandatul. În 1932 a transformat campania pentru alegerile prezidențiale într-o bătălie împotriva defetismului și descurajării produse de marea depresiune. Ales președinte cu 472 de voturi electorale față de numai 59, cîte întrunise președintele în funcție Herbert Hoover, a lansat celebrul „New Deal", o politică adecvată necesității de a redresa economia americană. În 1936 a fost reales cu o majoritate și mai covîrșitoare (523 de voturi electorale, iar adversarul său numai 8). Deși el personal era pe deplin conștient de primejdia crescîndă a fascismului și ar fi dorit ca S.U.A. să participe activ, de la început, la combaterea lui, n-a izbutit să determine intrarea Statelor Unite în război decît după Pearl Harbor. (Între timp, fusese ales pentru a treia oară președinte, în 1940). Cel de al patrulea mandat al său a început în 1944, cînd l-a învins în alegeri pe Thomas Dewey, dar n-a durat decît pînă la 12 aprilie 1945, cînd a murit în urma unei hemoragii cerebrale. Nici unul dintre președinții Statelor Unite nu a avut de făcut față unor responsabilități interne și internaționale atît de dificile. În ciuda suferințelor fizice pe care le-a îndurat ani îndelungați, Franklin Delano Roosevelt a făcut față, pînă la sfîrșit, tuturor acestor responsabilități. Întrucît se deplasa cu mare greutate, soția sa, Eleanor Roosevelt, a călătorit mult pentru a-l informa despre stările de lucruri din țară și de peste hotare (amănunte în articolul „Casa Albă fără acoperiș", apărut în nr. 1/1969).

ENIGMA MAREȘALULUI NEY

Fodor Levente, Turda. Articolul din „Magazin istoric" despre enigma mareșalului Ney prezintă amplu toate argumentele pro și contra ipotezei că, de fapt, mareșalul n-ar fi fost executat la Paris, ci ar fi plecat în America, unde ar fi trăit încă 31 de ani. Tot ce putem adăuga este versiunea oficială asupra execuției după reconstituirea făcută de Henri-Robert în lucrarea sa „Marile procese ale istoriei" : În loc să-l ducă la Grenelle, unde aveau loc, de obicei, execuțiile militare, trăsura care l-a luat pe Ney de la închisoarea Saint-Sulpice s-a oprit în Place de l'Observatoire. Mareșalul, relatează autorul, a refuzat să îngenuncheze sau să fie legat la ochi și a comandat el însuși propria sa execuție. Ea a avut loc în timp ce soția lui Ney mai aștepta încă la Tuileries să fie primită de rege, a cărui clemență dorea s-o solicite. Circumstanțele neobișnuite ale execuției fac parte dintre elementele care au determinat speculațiile privind salvarea mareșalului și fuga lui în America.

NEVILLE CHAMBERLAIN

Nicolae Mavrodin, comuna Curcani, județul Ilfov. 1) Neville Chamberlain, care a fost prim-ministru al Angliei cu începere de la 28 mai 1937, a subestimat primejdia reprezentată de fascismul german, considerînd că s-ar putea ajunge la un „modus vivendi" cu acesta. Politica sa de împăciuire, ale cărei consecințe finale aveau să fie dezastruoase, a început prin încercarea de a detașa Italia de Germania (acordul anglo-italian de la 15 aprilie 1938). Ea a culminat apoi prin trei vizite făcute lui Hitler în septembrie 1938, în legătură cu pretențiile anexioniste ale acestuia față de Cehoslovacia. Neville Chamberlain a rămas în istorie ca principalul autor al acordurilor de la München, care au reprezentat o capitulare totală față de cererile lui Hitler privind Cehoslovacia. Întorcîndu-se de la München, Chamberlain a rostit o frază rămasă celebră : „Am asigurat pacea în epoca noastră". Abia după ocuparea întregului teritoriu cehoslovac de către Germania, Chamberlain și-a dat seama că s-a lăsat înșelat și a început pregătirile de război. După atacarea Poloniei, la 1 septembrie 1939, Chamberlain a declarat război Germaniei. Eșecul expediției britanice în Norvegia, în aprilie 1940, a determinat o dezbatere parlamentară asupra politicii lui Chamberlain, care s-a soldat cu demisia sa din funcția de prim-ministru, la 10 mai, în ziua invadării Belgiei și Olandei de către trupele fasciste. A rămas totuși în cabinetul de coaliție prezidat de Winston Churchill pînă la 30 septembrie, cînd s-a retras din activitate, fiind bolnav. A încetat din viață la 9 noiembrie 1940. 2) Afară de Emile Zola, care, prin celebra scrisoare deschisă „J'accuse" adresată președintelui republicii Felix Faure, a exprimat în mod dramatic protestul opiniei publice progresiste față de procesul înscenat ofițerului Alfred Dreyfus, printre personalitățile franceze care au jucat un rol activ în restabilirea adevărului s-au mai numărat Georges Clémenceau, Anatole France, Marcel Proust, precum și numeroși alți oameni de cultură și știință.

STATE FEDERALE

Ing. Valeriu Mîndru, Roman. 1) În cadrul statelor cu structură federală, numai anumite probleme cu caracter administrativ intern privind economia, învățămîntul, justiția etc. (în funcție de prevederile constituției) sînt de resortul statelor sau provinciilor componente. Afacerile externe și apărarea sînt exclusiv de resortul guvernului central. 2) Nu există „criterii după care se acordă unui suveran titlul de împărat, iar unui stat cel de imperiu". Forma de guvernămînt a fiecărui stat, denumirea sa, titulatura suveranului în cadrul unei monarhii etc. sînt determinate exclusiv de tradițiile istorice și de hotărîrile adoptate de respectivul stat.

CORECTAREA ORBITEI

Emil Romanoschi, Tg. Mureș. După lansare și după atingerea unei anumite înălțimi, nava cosmică Apollo-8 s-a înscris pe o orbită circumterestră la distanța de Pămînt dinainte stabilită. Cum atinsese o altitudine ceva mai mare, a fost nevoie să se revină de la 192,17 km la 189,9 km. Așadar, nu este vorba de nici o eroare în textul stenogramei.

Constantin Ionescu, București. Nicolae Munteanu, Tulcea, Mihai Savencu, București, Ioan Ignat, Băilești, județul Dolj, ing. A. Kevorkian, București. Vedeți răspunsul publicat la „Poșta redacției" din nr. 10/1969 sub titlul „Lumea pentru colecții".

ASPECTUL GRAFIC

Vicislav Zaionacarschi, Cernavoda. 1) Reținem din scrisoarea dv. că doriți să inserăm mai frecvent rubrica „În lumea științei". 2) Nu credem că se pot face asemenea comparații între reviste. Fiecare se adresează unui anumit cerc de cititori și își stabilește tirajul în funcție de cerere. Pe de altă parte, fiecare revistă se tipărește după un sistem cît mai adecvat necesităților ei. O revistă lunară sau chiar un săptămînal care nu-și propune să oglindească în paginile sale ultimele evenimente politice își poate permite să recurgă la procedee tipografice mai complicate. „Lumea", însă, trebuie să folosească, din considerente de operativitate, un proces tipografic apropiat de cel al ziarelor. Aceasta nu înseamnă însă că nu ne-ar preocupa continua îmbunătățire a aspectului grafic al revistei. 3) Am explicat în repetate rînduri considerentele financiare care determină inserarea reclamelor în toate publicațiile. Acest ultim răspuns se adresează și cititorului **Viorel Neagu** din **Ploiești.**

PETROLUL DIN ALASKA

Ing. V. Arnăutu, Ploiești. Zăcămintele prospectate recent în Alaska dublează rezervele de petrol ale Statelor Unite. Se afirmă că Alaska s-ar putea dovedi cea mai importantă sursă de petrol descoperită din momentul apariției Orientului Mijlociu pe harta mondială a petrolului. Înainte de prospectările din regiunea golfului Prudhoe, se aprecia că, în jurul anului 1980, Statele Unite vor fi obligate să importe jumătate din petrolul necesar consumului propriu. Acum se crede că ele își vor putea acoperi necesitățile fără a recurge la importuri. Rezervele din regiunea golfului Prudhoe sînt de cinci pînă la zece miliarde de barili de petrol (un baril este egal cu aproximativ 119 litri), iar cele de pe întreaga coastă nordică sînt evaluate la 40 de miliarde. (Totalul rezervelor existente pe restul teritoriului Statelor Unite este, potrivit revistei „The Oil and Gas Journal", de 32,5 miliarde de barili). Problema cea mai complicată este aceea a transportului. Se va construi o conductă petrolieră lungă de peste 1 200 km, care va transporta petrolul pe coasta sudică, de unde urmează să fie preluat de tancuri. Un plan de perspectivă mai îndepărtat prevede deschiderea faimosului pasaj nord-vestic, ceea ce ar permite transportarea petrolului pe mare, prin Oceanul Atlantic. Pentru aceasta, va fi însă necesar să se spargă ghețurile groase care înconjoară Alaska spre nord.

poșta redacției

FOLOSIREA RESURSELOR NATURALE

Pentru prima oară în istoria omenirii, Adunarea Generală a O.N.U. a inițiat studierea „folosirii raționale a resurselor naturale". Este una dintre cele mai acute probleme ale omenirii, alături de străduințele depuse pentru a se înlătura războaiele dintre popoare. Exploatarea nerațională a avuțiilor subsolului, în special a țițeiului, pentru care se fac neîncetat forări în toată lumea, pînă și pe fundul mărilor, va duce la un moment dat la o epuizare a zăcămintelor formate în decurs de milioane de ani. Se adaugă apoi faptul că se defrișează păduri milenare, islazuri, se secătuiesc apele, lipsind atmosfera de plămînii purificatori ai aerului, de umezeala subterană a terenurilor și chiar de hrana cea mai ieftină și mai lesnicioasă, pestele. Trebuie apoi studiată nocivitatea folosirii excesive a anumitor insecticide (verdele de Paris de ex.), care împiedică într-o bună măsură unele insecte păgubitoare să atace rodul pomilor sau legumelor sau le distrug ouăle și larvele dar, totodată, pot să și producă otrăviri — lente, imperceptibile — ale organismului omenesc, prin inhalări sau atingere directă. Poluarea aerului din cauza atîtor arderi, care consumă oxigenul și sporesc bioxidul de carbon în atmosfera înconjurătoare, este asociată cu poluarea determinată de „mareele negre". Acestor poluări li se adaugă sporirea zgomotelor provocate de mașini, de zborul avioanelor, toate la un loc producînd efecte nocive asupra organismului. Bucurîndu-ne că problema „folosirii raționale a resurselor naturale și a împiedicării diferitelor poluări nocive" a fost sesizată la vreme de supremul for internațional, să ne ridicăm glasul și să salutăm această importantă inițiativă.

Prof. Ion RĂDULESCU
București

POLUAREA APELOR

În legătură cu răspunsul intitulat „Ultima maree neagră" („Poșta redacției" nr. 10/1969), vreau să fac următoarele precizări: În procesul de explorare și exploatare a resurselor naturale de orice fel ale fundului și subsolului mărilor și oceanelor, statele trebuie să respecte principiile și normele dreptului internațional în ce privește evitarea poluării apelor în aceste zone. Convenția de la Geneva din 1958 asupra mării libere prevede că orice stat este obligat să emită reguli cu privire la evitarea murdăririi mărilor prin hidrocarburi răspîndite de nave sau conducte petroliere sau rezultînd din exploatarea și explorarea fundului și subsolului mării, ținînd seama de prevederile convențiilor existente în această materie (art. 24). Convenția se referă, de asemenea, la evitarea poluării mărilor și a aerului de deasupra cu substanțe radioactive (art. 25). Instrumentul juridic special în materie este convenția internațională pentru prevenirea poluării mării prin hidrocarburi, încheiată la Londra în mai 1954 și amendată de conferința statelor contractante de la Londra din aprilie 1962. În prezent, convenția leagă 40 de state. În preambulul acestei convenții se arată că statele contractante doresc să acționeze de comun acord spre a evita poluarea mării prin hidrocarburi răspîndite de nave. Pe această linie, statele-părți la convenție se obligă, între altele, ca navele care cad sub incidența dispozițiilor convenției să fie în bună stare spre a evita, în măsura în care este posibil, scurgerea de hidrocarburi care ar afecta apele mării, exceptînd acele scurgeri de hidrocarburi ce ar fi impuse de securitatea vasului, a cargoului sau a vieții pe mare (art. 3). Încălcarea dispozițiilor acestei convenții de către vasele înregistrate în oricare dintre statele contractante precum și de cele neînregistrate care au naționalitatea uneia dintre părțile contractante este pasibilă de penalități (art. 3 și 7).

Dumitra POPESCU
București

WINSTON CHURCHILL

V. Burdulescu, București. Winston Churchill a murit în anul 1965. El își revenise în urma hemoragiei cerebrale suferite în 1953. Nu am considerat necesar să reproducem amplu pasajele din amintirile lordului Moran în care este vorba despre evoluția sănătății pacientului său, dar în cei 25 de ani evocați în carte, au survenit mai multe accidente vasculare ca acela din 1953, fără consecințe grave.

UN PRINCIPIU DE DREPT ROMAN

Tit Cudelcă, Cîmpulung-Moldovenesc. Reținem din scrisoarea dv. formula integrală a principiului de drept roman despre care s-a discutat în cadrul „Poștei redacției": „Nullum crimen sine poena, nulla poena sine lege" (Nici o crimă fără pedeapsă, nici o pedeapsă fără lege).

CONSTITUȚIA ETIOPIEI

Petru Suciu, comuna Socodor, județul Arad. 1) Tot ceea ce putem adăuga la datele despre constituția Etiopiei, expuse la „Poșta redacției" în numerele anterioare, este că ea a fost promulgată de împărat în 1931 și revizuită în 1955. Haile Selassie I, care este șeful statului și are prerogative și împuterniciri largi, este cel de-al 225-lea reprezentant al dinastiei solomonizilor de la Menelik I. Conform constituției, Etiopia are un prim-ministru și alți 16 miniștri numiți de împărat, un parlament format dintr-un senat numit și o cameră a deputaților aleasă pe termen de patru ani. Nu există partide politice. O serie de instituții locale și tribale funcționează în cadrul legal stabilit de constituție. 2) Denumirea statului Israel este de origine biblică. Potrivit Vechiului Testament, după lupta sa cu îngerul, patriarhul Iacob a căpătat numele de Israel, adică „cel puternic împotriva lui Dumnezeu". Prin extensiune, numele Israel a fost dat poporului evreu, considerat descendent al lui Iacob.

CANADA

Ioan Candale, comuna Sărmașu, județul Mureș. La ipotezele despre originea numelui Canadei, prezentate la „Poșta redacției" din nr. 9/ 1969, o adăugăm și pe cea menționată de dv.: așezările indigene se numeau **canade**, de unde și numele dat ulterior „Noii Franțe".

REPREZENTANȚE DIPLOMATICE

Miron Dan, Iași. 1) Ambasada este o reprezentanță diplomatică, dar consulatul nu. În articolul „Preocupări actuale în domeniul reprezentării diplomatice", publicat în nr. 2/1969, sînt explicate amănunțit istoricul și structura actuală a instituției reprezentanților diplomatici permanenți. Funcțiile consulatelor au fost precizate la „Poșta redacției". 2) Nu există o asemenea lucrare.

FAMILIA KENNEDY

Victor Drăgan și Radu Ladislav, studenți, Timișoara. De la moartea soțului ei, Ethel Kennedy duce o viață retrasă. Își crește cei 11 copii, dintre care ultimul, o fetiță, nu are nici trei luni. Nu dă prilejul de a se scrie despre ea în presă. Despre Edward Kennedy și despre alte probleme privind familia Kennedy s-a scris amplu în nr. 11/1969.

Emil Crăciunescu, elev, București. 1) Este vorba de întîlnirea sovieto-americană la nivel înalt care a avut loc la Viena în anul 1961. 2) Zitta, văduva ultimului împărat al Austriei, Carol de Habsburg, s-a retras la o mînăstire în Elveția.

Vasile Caragea, Galați. Întrebările formulate de dv. au căpătat răspuns în cadrul „Poștei redacției" în numere mai vechi. Despre Berlin s-au dat precizările cerute de dv. în numerele 10 și 11/1969. Chombe, după cum am menționat în repetate rînduri, continuă să fie reținut în Algeria. Clădirea O.N.U. are 38 de etaje.

Ion Streche, București. 1) Temele propuse de dv. pentru seriale (descrierea unor masacre de proporții uriașe) ni se par prea sumbre și deprimante. 2) Despre semnificația celor 21 de salve de tun în semn de salut s-a relatat la „Poșta redacției" în nr. 37/1967.

Florea Bălășoiu, elev, Slatina. 1) Despre cel mai mic stat, San Marino, s-a publicat un reportaj în nr. 51/1968. 2) Istoria unei țări milenare, ca India, nu poate fi prezentată în paginile revistei, care, de altfel, nici nu-și propune să trateze asemenea teme.

Dumitru Băducă, comuna Simburești, județul Olt, Omar Gemal, București. Vedeți răspunsul publicat în nr. 10/1969 sub titlul „Concursul".

Eugen Crețu și Gelu Emil Bursa, Pitești. 1) Cartea respectivă nu a fost tradusă în limba română. 2) Despre împrejurările morții lui Hitler am relatat în repetate rînduri la „Poșta redacției". Revedeți, între altele, „Lumea" nr. 2/1969.

Mihai Tauv, Hunedoara. Problema este de interes exclusiv istoric.

Gheorghe Rebegea, Bacău. 1) Vă mulțumim pentru bunele aprecieri. Ne bucură faptul că revista noastră vă ajută, între altele, la îmbogățirea tematicii orelor pe care le predați. 2) Nu este vorba de o acțiune de popularizare ci, pur și simplu, de inserarea unei publicități plătite.

D. Mach, Cîmpia Turzii. 1) Problema privește în primul rînd populația de origine indiană din țările africane ale Commonwealthului. 2) Ultimele informații atestă o recrudescență a luptelor în Nigeria. Pe măsură ce vor apărea noi elemente semnificative, revista noastră le va oglindi.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de
Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

IPROFIL
Măgura Codlei

produce

mobilă de calitate superioară

garnitură de mobilă „Lămîița"

fotoliul „Nehoiu" – canapeaua „Carpați"

paturi: mc 2; r. 22; „Bucegi"

uzina mecanica masini si utilaj minier

BAIA MARE

STR BAIA SPRIE
NR. 170
TELEFON 2411

PRODUCE

CELULE DE FLOTARE
AGITATOARE
ÎNGROŞĂTOARE
POMPĂ DE TULBUREALĂ ŞI ANTIACIDE DE MÎNĂ
FILTRE DE VID
COLIVII DE EXTRACŢIE
ALIMENTATOARE DIFERITE
CIURURI VIBRATOARE
VAGONETE DE FUNICULARE
INSTALAŢII DE MANEVRAT VAGONETE LA RAMPA PUŢULUI

Lei 2

Nr. 13 20 martie 1969

LUMEA

CABINETUL DE PARTID ... SIBIU

TURCIA: Preocupări interne și externe

Prolog la întrevederile Nixon — Trudeau

Reportaj pe glob

DAKAR

N.I.C.A.P. și „farfuriile zburătoare"

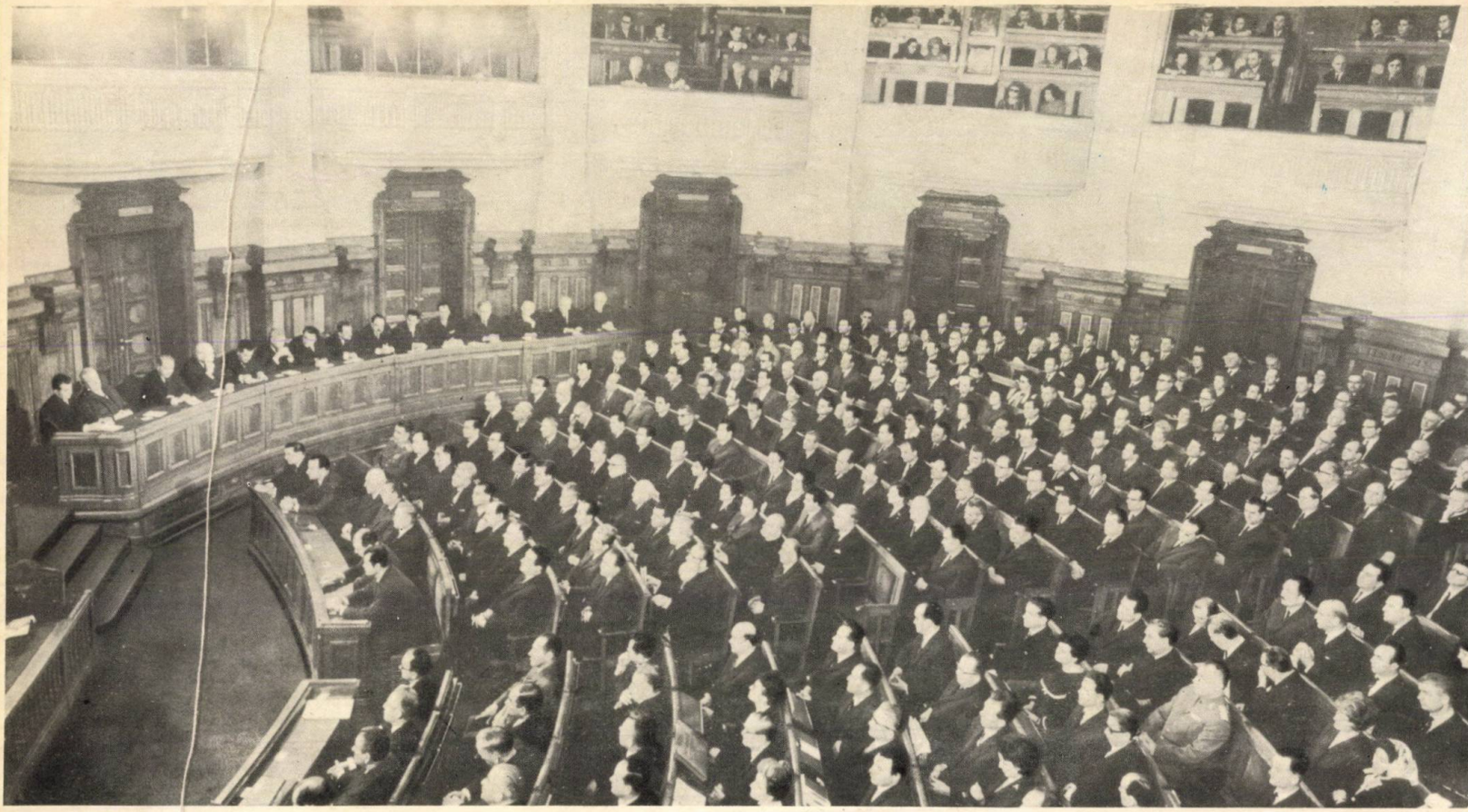

Într-o atmosferă de puternică însufleţire, exprimînd ataşamentul întregului popor faţă de politica internă şi externă a partidului, s-au desfăşurat lucrările primei sesiuni a celei de a VI-a legislaturi a Marii Adunări Naţionale, care a adoptat, într-o deplină unanimitate, hotărîri de mare însemnătate pentru înflorirea României socialiste

Delegaţia română în timpul semnării Apelului statelor participante la Tratatul de la Varşovia către toate statele europene

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 13 (282) — 20 MARTIE 1969

sumar

2 — COMUNICATUL CONSFĂTUIRII COMITETULUI POLITIC CONSULTATIV AL STATELOR PARTICIPANTE LA TRATATUL DE LA VARȘOVIA
— APELUL STATELOR PARTICIPANTE LA TRATATUL DE LA VARȘOVIA CĂTRE TOATE STATELE EUROPENE

4 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Rodica Georgescu*

DE LA TRIMIȘII NOȘTRI

9 BELGRAD. Congresul U.C.I.: un cuprinzător program de acțiune. *Eugen Pop*

INTERVIUL NOSTRU

6 KÂMURAN GÜRÜN, *ambasadorul Turciei la București*
7 N. ARNTH-JENSEN, *președintele Federației Industriilor Daneze*

ARTICOLE

8 Geneva. O nouă etapă a negocierilor de dezarmare. *Marius Odobescu*
11 Mica „mare săptămînă" franco-vestgermană. *Florica Șelmaru*
13 Prolog la întîlnirea Nixon-Trudeau. *Nicolae Popescu*
14 Reorientări filipineze. *Liana Enescu*
18 Problemele tineretului în dezbaterea Comisiei O.N.U. de dezvoltare socială. *Conf. univ. Ovidiu Bădina*
21 După procesul de la Memphis. Întrebări fără răspuns. *Henry P. Leifermann*
22 Cinematografie și politică. *Ov. S. Crohmălniceanu*
24 Ce sînt „farfuriile zburătoare" ? (II) *Felicia Antip*

REPORTAJ PE GLOB

16 Medina Dakarului. *Corneliu Vlad*

PE URMELE ISTORIEI

19 Solidaritatea mișcării muncitorești și democratice din România cu revoluția proletară din Ungaria. *Dr. Gheorghe Unc*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 The Christian Science Monitor, The Guardian, U. S. News and World Report, Le Nouvel Observateur, L'Espresso, Neue Zürcher Zeitung

PROFIL

30 GOLDA MEIR, primul ministru al Israelului

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr

CONSFĂTUIREA COMITETULUI POLITIC CONSULTATIV AL STATELOR PARTICIPANTE LA TRATATUL DE LA VARȘOVIA

Interviuri în exclusivitate

KÂMURAN GÜRÜN
ambasadorul Turciei la București

N. ARNTH-JENSEN
președintele Federației Industriilor Daneze

ACTUALITATEA PE GLOB

- **Dezbaterile Congresului comuniștilor iugoslavi**
- **Mica „mare săptămînă" franco-vestgermană**
- **O nouă etapă a negocierilor de dezarmare**
- **Reorientări politice filipineze**
- **Prolog la întîlnirea Nixon-Trudeau**

ENIGMELE PROCESULUI RAY

N.I.C.A.P. ȘI „FARFURIILE ZBURĂTOARE"

COMUNICATUL

Consfătuirii Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varşovia

La 17 martie 1969, la Budapesta a avut loc Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varşovia de prietenie, colaborare şi ajutor reciproc.

La consfătuire au participat :

Din partea Republicii Populare Bulgaria — Todor Jivkov, prim-secretar al C.C. al Partidului Comunist Bulgar, preşedintele Consiliului de Miniştri al R.P. Bulgaria, şeful delegaţiei ; Jivko Jivkov, prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri ; Ivan Başev, ministrul afacerilor externe ; Atanas Semergiev, prim locţiitor al ministrului apărării populare ; Vasil Bogdanov, ambasadorul R.P. Bulgaria în R.P. Ungară ;

Din partea Republicii Socialiste Cehoslovace — Alexander Dubcek, prim-secretar al C.C. al Partidului Comunist din Cehoslovacia, şeful delegaţiei ; Ludvik Svoboda, preşedintele R.S. Cehoslovace ; Oldrich Cernik, preşedintele guvernului R.S. Cehoslovace ; Jan Marko, ministrul afacerilor externe ; general-colonel Martin Dzur, ministrul apărării naţionale ;

Din partea Republicii Democrate Germane — Walter Ulbricht, prim-secretar al C.C. al Partidului Socialist Unit din Germania, preşedintele Consiliului de Stat al R.D.G., şeful delegaţiei ; Willi Stoph, preşedintele Consiliului de Miniştri al R.D.G. ; Erich Honecker, membru al Biroului Politic al C.C. al P.S.U.G., secretar al C.C. ; Hermann Axen, membru al Biroului Politic al C.C. al P.S.U.G., secretar al C.C. ; Otto Winzer, ministrul afacerilor externe ; general-colonel Heinz Kessler, prim-locţiitor al ministrului apărării naţionale ;

Din partea Republicii Populare Polone — Wladyslaw Gomulka, prim-secretar al C.C. al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, şeful delegaţiei ; Jozef Cyrankiewicz, preşedintele Consiliului de Miniştri al R.P. Polone ; Zenon Kliszko, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.M.U.P. ; Stefan Jedrychowski, ministrul afacerilor externe ; general de blindate Wojciech Jaruzelski, ministrul apărării naţionale ; Adam Kruczkowski, adjunct al ministrului afacerilor externe ; general de divizie Boleslaw Chocha, adjunct al ministrului apărării naţionale, şeful Statului major general ;

Din partea Republicii Socialiste România — Nicolae Ceauşescu, secretar general al C.C. al Partidului Comunist Român, preşedintele Consiliului de Stat, şeful delegaţiei ; Ion Gheorghe Maurer, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., preşedintele Consiliului de Miniştri ; Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe ; general-colonel Ion Ioniţă, ministrul forţelor armate ;

Din partea Republicii Populare Ungare — János Kádár, prim-secretar al C.C. al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar, şeful delegaţiei ; Jenö Fock, preşedintele Guvernului Revoluţionar Muncitoresc-Ţărănesc Ungar ; Zoltan Komocsin, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.S.U., secretar al C.C. ; general-colonel Lajos Czinege, ministrul apărării ; Frigyes Puja, prim-locţiitor al ministrului afacerilor externe ;

Din partea Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste — L. I. Brejnev, secretar general al C.C. al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, şeful delegaţiei ; A. N. Kosîghin, preşedintele Consiliului de Miniştri al U.R.S.S. ; K. F. Katuşev, secretar al C.C. al P.C.U.S. ; A. A. Gromîko, ministrul afacerilor externe ; mareşalul Uniunii Sovietice A. A. Greciko, ministrul apărării ; K. Rusakov, şef de secţie la C.C. al P.C.U.S.

La lucrările consfătuirii a luat, de asemenea, parte comandantul suprem al forţelor armate unite ale statelor participante la Tratatul de la Varşovia, mareşalul Uniunii Sovietice I. I. Iakubovski.

Comitetul Politic Consultativ a ascultat raportul comandantului suprem al forţelor armate unite despre măsurile elaborate de miniştrii apărării cu aprobarea guvernelor respective. Statele participante la consfătuire au examinat detaliat şi au adoptat în unanimitate statutul comitetului miniştrilor apărării ai statelor participante la Tratatul de la Varşovia, noul statut al forţelor armate unite şi al comandamentului unit şi alte documente avînd ca scop perfecţionarea în continuare a structurii şi a organelor de conducere a organizaţiei defensive a Tratatului de la Varşovia.

S-a trasat comandantului suprem al forţelor armate unite sarcina de a asigura, conform procedurii stabilite, traducerea în viaţă a hotărîrilor adoptate.

Participanţii la consfătuire şi-au exprimat convingerea fermă că măsurile aprobate vor contribui la o şi mai mare întărire a forţei de apărare a statelor socialiste participante la Tratatul de la Varşovia, în interesul cauzei socialismului, cauzei păcii şi securităţii în Europa şi în întreaga lume.

Continuîndu-şi eforturile îndreptate spre destinderea încordării şi consolidarea păcii, statele participante la Tratatul de la Varşovia au adoptat în unanimitate apelul către toate ţările europene privind pregătirea şi ţinerea unei conferinţe europene în problemele securităţii şi colaborării în Europa.

Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ s-a desfăşurat în spiritul prieteniei frăţeşti şi al colaborării tovărăşeşti.

APELUL

statelor participante la Tratatul de la Varşovia către toate statele europene

Republica Populară Bulgaria, Republica Socialistă Cehoslovacă, Republica Democrată Germană, Republica Populară Polonă, Republica Socialistă România, Republica Populară Ungară şi Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste — state membre ale Tratatului de la Varşovia — participante la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ, exprimînd năzuinţele popoarelor lor de a trăi în pace şi bună vecinătate cu celelalte popoare europene şi hotărîrea lor fermă de a conlucra la statornicirea unui climat de securitate şi cooperare pe continentul nostru, adresează tuturor statelor europene următorul apel pentru intensificarea eforturilor îndreptate spre întărirea păcii şi securităţii în Europa.

Prezentul şi viitorul popoarelor Europei sînt indisolubil legate de menţinerea şi consolidarea păcii pe continentul nostru. O securitate autentică şi o pace trainică pot fi asigurate dacă gîndurile, faptele şi energia statelor europene vor fi îndreptate spre ţelurile destinderii, spre soluţionarea problemelor internaţionale arzătoare, ţinîndu-se seama de realităţi, spre organizarea colaborării multilaterale pe plan general european.

Calea spre bună vecinătate, încredere şi înţelegere reciprocă depinde de voinţa şi eforturile popoarelor şi guvernelor tuturor ţărilor europene. Europa contemporană, aşa cum a ieşit din cel de-al doilea război mondial, înseamnă mai bine de 30 de state, mari şi mici, care se deosebesc prin orînduirea lor socială, poziţie geografică, interese. Prin voinţa istoriei le-a fost însă dat să trăiască alături, iar acest fapt nu poate fi schimbat de nimeni.

Tot mai multe guverne, parlamente, partide, personalităţi ale vieţii politice şi sociale capătă conştiinţa răspunderii ce le revine în faţa generaţiilor de azi şi a celor viitoare în ceea ce priveşte împiedicarea unui nou conflict militar în Europa. În Europa continuă însă să acţioneze forţe care pun la activul evoluţiei europene nu reglementarea litigiilor şi acordurilor de pace, ci noi divizii şi rachete, noi programe militare întocmite pentru decenii. Mînă în mînă cu ei acţionează şi cei

care nu au tras învățămintele cuvenite din rezultatele celui de-al doilea război mondial, în urma căruia au fost nimicite militarismul german și nazismul ; uneltirile lor constituie o sursă de încordare, creează complicații în relațiile internaționale.

Statele participante la consfătuire consideră de datoria lor să facă și în viitor tot ce depinde de ele pentru a feri Europa de pericolul unor noi conflicte militare, pentru a deschide perspectivele dezvoltării colaborării între toate țările europene, indiferent de sistemul lor social, pe baza principiilor coexistenței pașnice.

Oricît de dificile ar fi problemele rămase încă în suspensie, soluționarea lor trebuie să se realizeze prin mijloace pașnice, pe calea tratativelor, iar nu pe calea folosirii forței sau a amenințărilor cu folosirea forței.

Analizînd situația din Europa, statele participante la Tratatul de la Varșovia consideră că există posibilitatea reală ca, prin eforturi comune, să se înfăptuiască securitatea europeană, ținîndu-se seama de interesele tuturor statelor și popoarelor Europei.

Cu aproape trei ani în urmă, statele participante la Tratatul de la Varșovia au formulat la București propunerea de a se convoca o conferință europeană pentru examinarea problemelor securității europene și colaborării pașnice. Contactele care au avut loc de atunci au arătat că nici un guvern european nu s-a pronunțat împotriva ideii conferinței europene și că există reale posibilități pentru ținerea ei.

După cel de-al doilea război mondial, statele Europei nu s-au întrunit încă niciodată laolaltă, deși există o multitudine de probleme care așteaptă să fie examinate la masa tratativelor. Dacă se pornește de la interesele consolidării păcii, atunci nu există nici un fel de motive serioase pentru amînarea convocării conferinței europene.

O asemenea conferință ar corespunde intereselor tuturor statelor europene. Ea ar oferi posibilitatea de a se găsi împreună căile și mijloacele care ar duce la lichidarea divizării Europei în grupări militare și la asigurarea colaborării pașnice între statele și popoarele europene.

În lume există însă forțe care, țintind să păstreze divizarea continentului nostru, promovînd o politică de intensificare a încordării, refuzînd să organizeze colaborarea pașnică între state și popoare, se pronunță împotriva convocării unei asemenea conferințe și împotriva altor măsuri de consolidare a securității europene.

Statele participante la consfătuire sînt convinse că dezvoltarea colaborării europene a fost și rămîne unica alternativă reală la confruntarea militară periculoasă, la cursa înarmărilor și la neînțelegerile pe care se străduiesc să le impună și în viitor Europei forțele agresive care urmăresc să submineze rezultatele celui de-al doilea război mondial și să modifice harta Europei.

Statele participante la Tratatul de la Varșovia reafirmă propunerile lor îndreptate împotriva divizării lumii în blocuri militare, a cursei înarmărilor și amenințărilor rezultînd din aceasta pentru cauza păcii și securității popoarelor, precum și alte măsuri și prevederi conținute în Declarația cu privire la consolidarea păcii și securității în Europa, adoptată la București în 1966.

O cerință vitală pentru popoarele europene constă în preîntîmpinarea unor noi conflicte militare, în întărirea legăturilor politice, economice și culturale între toate statele, pe baza egalității în drepturi, respectării independenței și suveranității statelor. Un sistem trainic de securitate europeană creează posibilitatea obiectivă și necesitatea realizării prin eforturi comune a unor mari proiecte în domeniul energeticii, transporturilor, mediului acvatic și aerian, ocrotirii sănătății, care privesc în mod direct bunăstarea populației întregului continent. Tocmai aceste elemente comune pot și trebuie să devină fundamentul cooperării europene.

Una din premisele înfăptuirii securității europene o constituie intangibilitatea frontierelor existente în Europa, inclusiv a frontierei pe Oder-Neisse, precum și a frontierei între Republica Democrată Germană și Republica Federală a Germaniei, recunoașterea faptului existenței Republicii Democrate Germane și a Republicii Federale a Germaniei, renunțarea Republicii Federale a Germaniei la pretențiile de a reprezenta întregul popor german, de a obține sub orice formă acces la arma nucleară.

Berlinul occidental are un statut special și nu aparține Republicii Federale a Germaniei.

Un pas practic în direcția consolidării securității europene l-ar constitui reunirea în cel mai scurt timp a reprezentanților tuturor statelor europene interesate, în vederea stabilirii, de comun acord, atît a procedurii de convocare a conferinței, cît și a definirii punctelor de pe ordinea de zi. Sîntem gata să examinăm totodată orice altă propunere asupra modului de pregătire și de convocare a acestei conferințe.

Statele participante la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ adresează tuturor țărilor Europei apelul de a conlucra în vederea convocării conferinței europene și a creării climatului necesar pentru ca această conferință să se bucure de succes și să îndreptățească speranțele pe care popoarele și le pun în ea.

Pentru realizarea acestei importante acțiuni, ce ar marca un moment istoric în viața continentului, facem un apel solemn către toate statele europene să întărească climatul de încredere și, în acest sens, să se abțină de la orice acțiuni care ar putea să învenineze atmosfera în relațiile dintre state. Ele fac, de asemenea, un apel de a se trece de la declarații de intenții despre pace la acțiuni și măsuri concrete de destindere și de dezarmare, pentru dezvoltarea colaborării și păcii între popoare. Ele se adresează tuturor guvernelor europene cu apelul de a-și uni eforturile pentru a face ca Europa să devină un continent al cooperării fructuoase între națiuni egale în drepturi, un factor de stabilitate, pace și înțelegere în lumea întreagă.

Din partea Republicii Populare Bulgaria

TODOR JIVKOV

prim-secretar al C.C. al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Bulgaria

Din partea Republicii Socialiste Cehoslovace

LUDVIK SVOBODA

președintele Republicii Socialiste Cehoslovace

ALEXANDER DUBCEK

prim-secretar al C.C. al Partidului Comunist din Cehoslovacia

OLDRICH CERNIK

președintele guvernului federal al Republicii Socialiste Cehoslovace

Din partea Republicii Democrate Germane

WALTER ULBRICHT

prim-secretar al C.C. al Partidului Socialist Unit din Germania, președintele Consiliului de Stat al Republicii Democrate Germane

WILLI STOPH

președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Democrate Germane

Din partea Republicii Populare Polone

WLADYSLAW GOMULKA

prim-secretar al C.C. al Partidului Muncitoresc Unit Polonez

JOZEF CYRANKIEWICZ

președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Polone

Din partea Republicii Socialiste România

NICOLAE CEAUȘESCU

secretar general al C.C. al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România

ION GHEORGHE MAURER

președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România

Din partea Republicii Populare Ungare

JÁNOS KÁDÁR

prim-secretar al C.C. al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar

JENŐ FOCK

președintele Guvernului Revoluționar Muncitoresc-Țărănesc Ungar

Din partea Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste

LEONID BREJNEV

secretar general al C.C. al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice

ALEXEI KOSÎGHIN

președintele Consiliului de Miniștri al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste

Budapesta, 17 martie 1969

Corespondență din Budapesta, de la trimisul nostru

Securitatea europeană reclamă acțiuni concrete și perseverente

În capitala ungară s-au desfășurat, după cum s-a anunțat, lucrările Consfătuirii Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia. În cadrul consfătuirii, au fost adoptate documente privind perfecționarea structurii și organelor de conducere ale organizației defensive a Tratatului de la Varșovia și a fost semnat Apelul către toate statele din Europa cu privire la pregătirea și convocarea unei conferințe europene în problemele securității și colaborării pe continentul nostru.

Semnificația Comunicatului și Apelului trebuie interpretată în contextul politic general european, al fenomenelor și tendințelor care se manifestă pe continent. Evident, dominante în viața politică europeană sînt amploarea și forța crescîndă a curentelor de opinii care se pronunță pentru dezvoltarea colaborării între toate statele europene, pentru o politică realistă de instaurare și consolidare a securității, împotriva încercărilor cercurilor imperialiste de a revitaliza „războiul rece", de a menține blocul agresiv nord-atlantic. Politica N.A.T.O. reclamă din partea țărilor socialiste sporirea vigilenței lor, întărirea capacității de apărare a fiecărei țări socialiste.

Corespondenții de presă prezenți aici manifestă față de Apelul adoptat la Consfătuire un interes real, apreciindu-l ca stimulatoriu pentru un curs pozitiv în evoluția politică a Europei ; în comentariile ziariștilor, el este coroborat cu opțiunea, exprimată fără echivoc, a națiunilor europene în favoarea unui climat de conlucrare activă, de securitate autentică și durabilă. Într-adevăr, așa cum se subliniază în Apel, tot mai multe guverne, parlamente, partide, personalități ale vieții politice și sociale capătă conștiința răspunderii lor față de împiedicarea unui nou conflict militar în Europa și în lume, pentru menținerea și consolidarea păcii pe continent. Apelul elaborat de statele participante la Tratatul de la Varșovia readuce în fața opiniei publice europene o serie de măsuri și prevederi conținute în Declarația cu privire la consolidarea păcii și securității în Europa, adoptată la București în 1966 : soluționarea prin mijloace pașnice, pe calea tratativelor, a problemelor rămase în suspensie, excluderea forței sau amenințării cu folosirea forței în relațiile dintre state, lichidarea divizării Europei în blocuri militare, încetarea cursei înarmărilor, întărirea legăturilor politice, economice și culturale între toate statele.

Viața a demonstrat că dezvoltarea unor raporturi de colaborare multilaterală între statele continentului, întărirea încrederii și cooperării între națiunile europene constituie calea esențială pentru înfăptuirea securității în Europa. Construirea acestor relații pe temelii noi și trainice impune recunoașterea deplină a dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, respectarea strictă a principiilor care se afirmă tot mai viguros în viața internațională și capătă o autoritate crescîndă în relațiile dintre state : suveranitatea și independența națională, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc. Însușirea fermă a acestor principii, aplicarea lor efectivă în toate acțiunile de politică internațională pot asigura un teren fertil pentru întărirea încrederii, amplificarea legăturilor interstatale reciproc avantajoase, un climat de cooperare și destindere. Dezvoltarea colaborării europene — subliniază Apelul — a fost și rămîne unica alternativă reală la confruntarea militară periculoasă, la cursa înarmărilor și la neînțelegerile pe care se străduiesc să le impună Europei forțele agresive care urmăresc să submineze rezultatele celui de al doilea război mondial și să modifice harta continentului.

Apelul reafirmă însemnătatea esențială a abordării lucide și realiste a schimbărilor intervenite în perioada postbelică pe continent, pentru crearea securității europene. Este necesar, în acest sens, să se recunoască existența celor două state germane — Republica Democrată Germană și Republica Federală a Germaniei ; normalizarea și dezvoltarea relațiilor cu ambele state germane ar oferi întregului popor german posibilitatea de a-și aduce o contribuție activă la dezvoltarea colaborării intereuropene, la rezolvarea problemelor majore ale vieții internaționale, la asigurarea păcii și securității. Se impune de asemenea recunoașterea intangibilității frontierelor stabilite după cel de al doilea război mondial. O măsură radicală pentru înlăturarea surselor de tensiune, pentru dezvoltarea nestînjenită a relațiilor intereuropene ar constitui-o lichidarea blocului agresiv N.A.T.O., ceea ce ar duce la desființarea concomitentă a Tratatului de la Varșovia.

Am avut prilejul să discut aici cu o serie de observatori și corespondenți de presă însemnătatea acelui paragraf din Apel care subliniază că analiza situației din Europa, a raportului real de forțe social-politice duce la concluzia că există posibilitatea reală ca, prin eforturi comune, să se înfăptuiască securitatea europeană, ținîndu-se seama de interesele tuturor statelor și popoarelor Europei. În sprijinul acestei posibilități, Apelul reînnoiește propunerea formulată în Declarația de la București de a se convoca o conferință europeană pentru examinarea problemelor securității europene și a colaborării pașnice. Apelul subliniază că, dacă se pornește de la interesele consolidării păcii, atunci nu există nici un fel de motive serioase pentru amînarea convocării acestei conferințe care ar urma să examineze, la masa tratativelor, o multitudine de probleme, dintre care unele au fost evocate mai sus. O asemenea reuniune ar marca un moment istoric în viața continentului nostru, nu numai datorită faptului că statele Europei nu s-au întrunit încă niciodată laolaltă ci și posibilității de a conlucra la explorarea căilor și mijloacelor de soluționare a problemelor majore care privesc Europa.

Apare evident că o asemenea acțiune reclamă o pregătire corespunzătoare și, în primul rînd, crearea unui climat de încredere și conlucrare. Pentru aceasta, nu sînt suficiente declarațiile de intenții ; este nevoie de măsuri, inițiative și acte politice concrete, capabile să încurajeze desfășurarea pozitivă a evenimentelor în sensul destinderii și securității. În acest sens, ar fi util să fie stimulată orice acțiune, de mai mare sau mai mică amploare, să fie explorată și folosită orice posibilitate care duce la lichidarea suspiciunilor, a surselor de tensiune. Nu trebuie întreprinse nici un fel de acțiuni de natură să învenineze relațiile dintre state, să încordeze viața politică europeană, care, mai mult ca oricînd, are nevoie de aerul proaspăt al destinderii. Trebuie făcut totul pentru întărirea continuă a unor raporturi de stimă și încredere reciprocă, de cooperare fructuoasă între națiuni europene egale în drepturi, suverane și independente.

Realizarea unui climat de încredere și securitate pe continentul nostru s-ar răsfrînge pozitiv asupra vieții internaționale în ansamblul ei. Rezolvarea prin mijloace politice a problemelor europene, lichidarea divizării artificiale a Europei în blocuri opuse, ar stimula soluționarea problemelor litigioase și pe alte continente, ar îngusta spațiul de manevră al cercurilor reacționare, venind, astfel, în sprijinul forțelor păcii și progresului de pretutindeni.

Sînt acestea tot atîtea rațiuni care legitimează necesitatea eforturilor permanente, active pentru întărirea colaborării și destinderii pe continentul european. Propunerile cuprinse în Apelul statelor participante la Tratatul de la Varșovia către toate statele europene sînt de natură să încurajeze asemenea eforturi, să stimuleze noi măsuri și inițiative consacrate păcii și securității în Europa. De altfel, primele ecouri confirmă interesul unor cercuri largi de opinie publică precum și al unor personalități oficiale față de ideile și propunerile supuse de către Apel spre examinare țărilor europene.

Adoptarea în unanimitate a documentelor Consfătuirii Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia evidențiază faptul că țările socialiste pot obține un consens general și unitate deplină atunci cînd se pornește de la dorința sinceră de a dezbate probleme care interesează toate țările participante, care vin în întîmpinarea voinței de pace și progres a popoarelor lumii, cînd sînt luate în considerație toate punctele de vedere exprimate în cadrul discuțiilor. Aceasta confirmă ideea că este posibilă soluționarea oricăror probleme printr-o discuție sinceră și tovărășească, desfășurată într-un spirit constructiv, între parteneri egali în drepturi. Aceasta aduce o mare contribuție la cauza întăririi unității și coeziunii țărilor socialiste, la sporirea influenței lor în viața internațională, a eficienței acțiunilor lor consacrate socialismului și păcii în lume.

Ion CÂRJE

săptămîna

în telegrame

Orientul Apropiat

INTENSĂ ACTIVITATE DIPLOMATICĂ

Deși sfîrșitul săptămînii trecute și începutul celei de față a înregistrat noi incidente de frontieră israelo-arabe, comentatorii acordă o atenție sporită mai ales aspectelor politice și diplomatice ale evoluției situației din regiune. Aceasta, deoarece perioada la care ne referim a fost marcată, în principal, de contactele și schimburile de vederi desfășurate atît în capitalele statelor direct interesate în conflict, cît și într-o serie de capitale occidentale.

La capătul unei călătorii de 16 zile în care timp a vizitat Parisul, Londra și Madridul, Mahmud Fawzi, consilier diplomatic al președintelui Nasser, s-a reîntors la Cairo. Potrivit oficiosului egiptean „Al Ahram", scopul acestui turneu european a fost de a expune conducătorilor francezi și britanici punctul de vedere al guvernului R.A.U. privind convocarea unei întîlniri a reprezentanților celor patru mari puteri în problema crizei din Orientul Apropiat. Aceste consultări — arată ziarul — ar trebui să ducă la un acord asupra formei de aplicare a rezoluției din 22 noiembrie care să constituie și obiectivul misiunii lui Jarring. Acordul „celor patru" ar trebui, de asemenea, să fie precedat și urmat de consultări cu părțile direct interesate. Problema atitudinii adoptate de puterile occidentale față de conflict a fost dezbătută și în cursul întrevederii care a avut loc în capitala R.A.U. între președintele Nasser și regele Hussein al Iordaniei, deși în centrul convorbirilor au stat, mai ales, aspectele militare ale conflictului. Presa egipteană subliniază acordul deplin al celor doi șefi de state în privința măsurilor pe care urmează să le adopte în actuala conjunctură.

A luat, de asemenea, sfîrșit și vizita în Statele Unite a ministrului de externe al Israelului, Abba Eban. Rezultatul întrevederilor sale cu președintele Nixon și cu secretarul de stat Rogers a constituit obiectul unei expuneri prezentate în cadrul guvernului. Cu acest prilej, ministrul israelian a subliniat din nou că o pace durabilă în Orientul Apropiat depinde în mai mare măsură de voința țărilor direct interesate, decît de O.N.U. sau de marile puteri, apreciind, în același timp, drept utilă misiunea lui Jarring. „În prezent, a subliniat el, se pune problema explorării posibilității unei întîlniri între Israel și statele arabe sub auspiciile lui Jarring".

În ce privește activitatea diplomatică desfășurată la New York, agențiile de presă străine reține, în principal, declarațiile făcute de secretarul general al O.N.U., U Thant, în care acesta afirmă că reprezentanții celor patru mari puteri ar putea să-și înceapă în curînd consultările privitoare la criza din Orientul Apropiat.

Washington

„SENTINEL" — PRO ȘI CONTRA

Inițial, președintele Nixon trebuia să se pronunțe în problema sistemului de rachete antirachetă „Sentinel", la începutul săptămînii trecute. Față de o opoziție crescîndă, manifestată atît în Congres cît și în rîndul opiniei publice, șeful Casei Albe și-a acordat însă un răgaz de cîteva zile — în care timp a avut multiple și aprofundate consultări cu consilierii săi tehnici — înainte de a-și formula verdictul. În cadrul conferinței sale de presă de vineri (a patra de la instalarea sa), președintele Nixon anunța că programul „Sentinel" nu va fi anulat — așa cum cerea un număr crescînd de senatori — dar va fi „substanțial modificat". Astfel, bazele antirachetă nu vor mai fi instalate în imediata apropiere a marilor centre urbane, iar numărul lor va fi considerabil diminuat. În 1973, sistemul va fi compus din două baze de lansare a rachetelor „Spartan" și „Sprint" (în loc de 20 cum prevedea Administrația Johnson), situate una în Montana și cealaltă în nordul Dakotei. Vor fi reduse în acest fel și cheltuielile pentru faza inițială : global ele se vor ridica, totuși, la 6—7 miliarde dolari. (Reducerea cu un miliard a acestor cheltuieli va spori, speră președintele, șansele ca proiectul să fie acceptat de o majoritate în Congres).

Hotărîrea luată vineri de președintele Nixon a fost primită în cercurile senatoriale cu reacții dominate de o atitudine critică. Ele ar putea anunța chiar sfîrșitul tradiționalei „luni de miere" dintre parlamentari și fiecare nou președinte, sînt de părere observatorii.

Vor exista fără îndoială mari dificultăți în obținerea aprobării Congresului pentru programul „Sentinel". Însuși Richard Nixon, la conferința de presă, referindu-se la reacția pe care o va provoca decizia sa, a recunoscut că se va produce „o dezbatere foarte vie și rezultatul votului va fi foarte strîns". Criticile unor cercuri ale Congresului S.U.A. n-au întîrziat să se manifeste. Mike Mansfield, liderul majorității democrate din Senat, care s-a opus de multă vreme proiectului, a declarat că nu este mulțumit de hotărîrea adoptată la Casa Albă, iar William Fulbright, președintele Comitetului Senatorial pentru relațiile externe, s-a declarat „dezamăgit". Alți senatori au folosit cuvinte și mai tari. „Peste 20 de ani, a spus senatorul Philip Hart, s-ar putea ca istoricii să asemuiască această hotărîre de continuare a sistemului A.B.M. cu hotărîrea Franței de a construi linia Maginot. Aceste două măsuri se vor dovedi aproximativ la fel de ineficiente în garantarea păcii", iar Eugene McCarthy califica decizia președintelui drept „prima lui greșeală serioasă". „Președintele Nixon a prezentat o hotărîre greșită în cel mai bun ambalaj, scria într-un editorial ziarul «The New York Times». Este acum rîndul Senatului să apere interesele naționale. Sistemul antibalistic este un proiect tot atît de costisitor ca și piramidele și cu nimic mai util". În cercurile guvernamentale americane se consideră totuși că formula „mini-sentinel" va reuși să obțină numărul suficient de suporteri pentru ca Senatul să-l aprobe.

Lagos

MISIUNE CU CARACTER LIMITAT

Evoluția ostilităților din ultimele două săptămîni dintre trupele federale nigeriene și cele biafreze evidențiază un impas militar aproape total. Federaliștii nu par în momentul actual să dispună de mijloacele necesare pentru a lichida punctele de rezistență ale biafrezilor, iar aceștia din urmă, la rîndul lor, nu sînt în măsură să obțină vreun succes decisiv — de exemplu reocuparea centrelor Port-Harcourt și Aba. Totodată, nimic nu permite să se afirme că cele două tabere s-ar arăta dispuse să părăsească cîmpul de luptă pentru a se așeza la masa tratativelor.

În asemenea împrejurări, la încheierea dezbaterilor de săptămîna trecută din Camera Comunelor, Michael Stewart a anunțat că Harold Wilson va pleca, la 26 martie, la Lagos într-o vizită oficială. Vizita fusese pregătită în mare grabă de subsecretarul de stat la Foreign Office, Denis Greenhill (reîntors recent din capitala federală), cu scopul de a neutraliza într-un fel criticile unor adversari ai politicii guvernului, care nu intenționează nici să suprime și nici chiar să suspende livrările de arme către Lagos.

La Westminster se manifestă slabe iluzii cu privire la șansele de succes ale premierului Wilson. Din sursă oficială se subliniază că, în actuala stare de lucruri, primul ministru britanic nu-și propune să intervină ca mediator între cele două părți și nici să se întîlnească cu Ojukwu. La întoarcere el se va opri însă la Addis-Abeba pentru a avea o întrevedere cu împăratul Haile Selassie. Etapa Addis-Abeba este considerată ca necesară, dată fiind convingerea guvernului britanic că o soluție negociată nu poate fi decît „africană", adică realizată prin intermediul Organizației Unității Africane. În aceste condiții, misiunea lui Wilson va avea un caracter limitat : obținerea de informații cu privire la intențiile autorităților nigeriene ; informarea Lagosului despre reacțiile negative ale opiniei publice britanice față de prelungirea conflictului și încercarea de a dobîndi din partea guvernului federal garanții pentru protecția și alimentarea populației civile din Biafra.

Intenția premierului Wilson de a vizita Nigeria este întîmpinată cu rezerve de presa londoneză. „Daily Express" consideră că „este puțin probabil ca viitoarea vizită a premierului să facă să avanseze cauza păcii". „Nici o persoană care își pune drept scop să promoveze pacea nu poate fi luată în serios dacă vorbește numai cu o singură parte", afirmă ziarul „Guardian", subliniind că Wilson ar trebui să obțină acordul guvernului federal pentru o vizită a unui ministru britanic în Biafra.

Rodica GEORGESCU

KÂMURAN GÜRÜN
ambasadorul Turciei la București

Repere în politica actuală a Turciei

Răspunzînd solicitării revistei „Lumea", ambasadorul Turciei la București, dl Kâmuran Gürün, ne-a acordat un interviu în care sînt înfățișate preocupările actuale în domeniul dezvoltării economice, liniile principale ale politicii externe a țării sale, precum și aprecieri asupra relațiilor româno-turce.

— Care sînt, în momentul de față, activitățile, îndeosebi economice, care preocupă guvernul turc și care sînt principalele obiective în această direcție ?

— Întrebarea dumneavoastră privește întreaga politică economică a țării mele, așa cum a fost ea stabilită și definită de cel de-al doilea plan cincinal 1968-1972 — document ce însumează 700 de pagini. Este dificil să-l rezumi în cîteva rînduri. În consecință mă voi mulțumi să relev obiectivele generale.

Planurile cincinale ale Turciei sînt elaborate avîndu-se în vedere o perspectivă de 15 ani. Obiectivele următorilor cincisprezece ani pot fi rezumate astfel : pregătirea efectivului de personal tehnic și științific necesar dezvoltării economice a Turciei, realizarea unui ritm de dezvoltare de 7 la sută pe an, rezolvarea problemei deplinei întrebuințări a forței de muncă, echilibrarea balanței de plăți externe — și atingerea acestor scopuri conform principiilor de justiție socială.

Calculat la prețul din 1961 și avînd în vedere sarcina de a realiza ritmul anual de dezvoltare de 7 la sută, produsul național brut din 1962 de 52,7 miliarde lire turcești va trebui să atingă în viitorii cincisprezece ani cifra de 145,3 miliarde lire turcești, ceea ce va reprezenta o creștere de 175 la sută a venitului național.

Economia Turciei fiind o economie mixtă, în care sectorul particular și cel de stat sînt complementare, guvernul, luînd pe de o parte măsurile necesare pentru realizarea prevederilor planurilor anuale ale sectorului de stat, încurajează pe de altă parte sectorul particular pentru a realiza partea care îi revine și completează dacă e nevoie ceea ce n-a putut fi realizat de sectorul particular.

Activitățile întreprinse în toate sectoarele economice, începînd cu agricultura și mergînd pînă la sectorul de servicii, sînt studiate detaliat de planurile anuale. Departamentul planificării e însărcinat să urmărească aplicarea lor și să înainteze guvernului sugestii.

Acestea sînt în linii mari obiectivele economice urmărite de Turcia și sistemul aplicat pentru realizarea lor.

— Care sînt principiile pe care țara dumneavoastră le consideră fundamentale pentru dezvoltarea bunelor relații în această parte a lumii și, în general, în politica internațională ?

— De la întemeierea republicii, politica externă a Turciei s-a bazat întotdeauna pe principiul lansat de Atatürk, fondatorul republicii : pace în țară, pace în lume. Aplicarea acestui principiu implică un respect necondiționat față de suveranitatea și integritatea teritorială ale altor țări, implică neamestecul în treburile lor interne. Din 1923, statul turc a respectat și a urmat cu strictețe aceste principii și va continua în această direcție. Turcia a avut întotdeauna relații armonioase. De altfel, este normal ca două țări care acceptă aceste principii ca bază a politicii lor externe să poată cultiva relații strînse și să poată dezvolta raporturile dintre ele.

— Care este părerea dumneavoastră despre starea actuală a relațiilor turco-române, despre perspectivele lor de dezvoltare și, în acest context, despre rolul contactelor personale între conducătorii de stat ?

— Relațiile turco-române au înregistrat o dezvoltare foarte fericită și cu totul remarcabilă în timpul ultimilor ani. Cele două țări au știut să găsească și să realizeze o cooperare însemnată în mai multe domenii. De altfel, guvernul român, avînd la baza politicii sale externe aceleași principii pe care le enunțam în răspunsul la precedenta întrebare, nu exista nici un motiv care să împiedice dezvoltarea acestor relații. Din acest punct de vedere, sînt personal convins că relațiile noastre vor continua să se dezvolte și să se întărească zi de zi mai mult. Mai ales în domeniul economic există încă ample posibilități de exploatat și, fără îndoială, dumneavoastră și noi ne vom servi de ele pentru dezvoltarea raporturilor noastre economice.

Cred că este larg cunoscut faptul că cel mai bine se învață ceea ce se învață direct, privind și observînd. Relațiile între țări depind în mare măsură de părerea pe care cetățenii acestora și-o formează unii despre ceilalți ; această părere este de altfel cu atît mai corectă cu cît se bazează mai mult pe observațiile personale, la fața locului, și pe contactele reciproce. Aceste contacte, aceste observații creează posibilitatea unei mai bune înțelegeri, unei mai mari încrederi.

Cred că șefii de stat, în ciuda înaltelor funcții pe care le ocupă, nu fac excepție de la această regulă ; dimpotrivă, este și mai valabilă pentru ei, deoarece ei au posibilitatea de a influența opinia publică din țările lor. Contactele între șefii de stat le permit nu numai să se cunoască reciproc, mai îndeaproape, dar și să-și facă o idee clară despre țara, poporul și posibilitățile celeilalte părți. Acestea sînt tot atîtea mijloace pentru o apropiere între țări și popoare.

Pe de altă parte, este întotdeauna de preferat să vorbești direct decît prin persoană interpusă. Aceste persoane interpuse sîntem noi, ambasadorii, care urmărim continuarea dialogului dintre țări. Este însă foarte util ca, din timp în timp, conducătorii de state să se dispenseze de mijlocirea ambasadorilor.

N. ARNTH-JENSEN
președintele
Federației Industriilor
Daneze

Economia daneză și relațiile cu România

În legătură cu organizarea la București, între 20—29 martie 1969, a primei expoziții industriale daneze, am avut prilejul, în timpul unui scurt popas la Copenhaga, să solicităm cîteva detalii d-lui N. Arnth-Jensen, președintele Federației Industriilor Daneze.

— Aveți amabilitatea, domnule președinte, să vorbiți cititorilor revistei „Lumea" despre unele aspecte și tendințe ale economiei daneze ?

— Danemarca a fost multă vreme considerată drept o țară agricolă — și pe bună dreptate. Dar constatarea aceasta este totuși departe de a constitui în prezent întregul adevăr. Se poate spune astăzi că Danemarca este o țară cu un puternic potențial agricol, în care industria reprezintă ocupația principală. Industria este ramura care ocupă cele mai multe brațe de muncă ale țării, ea este sectorul cel mai important din punct de vedere al producției și al exportului. În prezent, producția industrială daneză prezintă o importanță vitală pentru economia noastră națională, reușind să facă față concurenței străine, constituind un factor hotărîtor în ceea ce privește deplina utilizare a brațelor de muncă disponibile, al menținerii și ridicării în continuare a nivelului de trai al populației din Danemarca.

Dezvoltarea puternică a industriei a avut loc în ultimul deceniu.

— Vă puteți referi la motivul care a determinat-o ?

— Motivul datorită căruia Danemarca a intrat relativ atît de tîrziu în rîndul țărilor industriale a fost, de bună seamă, faptul că lipsa de materii prime autohtone a fost considerată drept un impediment. S-a demonstrat însă, între timp, că industria noastră se poate descurca fără o bază proprie de materii prime și că o poate face chiar bine, importînd ceea ce-i este necesar Pe tot întinsul Danemarcei se află acum presărate fabrici și întreprinderi de tot felul. Producția anuală a industriei țării noastre se cifrează în prezent la peste 35 miliarde coroane daneze (peste 5 miliarde dolari). A treia parte a acestei producții este exportată și industria contribuie în prezent cu 60 la sută în totalul exportului danez.

S-ar putea ca această evoluție să pară surprinzătoare, dat fiind faptul că industria noastră trebuie să se bazeze pe materii prime importate. Privită însă din punct de vedere comercial, Danemarca se bucură de o bună poziție geografică, fiind o punte de legătură între nordul și sudul, estul și vestul Europei. Danemarca, țară bogată în insule, are un acces ușor la marile căi de apă ale lumii, pe care le folosește cu ajutorul flotei sale comerciale considerabile.

Acești factori, împreună cu o mînă de lucru de înaltă calificare. un sistem de învățămînt și o știință și tehnică puternic dezvoltate, au făcut ca industria daneză să ajungă la nivelul ei de astăzi. Trebuie să menționăm în mod special că marea capacitate de adaptare a industriei noastre la cerințele fluctuabile ale piețelor, datorită mărimii și structurii întreprinderilor daneze, a reprezentat un mare avantaj pentru noi.

— Care sînt principalele trăsături ale structurii industriei daneze ?

— Fapt caracteristic, Danemarca nu are aproape de loc întreprinderi de proporții gigantice. E drept că unul dintre șantierele noastre navale utilizează 10 000 de muncitori, dar sînt puține întreprinderile cu peste 4 000 de muncitori. Întreprinderea industrială daneză tipică numără între 25—200 muncitori. Conform celor mai recente statistici, în Danemarca există circa 7 000 întreprinderi. Structura aceasta dă posibilitatea Danemarcei de a oferi un program de producție foarte variat pe piețele externe și de a-și putea adapta cu rapiditate producția la noile cerințe. Întreprinderile industriale relativ mici au știut să se specializeze. Faptul acesta prezintă o mare importanță pentru exportul nostru, pentru că sîntem în măsură să oferim produse de înaltă calitate, făurite de specialiști. Un bun exemplu al acestei specializări îl constituie industria noastră electronică, ale cărei produse se exportă pe întreg cuprinsul globului.

— Ce aprecieri puteți face în privința relațiilor comerciale dintre Danemarca și România ?

— Volumul schimburilor comerciale dintre Danemarca și România a crescut necontenit în ultimii ani. Numai în 1967, el a fost cu aproape 50% mai mare față de 1966. Convorbirile avute cu cercurile românești de specialitate ne-au confirmat impresia că actualele schimburi comerciale dintre țările noastre vor continua să rămînă sub nivelul posibilităților atîta timp cît dorințelor noastre de a vinde în România nu le vor fi asociate, din partea noastră, eforturi îndreptate în direcția dezvoltării corespunzătoare a importurilor de pe această piață.

— Ce produse veți prezenta la apropiata expoziție și ce rezultate așteptați de la această manifestare ?

— Faptul că schimburile comerciale dintre Danemarca și România s-au dezvoltat în ritm rapid, în ultimii ani, dovedește că obstacolele pot fi depășite atunci cînd există dorința sinceră de colaborare și că greutățile existente găsesc treptat căi de rezolvare. Dezvoltarea comerțului româno-danez a atras după sine o extindere a colaborării tehnice dintre cele două țări, o evoluție care, după părerea mea, prezintă mare interes pentru ambele părți. Ca urmare, după participările succesive ale României la Tîrgul internațional de la Copenhaga, 50 de firme daneze dintre cele mai importante vor expune acum la București o gamă largă de produse industriale, între care, mașini, pompe, aparate electronice, inclusiv mașini de calcul, aparataj de spital, lacuri și vopsele etc.

Sperăm că datorită marelui număr de firme daneze participante, vom reuși să oferim cercurilor economice românești, specialiștilor din industrie și altor tehnicieni români, o imagine generală a nivelului atins de industria din Danemarca. Nădăjduim, totodată, că expoziția noastră, prima de acest gen realizată de Danemarca în țările socialiste, va contribui la dezvoltarea colaborării economice dintre cele două țări, la extinderea legăturilor de prietenie și bună înțelegere dintre poporul român și cel danez.

Silvian PETRESCU

GENEVA

O nouă etapă a negocierilor de dezarmare

Marius Odobescu

La 18 martie, la Palatul Națiunilor Unite din Geneva, și-a reluat lucrările Comitetul celor 18 state pentru dezarmare. Socotind din 1962, cînd și-a început activitatea, aceasta este a XIV-a sesiune a Comitetului.

Cele aproape 400 de ședințe, care au avut loc în cursul acestor sesiuni, miile de pagini ale proceselor verbale, ce consemnează intervențiile rostite de delegațiile țărilor membre, oferă o imagine asupra volumului eforturilor depuse în cadrul acestui important organism internațional, mandatat de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, prin cunoscuta sa rezoluție 1722 (XVI), să negocieze un tratat de dezarmare generală și totală.

În același timp însă, comparate cu aceste eforturi, rezultatele concrete ale complexelor negocieri purtate nu sînt încă, așa cum numeroase delegații au evidențiat-o la cea de a XXIII-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., pe măsura posibilităților existente, a cerințelor legitime ale popoarelor, a aspirațiilor lor de pace și securitate.

Dezbaterile deschise marți la Geneva marchează începutul unei noi etape în istoria tratativelor de dezarmare ale Comitetului, prin reluarea, după o întrerupere de mai mulți ani, timp în care activitatea acestui organism a fost axată pe negocierea și ameliorarea proiectului tratatului de neproliferare a armelor nucleare, a discuțiilor asupra cuprinzătoarei problematici a dezarmării.

Existența „pentru prima dată în istorie" — așa cum observa secretarul general al O.N.U., U Thant, — a unei obligații juridice asumate de statele părți prin articolul V al Tratatului de neproliferare a armelor nucleare, „de a continua cu bună credință negocieri asupra unor măsuri eficace relative la încetarea cursei înarmărilor la o dată apropiată și la dezarmarea nucleară", precum și „asupra unui tratat de dezarmare generală și totală sub un control internațional strict și eficace", impune o atenție majoră lucrărilor sesiunii.

Referindu-se la aceasta, secretarul general al O.N.U. remarca în Introducerea la Raportul anual asupra activității Organizației pe perioada 16 iunie 1967 — 15 iunie 1968 : „Dat fiind că, un număr de ani, eforturile privind dezarmarea s-au concentrat în mod esențial asupra chestiunii neproliferării, s-a acordat mai puțină atenție celorlalte aspecte ale problemei dezarmării. Ar fi, de aceea, de dorit — sublinia secretarul general al O.N.U. — ca la Conferința Comitetului celor 18 state pentru dezarmare și la Adunarea Generală să se analizeze situația existentă și să se întreprindă cu hotărîre examinarea problemelor celor mai urgente și mai susceptibile să facă obiectul unui acord la o dată apropiată". După părerea sa, printre aceste măsuri figurează încheierea unui acord asupra interzicerii complete a experiențelor cu arme nucleare, crearea de noi zone denuclearizate, măsuri din domeniul nuclear, folosirea în scopuri exclusiv pașnice a teritoriilor submarine și suboceanice, problema armelor chimice și biologice.

Este cunoscut că după definitivarea tratatului de neproliferare și deschiderea lui spre semnare la Moscova, Washington și Londra, Comitetul celor 18 state s-a reunit la 16 iulie 1968, într-o scurtă sesiune, pentru a-și pune de acord agenda viitoarelor dezbateri.

Ordinea de zi a Comitetului, pe baza căreia se vor desfășura lucrările sesiunii aflate azi la cea de a doua ședință, cuprinde patru mari categorii de probleme.

Din prima grupă fac parte măsuri efective privind încetarea cursei înarmărilor nucleare la o dată apropiată și dezarmarea nucleară. Sub acest titlu sînt înglobate interzicerea folosirii armelor nucleare, încetarea experiențelor nucleare, sistarea producției, reducerea și apoi lichidarea stocurilor de arme nucleare, crearea de zone denuclearizate în diferite regiuni ale lumii, încetarea producției de materiale fisionabile destinate fabricării de arme nucleare — măsuri menite să diminueze cea mai gravă dintre primejdiile secolului nostru.

„Securitatea pentru toate țările trebuie să fie căutată în eliminarea tuturor stocurilor de arme nucleare și în interzicerea folosirii lor" — este concluzia la care a ajuns grupul de experți desemnat de secretarul general al O.N.U., care la cererea Adunării Generale a elaborat un studiu cu privire la „Efectele folosirii eventuale a armelor nucleare și la incidențele pe care le-ar putea avea pentru state atît pe plan economic, cît și pe cel al securității lor, achiziționarea și perfecționarea acestor arme". În acest sens este de așteptat că se va acorda prioritate măsurilor de încetare a cursei înarmărilor nucleare la o dată apropiată și dezarmării nucleare.

Obiectivul fundamental al Comitetului celor 18 state — „dezarmarea generală și completă sub un control internațional strict și eficace" — figurează în agenda Comitetului ca o chestiune distinctă. Sesizat încă de la crearea sa de problema dezarmării generale, Comitetul n-a încetat să aibă înscrisă pe ordinea de zi această chestiune. Și totuși, rezultatele sînt insignifiante. În fapt, problema dezarmării generale nu a ocupat ani de-a rîndul, în special în ultimul timp, locul ce i se cuvine în ansamblul negocierilor de dezarmare, în ciuda faptului că popoarele lumii, opinia publică internațională reclamă tot mai categoric înfăptuirea acestui deziderat, parcurgerea unor pași reali spre împlinirea sa.

După cum se știe, cea de-a XXIII-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., care a confirmat interesul crescînd al statelor față de realizarea dezarmării generale, a adoptat o rezoluție la care România, acționînd conform poziției sale de principiu, a fost coautoare, prin care cere Comitetului celor 18 state „să depună noi eforturi în vederea înregistrării unor progrese substanțiale în realizarea unui acord asupra dezarmării generale și totale, sub un control internațional eficace, care să analizeze planurile ce sînt deja în curs de examinare, precum și alte planuri care ar putea fi avansate pentru a vedea îndeosebi cum se vor putea obține progrese rapide în domeniul dezarmării nucleare".

Comitetul este astfel chemat să procedeze încă în cursul actualei sesiuni la reluarea negocierilor efective asupra dezarmării generale, pentru a putea raporta viitoarei sesiuni a Adunării Generale pașii parcurși în acest domeniu de un interes vital pentru omenire. Deși lucrările acestei sesiuni a Comitetului se află abia la început, discuțiile în legătură cu dezarmarea generală, ca, de altfel, și asupra altor măsuri de pe agenda Comitetului, se anunță de pe acum animate.

Sub denumirea de „alte măsuri colaterale", statele membre ale Comitetului au convenit să examineze problema preîntîmpinării cursei înarmărilor pe teritoriul submarin. Marile resurse ascunse în teritoriile submarine, conjugate cu perspectivele promițătoare de valorificare a acestora spre binele umanității, legitimează preocuparea statelor de a stabili acestei zone imense un

regim destinat să asigure folosirea exclusiv pașnică a fundului mărilor și oceanelor de dincolo de limitele jurisdicției naționale.

Chestiunile disputate în legătură cu această problemă — demilitarizarea sau denuclearizarea fundului mărilor și oceanelor, limitele de aplicare a acestei reglementări — inerente oricărui domeniu de mare interes, fac să se întrevadă dezbateri de fond interesante la Comitet.

Încă la ședința de deschidere a acestei sesiuni, delegația sovietică a prezentat un „Proiect de tratat cu privire la interzicerea folosirii în scopuri militare a teritoriilor submarine și suboceanice și a subsolului acestora".

Dintre măsurile cu caracter nenuclear, membrii Comitetului celor 18 state au convenit să discute unele probleme privind războiul chimic și bacteriologic, limitarea înarmărilor pe plan regional etc.

În cursul dezbaterilor Comitetului au fost avansate numeroase propuneri și sugestii, între care o importanță deosebită o prezintă cele cuprinse în Memorandumul guvernului sovietic din 1 iulie 1968, distribuit ca document oficial al Conferinței.

Totodată, „Comitetul a luat notă de dreptul recunoscut al fiecărei delegații de a ridica și pune în discuție, în orice moment, orice chestiune referitoare la dezarmare".

Observatorii politici și comentatorii de presă, cunoscînd pozițiile statelor membre reunite la masa tratativelor și pe baza datelor cuprinse în mesajele adresate de către Alexei Kosîghin și Richard Nixon, consideră că pe lîngă chestiunea dezarmării generale și unele aspecte ale dezarmării nucleare, probleme care se vor afla în centrul dezbaterilor ar putea fi : interzicerea activității militare în teritoriile submarine și suboceanice, interzicerea experiențelor nucleare subterane, eventual problema armelor chimice și bacteriologice.

Vital interesată în excluderea sub orice formă a folosirii forței în relațiile interstatale, țara noastră militează activ pentru excluderea oricăror instrumente de promovare a forței, pentru înfăptuirea dezarmării. România se pronunță cu fermitate în favoarea măsurilor tinzînd la realizarea dezarmării generale și, înainte de toate, a dezarmării nucleare.

Așa cum declara tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Stat, la Marea Adunare electorală din București, de la 1 martie 1969, este totodată necesar „să se depună noi eforturi pe calea înfăptuirii dezarmării, întreprinzîndu-se măsuri concrete, cum ar fi : retragerea trupelor străine de pe teritoriile altor state în granițele naționale ; desființarea bazelor militare amplasate pe teritoriul altor țări ; realizarea unor zone denuclearizate ; desființarea N.A.T.O. și, concomitent, a pactului militar de la Varșovia".

Realizarea unor asemenea măsuri ar avea o influență directă asupra ansamblului relațiilor dintre țările lumii, ar fi de natură să contribuie în mod substanțial la o îmbunătățire a climatului internațional, la reducerea pericolului unui război nuclear pustiitor. Este necesar, pentru aceasta, să se înțeleagă că fără măsuri concrete, care să creeze un climat de încredere, nu se poate progresa pe calea dezarmării.

De la trimisul nostru la Belgrad, Eugen Pop

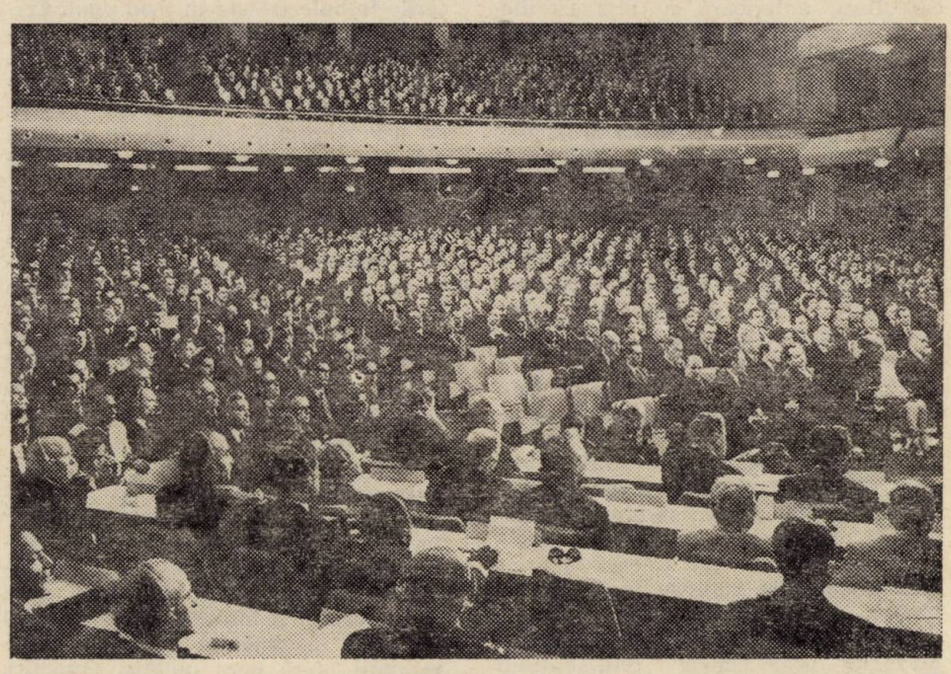

În sala Congresului

Congresul U.C.I.: un cuprinzător program de acțiune

Desfășurate într-o atmosferă de lucru și de entuziasm, vădind legătura strînsă dintre aspirațiile popoarelor Iugoslaviei și activitatea revoluționară a comuniștilor din această țară, dezbaterile Congresului Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia au constituit o analiză aprofundată a etapei actuale în construcția socialistă din Iugoslavia și a rolului crescînd ce revine Uniunii Comuniștilor în soluționarea problemelor pe care le ridică această etapă, atît pentru dezvoltarea internă, cît și pentru activitatea internațională. Întreaga desfășurare a Congresului a pus în evidență încrederea comuniștilor în capacitatea și resursele națiunii și, în aceeași măsură, adeziunea popoarelor Iugoslaviei la programul și linia politică elaborate de U.C.I.

Rapoartele prezentate Congresului, ca și discuțiile care s-au purtat în comisii și în ședințele plenare, au avut drept caracteristică dominantă dezbaterea cu înaltă răspundere a sarcinilor noi care revin comuniștilor iugoslavi.

Abordîndu-se principalele aspecte ale dezvoltării interne a țării, în cadrul lucrărilor Congresului s-a acordat o atenție deosebită problemelor legate de înfăptuirea consecventă a reformei economice și sociale. Analiza rezultatelor înregistrate în prima etapă a aplicării reformei a permis cristalizarea unor noi hotărîri menite să consolideze economia, să reducă diferențele în ce privește gradul de dezvoltare a unor regiuni ale țării, să asigure ridicarea continuă a nivelului de trai al popoarelor Iugoslaviei. După cum s-a subliniat în cadrul dezbaterilor, reorganizarea U.C.I. a fost înfăptuită tocmai pentru ca ea să poată, în condițiile de desfășurare a unei activități economice intensive, să-și îndeplinească eficient sarcinile. „Prin dezvoltarea democrației socialiste nu s-au redus ci, dimpotrivă, au sporit rolul și răspunderea Uniunii Comuniștilor", arăta la Congres Iosip Broz Tito. S-a relevat necesitatea ca noua conducere a U.C.I. să se reorganizeze pînă la nivelul cel mai înalt, subliniindu-se în special necesitatea unei conduceri colective care să-și poată îndeplini cu succes îndatoririle și să poarte în comun răspunderea în fața Uniunii Comuniștilor, în fața clasei muncitoare și a popoarelor din Iugoslavia. În același timp, atît în discuții cît și în rapoartele prezentate s-a subliniat că U.C.I. va putea continua cu succes dezvoltarea socialistă a țării, punînd la baza activității sale analiza științifică marxistă.

Aprecierile făcute la Congres cu privire la „responsabilitatea U.C.I. în fața

întregului popor" s-au concretizat în adoptarea unor hotărîri de mare importanţă naţională care se bazează pe o consultare anterioară cu organizaţiile de masă şi obşteşti, pe continue solicitări ale iniţiativei şi propunerilor acestora.

Aşa cum arătam şi în corespondenţa de săptămîna trecută, marile probleme ale vieţii internaţionale şi poziţia Iugoslaviei faţă de ele au suscitat un interes deosebit din partea participanţilor la Congres. Dezbaterile au prilejuit evaluarea bilanţului unei activităţi internaţionale dinamice, relevînd contribuţia Iugoslaviei la dezvoltarea cooperării între toate statele lumii, indiferent de sistemul lor social-politic, normele călăuzitoare ale acestor relaţii fiind cele care decurg din principiile independenţei, egalităţii şi suveranităţii partenerilor. Sînt cunoscute eforturile depuse de Iugoslavia pentru destinderea internaţională, pentru lărgirea relaţiilor de colaborare multilaterală reciproc avantajoasă. S-a relevat la Congres importanţa care se acordă legăturilor de prietenie cu ţările vecine, precum şi necesitatea unor raporturi normale între statele continentului european.

În legătură cu unele aspecte ale politicii externe iugoslave care au figurat pe agenda dezbaterilor Congresului, am avut o discuţie interesantă cu Veliko Miciunovici, preşedintele Comisiei pentru afacerile externe a Parlamentului federal (Skupştina). Domnia-sa consideră că discuţiile de la Congres cu privire la politica externă a Iugoslaviei au prilejuit aprofundarea unor probleme de cea mai mare importanţă. Referitor la relaţiile intereuropene, Veliko Miciunovici remarca existenţa unui climat care pune în evidenţă elemente şi premise ale unei evoluţii menite să apropie popoarele continentului, să faciliteze cooperarea lor. „Să luăm cazul relaţiilor economice. Foarte multe ţări sînt interesate în schimburi economice mai largi, reciproc avantajoase, care să contribuie la dezvoltarea mai rapidă a fiecărui partener. Noi, iugoslavii, sîntem foarte interesaţi în promovarea unui comerţ exterior dinamic. Acordăm o atenţie deosebită creşterii exportului, pe care actuala etapă de dezvoltare a economiei noastre îl va asigura într-o proporţie tot mai mare". După părerea tovarăşului Miciunovici, există un raport strîns între progresele colaborării economice europene şi tendinţele de restabilire şi dezvoltare a încrederii între ţările continentului. În Comisia Congresului pentru relaţii internaţionale, spunea Veliko Miciunovici, problemele europene au fost dezbătute cu cea mai mare atenţie.

„Acţiunile Iugoslaviei în politica mondială sînt în favoarea lichidării discriminărilor de orice natură în relaţiile internaţionale. Sensul dat de Congres conceptului de «nealiniere» nu înseamnă nicidecum închistare sau neparticipare la destinele păcii, a subliniat Veliko Miciunovici. Dimpotrivă, înseamnă receptivitate şi poziţie activă în faţa imperativelor păcii, participare la elaborarea soluţiilor pe care le reclamă normalizarea vieţii internaţionale, cooperare pe baza egalităţii în drepturi".

În discuţiile prilejuite de proiectul de rezoluţie referitor la relaţiile internaţionale, delegaţii au subliniat că toate ţările trebuie tratate în mod egal. Criteriile, legităţile şi principiile sînt valabile în egală măsură tuturor ţărilor, inclusiv celor socialiste. Mai mult, relaţiile dintre acestea din urmă trebuie, pe baza respectării egalităţii în drepturi şi a libertăţii, să inspire şi relaţiile dintre alte ţări.

Esenţa dezbaterilor Congresului asupra problemelor internaţionale constă în afirmarea conceptului politicii externe iugoslave, potrivit căreia pacea lumii şi dezvoltarea unor relaţii normale între state depinde în cea mai mare măsură de respectarea dreptului fiecărei ţări de a-şi hotărî politica, în exercitarea deplină a suveranităţii şi independenţei sale.

În Comisia pentru relaţii internaţionale, delegatul Kiro Hadzi Vasilev sublinia ideea că este de datoria tuturor forţelor socialismului să militeze pentru aceste principii, a căror nerespectare poate să aducă cele mai mari daune cauzei şi influenţei socialismului în lume. El arăta că principiul suveranităţii oferă baza unităţii autentice şi a unei solidarităţi veritabile a ţărilor socialiste, orice derogare de la ele aducînd grave prejudicii.

A reţinut atenţia ziariştilor acreditaţi la Congres intervenţia făcută de Iosif Djerdja, care a cerut ca în Rezoluţia cu privire la relaţiile internaţionale să fie formulată cu claritate valabilitatea universală a obligaţiilor stipulate în Carta O.N.U. privitoare la respectarea principiilor independenţei, egalităţii şi nerecurgerii la forţă. Dacă se poate vorbi de un caracter specific al relaţiilor dintre ţările socialiste — se arăta în dezbaterile Comisiei — atunci trebuie să se sublinieze că obligaţiile lor faţă de aceste principii ale Cartei sînt şi mai mari decît ale altora.

Cel de al IX-lea Congres al Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia şi-a încheiat lucrările într-o atmosferă de strînsă unitate. Mulţumind pentru încrederea ce i-a fost reînnoită, Iosip Broz Tito a adresat în cuvîntul său de încheiere cuvinte de mulţumire tuturor delegaţiilor din străinătate, reprezentanţilor partidelor comuniste, socialiste şi celorlalte partide şi mişcări progresiste care au participat la Congres. „Ei au avut posibilitatea — a arătat preşedintele Tito — să simtă spiritul ţării şi poporului nostru, să simtă spiritul Uniunii Comuniştilor, să vadă ce am realizat pînă acum, ce facem şi intenţionăm să facem mai departe. De asemenea ei s-au putut convinge că noi nu ne abatem de la calea noastră, că această cale, trasată clar, duce spre socialism, spre comunism".

Urmărind dezbaterile din prima pînă în ultima zi, am avut de asemenea ocazia de a cunoaşte şi discuta cu diferiţi membri ai delegaţiilor străine prezenţi în Casa Sindicatelor din Belgrad. Discuţiile purtate au avut darul să-mi reliefeze sentimentele de stimă faţă de comuniştii iugoslavi, dovedindu-mi totodată ecoul pe care spiritul profund internaţionalist ce a domnit la Congres l-a stîrnit în rîndurile participanţilor străini.

Caracterizînd relaţiile dintre Partidul Comunist Român şi Uniunea Comuniştilor din Iugoslavia, Comitetul Central al partidului nostru sublinia în salutul prezentat la Congres de către tovarăşul Emil Bodnaraş: „Partidul şi guvernul nostru sînt hotărîte să dezvolte în continuare şi să întărească relaţiile frăţeşti dintre Partidul Comunist Român şi Uniunea Comuniştilor din Iugoslavia, dintre Republica Socialistă România şi Republica Socialistă Federativă Iugoslavia, avînd profunda convingere că aceasta corespunde intereselor popoarelor din cele două ţări, cauzei socialismului, progresului şi păcii".

În mesajul Partidului Comunist Italian se arată că şi în viitor, ca şi pînă acum, P.C.I. va fi alături de Uniunea Comuniştilor din Iugoslavia în lupta pentru pace, destindere şi coexistenţă paşnică. În mesaj se exprimă poziţia comuniştilor italieni potrivit căreia unitatea mişcării comuniste şi muncitoreşti trebuie să se bazeze pe principii care vor permite confruntarea punctelor de vedere şi a experienţelor în spiritul egalităţii şi autonomiei şi vor exclude orice excomunicări sau polemici jignitoare.

„Dacă se urmăreşte cu atenţie evoluţia din ultimii ani a poziţiilor unui mare număr de partide comuniste şi muncitoreşti asupra normelor şi relaţiilor dintre ele, se constată terenul tot mai larg pe care îl cîştigă opiniile privind afirmarea independenţei de gîndire şi acţiune a fiecărui partid. Acest proces de reaşezare pe baze noi a relaţiilor dintre partide este un bun de preţ al mişcării comuniste şi muncitoreşti — îmi spunea tovarăşul Niaz Dizdarevici, cu care — după prezentarea raportului său în faţa Congresului, — am avut o discuţie despre activitatea internaţională a Iugoslaviei. Sîntem martorii unui eveniment complex în mişcarea comunistă şi muncitorească, eveniment în care se face simţită tot mai mult atracţia principiilor şi ideilor după care respectul reciproc şi egalitatea în drepturi devine condiţia esenţială a unităţii în lupta antiimperialistă. Ideile egalităţii în drepturi, generatoare de iniţiative şi capacitate revoluţionară sporită, îşi fac drum sigur în mişcarea comunistă şi muncitorească. Se poate prevedea că acei care se opun relaţiilor bazate pe respectul reciproc nu vor reuşi să frîneze pînă la urmă manifestarea acestor principii. Independenţa mişcării noastre, independenţa ţării, constituie pentru noi, comuniştii iugoslavi, sarcina principală. Este şi responsabilitatea noastră în faţa mişcării muncitoreşti internaţionale, răspundere la care ne obligă năzuinţele şi conştiinţa poporului, moştenirea revoluţionară a U.C.I."

Prin sarcinile orientative pe care le-a pus în faţa dezvoltării viitoare a Iugoslaviei, prin poziţia realistă şi consecventă în faţa marilor probleme ale contemporaneităţii, ale mişcării comuniste şi muncitoreşti, cel de al IX-lea Congres al U.C.I. a constituit un eveniment pe care oamenii muncii iugoslavi îl consideră de importanţă istorică pentru destinele ţării.

Belgrad, 18 martie

Mica „mare săptămînă“ franco-vestgermană

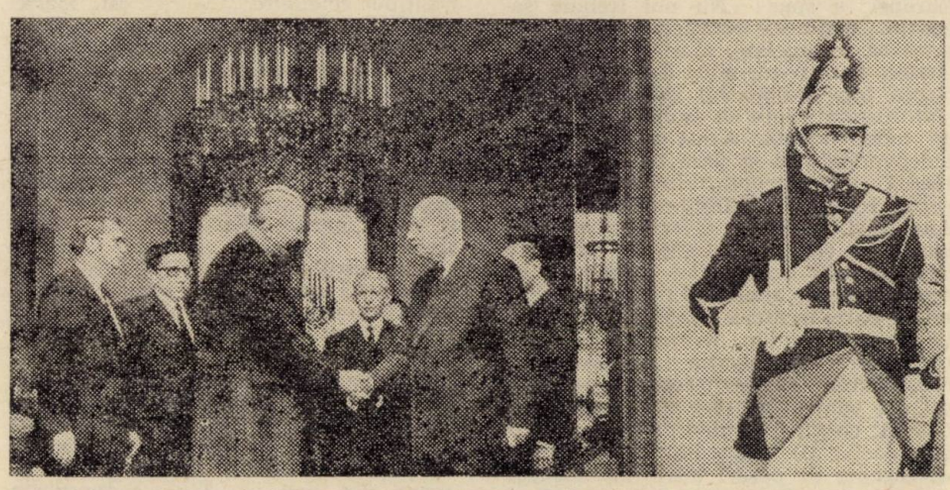

La sfîrşitul convorbirilor de la Palatul Elysée

Cînd ministrul de externe francez sosea în capitala federală pentru a pregăti cu omologul său vest-german convorbirile de Gaulle—Kiesinger, care aveau să înceapă trei zile mai tîrziu la Paris, un ziar îndeobşte cunoscut pentru ponderea sa, „Le Monde“, dădea (e drept, numai pe două coloane) titlul : „Convorbirile Debré — Brandt deschid marea săptămînă diplomatică franco—vest-germană“. În realitate, săptămîna era „mare“ numai prin nivelul la care se situau contactele : era de prevăzut că divergenţa concepţiilor pe de o parte, problemele cu care fiecare dintre interlocutori este confruntat, pe de altă parte, nu lăsau mult spaţiu pentru acţiuni spectaculoase. De altfel, la capătul întîlnirii de Gaulle—Kiesinger, tot în „Le Monde“, André Fontaine, şeful redacţiei de politică externă a ziarului, îşi începea astfel comentariul : „Cine citeşte relatarea de către diverse ziare a convorbirilor franco—vest-germane... se poate întreba dacă toate se referă la acelaşi eveniment. «Le Figaro» scrie în titlu : «Rezultatele reuniunii la nivel înalt : şeful statului francez deschide perspectiva unei construcţii lărgite a Europei» şi vorbeşte despre o «cotitură» în timp ce «Frankfurter Allgemeine Zeitung» afirmă că «întrevederile de la Paris se încheie fără rezultate demne de a fi menţionate»“. În realitate, „Le Figaro“, care în materie de politică externă se distanţează întrucîtva de poziţia oficială — şi aceasta în sensul unor mărturisite înclinaţii pro-„comunitare“ şi pro-atlantice — a înregistrat în această optică posibilităţile de principiu evocate de preşedintele de Gaulle. Ziarul din Frankfurt pe Main, dimpotrivă, legat de cercuri financiare şi politice care consideră integrarea vest-europeană cu atît mai de dorit cu cît dezvoltarea economică a republicii federale ar conferi acesteia o situaţie avantajoasă, nu vede în concluziile convorbirilor de la Paris nimic care să-i dea satisfacţie pe acest plan concret — şi care să pună capăt prudentelor exerciţii de echilibru pe care politica Bonnului le execută între Franţa, „aliat privilegiat“ potrivit tratatului din 1963, şi Marea Britanie, susţinută de ceilalţi membri ai U.E.O.

Pentru generalul de Gaulle, promotorul tratatului din 1963, acest tratat corespundea unei concepţii despre viitorul Europei : reconstrucţia continentului trebuia să înceapă printr-un „acord fără intermediari între gali şi germani“, spunea el în toamna 1949. Izvorîtă din experienţa franceză a trei războaie — 1870, 1914 şi 1939 — această idee căpăta cu atît mai mult relief cu cît politica americană urmărea în acei ani punerea pe picioare a unui sistem militar vest-european şi numai reticenţele partenerilor de pe vechiul continent făceau ca, în tratatul de la Bruxelles mai întîi, în N.A.T.O. pe urmă, participarea Germaniei occidentale să rămînă în penumbră. O penumbră care avea să dureze pînă în toamna 1954, pînă la naşterea Uniunii Europei Occidentale. În mai 1958, devenind preşedinte al Consiliului de Miniştri, înainte de a deveni preşedinte al Republicii, generalul de Gaulle chema în fruntea ministerului de externe pe Couve de Murville, nu înainte de a se încredinţa că acesta împărtăşeşte vederile lui în ceea ce priveşte „construcţia europeană“. Pînă atunci, actualul premier fusese ambasador la Bonn. Circumstanţă favorabilă proiectelor de reconciliere prin care generalul dorea să garanteze Franţei securitatea şi un rol de avangardă politică, oferind „inamicului ereditar“ o cooperare multilaterală şi prioritară. Politica mîinii întinse a găsit un prompt ecou peste Rin, la cancelarul Adenauer, conştient de valoarea pe care o putea lua, în primul rînd în ochii celorlalţi membri continentali ai U.E.O., această voinţă deliberată de lichidare a trecutului, cu atît mai semnificativă cu cît venea din partea unui de Gaulle. Pentru a păstra şi dezvolta relaţiile cu Franţa, care de altfel s-au dovedit deseori şi un eficient instrument de presiune în raporturile cu S.U.A., „bătrînul domn“ a acceptat şi admonestările explicabile ale diplomaţilor americani şi nemulţumirile acelora dintre notabilii propriului său partid care preferau o cooperare necondiţionată cu aliatul transoceanic. Tratatul însă nu a putut fi semnat decît în ianuarie 1963, adică patru ani şi jumătate după prima vizită a doctorului Adenauer la Paris. În octombrie 1963, cancelar al Republicii federale devenea Ludwig Erhardt... Astăzi, pentru mulţi oameni politici vest-germani, tratatul de prietenie cu Franţa este nu un început de drum, ci punctul final pus unor capitole de istorie — şi ca atare intangibil : practica politică îl poate eluda, nu însă contesta. Pentru diplomaţia franceză s-a îngustat, de asemenea, pînă la a deveni unul din termenii politicii tradiţionale faţă de Marea Britanie : pendularea între „antanta cordială“ şi „războiul de o sută de ani“.

Pe acest fundal s-a desfăşurat şi întîlnirea la nivel înalt de săptămîna trecută. Pe acest fundal, pe care ultimele săptămîni au înscris arabescurile unor situaţii şi episoade noi, au fost abordate şi examinate probleme dintre care unele punctează de mai mulţi ani, ritmic, convorbirile din primăvară de la Paris, cele din toamnă de la Bonn. Astfel, candidatura Marii Britanii la Piaţa comună şi destinul integrării vest-europene, blocate amîndouă de poziţia franceză, dramatizate acum prin tentativa celorlalţi cinci membri ai C.E.E. de a favoriza, via U.E.O., o mai directă apropiere britanică de treburile asociaţiilor vest-continentale şi prin refuzul Franţei de a participa la reuniunile, convocate împotriva voinţei ei şi, deci, împotriva prevăzutei reguli a unanimităţii, ale comitetului permanent U.E.O. Astfel, cooperarea economică franco—vest-germană, supusă în general unui normal regim de negocieri nespectaculoase, dar devenită punct nevralgic din toamna trecută cînd Bonnul a refuzat categoric să reevalueze marca pentru a da sprijin francului aflat în dificultate, şi cînd în general a acordat finanţelor ţării aliate de dincolo de Rin un ajutor reticent şi în ce priveşte promptitudinea şi în ce priveşte cuantumul.

În plus, ambele părţi purtau, venind la întîlnire, povara unor împrejurări interne nu lipsite de complicaţii. Cancelarul Kiesinger anunţase, încă înainte de vizita pregătitoare a lui Michel Debré la Bonn, că pe tărîm politic, fără a preconiza sau accepta crearea unor foruri vest-europene, altele decît cele existente, fără a voi să participe la vreo operaţie îndreptată împotriva Franţei sau efectuată fără ea, guvernul său nu concepe o Europă occidentală unită în care Marea Britanie nu ar fi prezentă, iar U.E.O. îi apare ca un cadru potrivit pentru consultări mai aprofundate între aceasta şi „cei şase“ ; de asemenea, pe plan economic, prevenind eventuale cereri franceze cu privire la reevaluarea mărcii, cancelarul precizase că poziţia R.F.G. rămîne neschimbată. A doua zi însă după aceste declaraţii, făcute la 7 martie în cadrul unei reuniuni creştin-democrate, „Süddeutsche Zeitung“ publica un amplu interviu al noului preşedinte, socialist, al republicii federale. Consecvent cu sine şi cu rezistenţa pe care a opus-o de-a lungul anilor faţă de reînarmarea Germaniei occidentale, Heinemann afirma că, în momentul de faţă, republica federală ar trebui să caute să depăşească îngustimile şi rigidităţile politicii de blocuri. El spunea : „Vechea mea opoziţie faţă

de politica urmată atunci de doctorul Adenauer nu și-a atins scopurile, se știe. Din acea politică au rezultat fapte. Faptul reînarmării, (faptul) tratatelor militare și al integrării în occident. Azi nu se poate acționa politic decît pornind de la aceste fapte. Întrebarea este în ce direcție". Răspunzînd întrebării, președintele preconiza „nu numai înțelegerea cu Apusul", ci, de asemenea, „înțelegerea cu Răsăritul". Și, mai departe: „Bundeswehr-ul trebuie să fie fundamental gata să fie repus în discuție în favoarea unei soluții politice mai bune. Apartenența la N.A.T.O., de asemenea, am spus-o destul de des în cursul ultimilor ani, nu poate fi considerată ca etapa finală a politicii în problema germană". Argumentul lui Heinemann împotriva apartenenței la N.A.T.O. fiind imposibilitatea de a „restabili comunitatea poporului german" pe calea politicii de bloc.

Interviul din „Süddeutsche Zeitung" a stîrnit în rîndurile creștin-democraților o furtună de proteste. Cu atît mai aprigă cu cît U.C.D. nu a mistuit încă recentul său eșec în alegerile prezidențiale; cu cît intervenția noului ales a avut un efect de surpriză, președintelui republicii federale nerevenindu-i, potrivit prevederilor constituționale în vigoare, decît limitate puteri politice; cu cît declarațiile lui privind N.A.T.O. întîlneau întrucîtva atitudinea Franței față de această organizație — și încă în momentul în care cancelarul se pregătea de pe o poziție de strictă ortodoxie atlantică pentru convorbirile de la Paris. Criticile democrat-creștine și invitațiile publice adresate de notabilități ale U.C.D. președintelui, de a se menține în granițele rolului reprezentativ pe care trebuie să-l joace, au determinat din partea acestuia o „recidivă": în coloanele ziarului „Die Welt", el preciza că declarațiile sale nu fuseseră făcute pe negîndite și reafirma principalele puncte ale interviului din „Süddeutsche Zeitung".

Un alt element de inconfort pentru doctorul Kiesinger în cursul întîlnirii de la Paris avea să provină din rîndurile propriului lui partid: chiar în ziua începerii convorbirilor, săptămînalul italian „L'Espresso" publica explozivele declarații ale lui Franz-Josef Strauss. Liderul creștinilor-sociali (ramura bavareză a U.C.D.), fost ministru al apărării și actual ministru de finanțe, expusese reprezentantului revistei concepțiile sale despre viitorul Europei occidentale. „Franța, cita revista, este profund atinsă pe plan economic și social, mult mai mult decît se vede... Rămîne deci numai Germania federală. În Europa nu se poate face nimic fără Paris sau împotriva Parisului. Dar Germania federală e cea care trebuie să tragă. Să tragă Franța, să tragă toată Europa occidentală... Acum, cu Nixon la Casa Albă și Franța în dificultate, e timpul să pornim la drum și să recîștigăm timpul pierdut". Firește, dezmințirile au fost prompte. Mai întîi la Bonn, unde secretarul de stat la Informații, Guenther Diehl, a declarat că „ministrul de finanțe e prea inteligent pentru ca să fi spus aceasta", apoi din partea ministrului însuși care, de la Teheran, unde se afla, a făcut cunoscut că a fost victima unei „falsificări". Fapt este că din asemenea incidente, chiar după dezmințiri, tot rămîne ceva în atmosferă.

În ceea ce privește partea franceză, poziția pe care avea să se situeze în cursul convorbirilor din 13—14 martie fusese anunțată în mare de ministrul de externe Michel Debré cu prilejul scurtei sale vizite la Bonn. El a reafirmat „valoarea europeană" a politicii pe care Franța o urmează în relațiile sale cu țările socialiste și necesitatea „de a încuraja tot ce ar putea facilita efortul de înțelegere dintre Est și Vest, prin cooperare economică, schimburi comerciale și eventual schimburi culturale", iar în ceea ce privește viitorul Europei, a spus: „Nu noi trebuie să cedăm... Națiunile europene au posibilitatea să se asocieze, să-și arate solidaritatea, dar nu vor reuși decît dacă asocierea lor, dorința lor de solidaritate, sînt orientate spre un anumit sentiment de independență. Acest sentiment de independență ni se pare în ordinea firească a lucrurilor..." În ceea ce privește relațiile bilaterale dintre cele două țări, ministrul desemnase ca domenii în care progresele ar putea fi considerabile cooperarea economică și cea culturală, explicînd: „Aci se află, mi se pare, în afara oricăror considerații despre opiniile divergente în ceea ce privește organizația atlantică sau organizarea Europei, terenul pe care cei doi oameni de stat vor putea, încă o dată, construi pentru viitor". Într-o altă declarație, adăugase: „Pot exista divergențe de păreri între națiuni, așa cum pot exista în sînul însuși al unei națiuni". Ceea ce observatorii înregistrară ca o referire, menită să prevină întrebări mai explicite, la problemele actuale ale Franței: situația francului, mișcarea revendicativă a salariaților, controversata reformă universitară, apropiatul referendum și deosebirile de păreri pe care le-a suscitat chiar în cercurile majorității guvernamentale. Poate și la un fapt care nu se produsese încă — avea să se producă în ajunul începerii convorbirilor franco-vestgermane la nivel înalt — dar care era probabil cunoscut în aceleași cercuri ale majorității guvernamentale: hotărîrea republicanilor independenți, „giscardienii", de a adera la „Comitetul de acțiune pentru Statele Unite ale Europei", care tocmai se întrunise la Londra, și de a se pronunța, în spiritul acestui comitet, pentru adeziunea Marii Britanii la Piața comună.

În acest context — și cu ecourile incomplet elucidatei „afaceri Soames" plutind în atmosferă — președintele Republicii Franceze și cancelarul Republicii Federale Germane s-au întîlnit în zilele de 13 și 14 martie pentru convorbiri pe care ulterior purtătorii de cuvînt le-au calificat „sincere și cordiale". „Mai mult sincere decît cordiale", precizează comentatorii. Caruselul întîlnirilor din prima zi ilustrează însă destul de bine grija pentru o atentă și subtilă respectare a nuanțelor protocolare. Lucru nu tocmai ușor, ținînd seama de deosebirea de conținut a unora dintre funcții în cele două țări, de cumulul de funcții al unora dintre persoane și de gripa („reală, nu diplomatică" precizau ziariștii după ce se informaseră) care l-a imobilizat pe Michel Debré. Cancelarul Kiesinger a avut astfel întrevederi cu președintele de Gaulle și cu premierul Couve de Murville. Acesta l-a primit însă, în timp ce cancelarul era la palatul Elysée, pe Willy Brandt, care este și vicecancelar și care abia după aceasta s-a întîlnit cu secretarul de stat la externe, de Lipkowski. În cursul dejunului oferit oaspeților, generalul de Gaulle și cancelarul au rostit toasturi remarcate de observatori. Președintele Republicii Franceze a subliniat că, de la semnarea tratatului de prietenie dintre cele două țări, multe lucruri au evoluat așa încît situația s-a transformat. Reuniuni ca aceasta, a amintit el, nu au drept obiect să încheie noi acorduri, ci să permită fiecăreia dintre părți să-și explice pozițiile proprii și să se clarifice asupra pozițiilor celeilalte. „Ceea ce este foarte satisfăcător", a apreciat el, adăugînd că francheța și sentimentele amicale trebuie să marcheze aceste întîlniri. Cancelarul vest-german a fost tot atît de măsurat în formulări, exprimîndu-și mai cu seamă nădejdea că „oricare ar fi dificultățile care s-ar aduna în cale, voința de a făuri împreună... relațiile noastre și destinul Europei va continua să condiționeze atitudinea" celor două țări.

Ziua următoare și încheierea convorbirilor, momentul în care președintele francez și cancelarul vest-german se întîlnesc tradițional cu întreaga echipă de miniștri și experți care au luat parte la ele, în cadrul unei ședințe de lucru lărgite, erau așteptate de observatori ca prilejul cel mai bun pentru a face bilanțul reuniunii. Președintele de Gaulle a folosit ocazia pentru a evoca din nou — după convorbirile între patru ochi cu cancelarul, în care se pare că de asemenea le-a abordat — problemele la care se referea, explicit sau implicit, „afacerea Soames". În ceea ce privește relațiile cu S.U.A., a spus el, nu este vorba de a renunța la această alianță, dar Europa trebuie să vrea să se organizeze ea însăși, în ea însăși. Or, Europa reprezintă un anumit număr de țări, dispunînd fiecare de anumite mijloace, avînd fiecare o anumită personalitate — ceea ce înlătură orice idee de supranaționalitate. Piața comună a fost creată în șase, funcționează în șase, ar putea funcționa mai bine, și guvernul francez consideră că trebuie dezvoltată. Dar nu introducînd în sînul ei alte state (cei șapte din A.E.L.S. și altele): prin numărul și varietatea lor, a le introduce în această comunitate înseamnă a desființa comunitatea. Cooperarea cu ele trebuie concepută pe o bază mai largă. Este în substanță, după cîte se afirmă, ceea ce șeful statului francez a spus și ambasadorului Soames. După o intervenție a lui Willy Brandt referitoare la Uniunea Europei Occidentale, președintele de Gaulle a arătat că, deoarece consideră recentele consultări de la Londra ca o violare a tratatului constitutiv al Uniunii, Franța „nu va mai merge la U.E.O.".

După cum se vede, deși punctele de vedere erau tot atît de depărtate în seara de 14 martie ca în dimineața de 13, cele două părți au preferat să nu insiste asupra dezacordurilor. Fără îndoială, din preocuparea comună de a nu le agrava — și din preocupările de ordin intern ale fiecăreia. Pe planul cooperării bilaterale concrete, s-au înscris cinci puncte, dintre care cele mai importante sînt hotărîrea de a construi împreună (cu sau fără participarea britanică) avionul de transport Airbus și aceea de a studia posibilitățile de amenajare în comun a regiunilor învecinate Lorena și Saar. Totul indică, nota un observator, că relațiile franco—vestgermane vor continua „să trăiască încetișor".

Florica ȘELMARU

Premierul Trudeau

Prolog la întîlnirea NIXON—TRUDEAU

Nicolae Popescu

Pe agenda contactelor sale diplomatice, președintele Richard Nixon a înscris, după turneul său vest-european, și o întrevedere la Washington cu premierul Canadei, Pierre Elliott Trudeau. El a dorit ca această întîlnire să aibă loc cît mai repede, în orice caz înainte de 10 aprilie, data începerii conferinței ministeriale a tratatului nord-atlantic programată tot la Washington. De acord cu guvernul canadian, s-a stabilit ca întrevederile Nixon-Trudeau să se desfășoare la 24 și 25 martie. Intr-un interviu acordat ziarului „New York Times", premierul canadian sublinia și el că dorește să cunoască pe Nixon, „omul și ideile sale".

Întrevederile americano-canadiene la nivel înalt se anunță interesante din multe puncte de vedere. Observatorii politici au remarcat că venirea la putere în Canada, după alegerile din iunie 1968, a tînărului și dinamicului premier Trudeau a pus sub semnul întrebării o serie de poziții și orientări de politică externă ale Canadei, considerate în trecutul nu prea îndepărtat ca imuabile. De altfel, numeroasele declarații făcute de Trudeau în timpul campaniei electorale și după instalarea sa în fruntea guvernului canadian atestă categoric hotărîrea manifestată la Ottawa de a se proceda „la o revizuire completă a politicii externe, economice, de ajutor și de apărare". Politica țării în viitor — afirma Trudeau — „va trebui să fie în concordanță cu resursele sale, cu necesitățile naționale și cu obligațiile legitime în problemele mondiale". S-a ajuns la concluzia că pentru Canada nu este proprie numai vocația atlantică, că ea are interese majore și în Pacific, ceea ce implică o reevaluare a poziției față de Republica Populară Chineză și alte țări din această regiune. De asemenea, Canada este interesată în extinderea relațiilor sale economice și de altă natură cu țările din Europa răsăriteană și în genere pe toate continentele.

În mod deosebit atrage atenția poziția critică a Canadei față de N.A.T.O. precum și față de locul și rolul său actual în acest bloc militar. Se reexaminează cu un ochi sever și fără reticențe angajamentele militare ale țării în cadrul N.A.T.O. și se caută un răspuns adecvat la întrebarea dacă aceste angajamente și poveri militare, consimțite altădată și în alte condiții, mai corespund situației existente în Europa anului 1969. După părerea guvernului și a opiniei publice canadiene, se impune și în această privință „o reevaluare radicală", deoarece Europa occidentală nu are nevoie de prezența forțelor militare canadiene pentru a se apăra. În Canada este larg răspîndită părerea, exprimată de altfel și de premierul Pierre Trudeau, că va veni o zi cînd blocul Atlanticului de nord va putea fi suprimat „printr-o acțiune mutuală convenită cu țările membre ale Tratatului de la Varșovia", dar că și pînă atunci sînt multe de făcut chiar dacă nu se vizează retragerea politică a țării din N.A.T.O.

Poziția Canadei față de blocul Atlanticului de nord, deși nu este singulară printre partenerii acestei alianțe militare, a trezit îngrijorări atît la Washington cît și la Londra. Reamintim că la recenta sesiune a Commonwealthului, ținută în capitala Marii Britanii, s-au exercitat presiuni abia voalate asupra reprezentanților guvernului canadian pentru a-i determina să nu adopte hotărîri care ar putea constitui un exemplu „negativ" și ar putea provoca o reacție în lanț pe linia slăbirii actualelor structuri militaro-politice ale blocului atlantic. Nu mai departe decît la sfîrșitul săptămînii trecute, ministrul de externe britanic Michael Stewart, primind o delegație parlamentară canadiană, și-a exprimat fățiș nemulțumirea față de intenția guvernului acestei țări de a reduce efectivele forțelor sale afectate pactului nord-atlantic. „În cazul în care Canada ar adopta o asemenea măsură, declara Michael Stewart, alte țări i-ar putea urma exemplul".

Reamintim, de asemenea, că unul din scopurile mărturisite ale turneului vest-european întreprins de președintele Nixon a fost tocmai „revitalizarea blocului atlantic". Or, este de presupus că în discuțiile pe această temă cu premierul canadian, președintele american va susține același punct de vedere.

O recentă hotărîre a președintelui Nixon, aceea de a se trece la construirea sistemului de rachete antibalistice „Sentinel", a provocat îngrijorarea premierului canadian, care a declarat că o asemenea măsură „va pune în primejdie pacea lumii". El a adăugat că țara sa „nu este de acord cu nici o acțiune care ar escalada pericolul războiului". De notat că două dintre bazele ABM urmează să fie construite în imediata apropiere a frontierelor canadiene. Pe agenda convorbirilor americano-canadiene s-a înscris astfel o nouă problemă de natură să provoace controverse. Trudeau a arătat că intenționează s-o discute pe larg cu Richard Nixon și că guvernul canadian își va defini ferm poziția în această privință.

O altă problemă care se va afla fără îndoială în centrul discuțiilor americano-canadiene la nivel înalt se va referi la inițiativa manifestată de Canada în vederea stabilirii de relații diplomatice cu Republica Populară Chineză. Se știe că nici în privința adoptării unei atitudini realiste față de China populară, Canada nu se situează pe o poziție singulară. Și alte țări occidentale s-au pronunțat în ultima vreme în acest sens. Încă la 13 mai 1968 Trudeau (pe atunci în plină campanie electorală) a declarat că țara sa ar putea începe discuții bilaterale cu China populară. În prezent lucrurile au avansat și sînt în pregătire contacte canadiano-chineze în capitala Suediei.

Evident, în cursul întrevederilor de la Washington vor mai fi abordate și alte probleme internaționale care interesează cele două țări și în orice caz problema războiului din Vietnam. La acestea se adaugă un voluminos dosar al relațiilor bilaterale americano-canadiene, din care citățm problemele ridicate de investițiile de capital american în economia Canadei, exporturile de petrol, acordurile dintre cele două țări privind producția de armament, contingentările impuse asupra unor produse agricole, „Piața comună" americano-canadiană a automobilelor și altele.

Toate aceste chestiuni sînt deosebit de complexe și delicate, mai ales pentru o țară cum este Canada, aflată într-un profund proces de căutări pentru găsirea unui drum propriu de dezvoltare în politica sa internă și externă. Ele sînt cu atît mai complexe cu cît, potrivit unui document canadian, „în lume nu există altă țară suverană a cărei economie să depindă într-o asemenea măsură de o putere străină", respectiv de Statele Unite ale Americii.

Președintele Nixon și premierul canadian Trudeau au într-adevăr pentru discuțiile lor, pentru primul lor contact, o agendă extrem de încărcată. În aceste condiții este de presupus că vor fi luate în considerare nu atît soluții definitive la problemele dezbătute, soluții care nu pot fi obținute de pe o zi pe alta, cît procesul de clarificare necesar pentru abordarea concretă ulterioară a multiplelor aspecte pe care le implică relațiile dintre Statele Unite și Canada în contextul evoluției și tendințelor ce se manifestă astăzi în lumea contemporană.

Cînd afirmă că țara sa nu va putea duce o politică cu totul opusă celei a Statelor Unite, premierul canadian subliniază totodată că, ținînd seama în primul rînd de interesele naționale ale Canadei, „guvernul său nu se va teme să contrarieze Washingtonul în anumite probleme".

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

În centrul Manilei

Reorientări filipineze

„Probabil că nu există în lume o altă țară care s-a proclamat independentă și unde totuși controlul străinilor asupra economiei și asupra însuși teritoriului să fie atît de amplu și cuprinzător ca în țara noastră. De fapt, o asemenea situație transformă independența noastră în ceva foarte relativ. Atîta timp cît se menține această situație, noi vom rămîne din multe puncte de vedere o țară colonială".

Ferdinand Marcos, președintele Filipinelor, declara aceste lucruri în urmă cu aproape doi ani. În diferite variante ideile acestea au revenit de multe ori, de atunci încoace, chiar dacă nu îmbrăcau întotdeauna o formă declarativă. Conștiința situației cvasicoloniale a țării și respingerea ideii perpetuării ei au generat o continuă stare de nemulțumire care amenință, în ultima vreme, să ia o amploare cu totul deosebită. Manifestațiile de protest desfășurate în ultimele luni în fața ambasadei Statelor Unite și a Congresului Filipinelor au întrunit un număr de participanți considerabil mai mare față de perioada respectivă a anilor trecuți. Mai mult, atmosfera protestatară pare să se extindă și asupra unor grupări însemnate din cercurile conducătoare, care nu de mult erau sprijinitoarele fidele ale politicii S.U.A. în țară.

În fața ultimelor știri din Arhipelagul filipinez se ridică astfel îndreptățita întrebare : se mai poate susține viziunea la modă în propaganda americană : „Filipinele — o oază de liniște în mijlocul unui vulcan" ?

O puternică demonstrație a populației filipineze în fața ambasadei americane, împotriva războiului din Vietnam

„OMUL DE ALERGĂTURĂ" AL S.U.A.

Cîndva, într-o vreme care se pierde în negura începuturilor, „Creatorul", sfîrșind de întemeiat lumea aceasta, și-a privit cu mulțumire opera și și-a frecat cu satisfacție mîinile. Atunci au căzut de pe mîinile lui aproape 7 100 de fărîmituri de pămînt care s-au transformat în aproape 7 100 de insule. Pe aceste insule au venit să trăiască o multitudine de neamuri. Așa s-au născut Filipinele, spune o legendă a țării.

În 1551, cînd a atins pentru prima oară coastele insulelor, Magellan, cucerit de bogăția și frumusețea lor, le-a botezat cu numele infantelui Filip, viitorul Filip al II-lea al Spaniei. Varietatea tipurilor de localnici a fost astfel sporită prin adăugarea stratului spaniol. Vreme de aproape patru secole, sub stăpînire spaniolă, Filipinele și-au adîncit contrastele, micșorîndu-și posibilitățile de omogenizare. Însă, în ciuda sau poate chiar întărită de stavilele pe care i le punea în cale starea de colonie, în Filipine a luat naștere și s-a dezvoltat cu timpul o importantă conștiință națională.

În 1946, după aproape patru secole de stăpînire spaniolă și după cinci decenii de dominație americană, Filipinele se declară independente. S.U.A. nu se pot opune acestui act, promis poporului filipinez încă din 1935, dar iau unele măsuri care să ducă la menținerea fostelor lor poziții în arhipelagul filipinez. „Proclamației de independență" i se adaugă la sfîrșit un amendament care spunea : „Drepturile de proprietate ale Statelor Unite și ale Filipinelor vor fi prompt delimitate și fixate și toate drepturile de proprietate existente ale cetățenilor sau societăților Statelor Unite să fie recunoscute, respectate și păzite în aceeași măsură cu drepturile de proprietate ale cetățenilor Filipinelor". La scurt timp după obținerea independenței, Republica Filipine a încheiat cu Statele Unite un pact de așa-zisă „apărare reciprocă" și un acord de asistență multilaterală. Toate acestea s-au tradus în realitate prin întărirea pozițiilor capitalului american în economia filipineză, prin aderarea Filipinelor la politica statului american și folosirea lor — avînd în vedere poziția geografică — drept una din cele mai importante platforme militare ale S.U.A. în Asia de sud-est. Încă din 1947, S.U.A. au obținut concesionarea a 23 de terenuri din Filipine destinate construirii de baze militare. Actualmente, în cadrul acestor baze (Clark Field, Subic, Sangley Point sau Mactan) se află 48 000 de militari americani.

În 1966, guvernul american a cerut Filipinelor să participe mai „substanțial" la războiul vietnamez. Datorită aderenței la blocurile S.E.A.T.O. și A.S.E.A.N., în cadrul celui dintîi fiind chiar „membru fondator", Filipinele au fost nevoite să furnizeze războiului dus de S.U.A. în Vietnam nu numai terenuri pentru baze militare strategice, ci și oameni. În 1966, pentru a liniști opinia publică filipineză, care a reacționat violent față de trimiterea în Vietnam a 2 000 de soldați filipinezi, președintele Marcos a declarat că ar fi vorba nu de o încadrare în rîndul trupelor combatante, ci doar de

o acțiune „umanitară" de ajutorare tehnico-medicală...

De la început, instalarea bazelor americane a produs neliniște și proteste în rîndul populației filipineze. Amplificarea și intensificarea atmosferei protestatare au dus în cele din urmă la reducerea termenului privitor la staționarea bazelor americane pe teritoriul filipinez de la 99 la 25 de ani. Dar obținînd satisfacerea, și aceasta parțială, doar a unuia dintre punctele unui întreg program de revendicări, care, îndeplinit în întregime, ar duce la o totală revizuire a relațiilor dintre Statele Unite și Filipine, filipinezii nu s-au declarat mulțumiți continuînd să ceară reluarea în discuție a acordurilor încheiate în 1946.

Trimiterea, anul trecut, de noi trupe în Vietnam a resuscitat revolta filipinezilor, care suportă tot mai greu prezența americană în țară cu numeroasele complicații și greutăți pe care le comportă aceasta pentru Filipine. Reflectînd în cuvintele lui „aspirațiile majorității covîrșitoare ale poporului filipinez" („The Philippine American") cu cîteva zile în urmă, ministrul de externe Carlos Romulo a făcut cunoscută intenția guvernului său de a cere S.U.A. desființarea bazelor de pe teritoriul țării, imediat ce războiul din Vietnam va lua sfîrșit. Se pare astfel că „omul de alergătură" al Statelor Unite, cum au fost denumite Filipinele, începe să dea tot mai frecvente semne că ar dori să „alerge" în scopuri proprii, desprinzîndu-se de direcția trasată de S.U.A.

O ȚARĂ ÎȘI CAUTĂ PERSONALITATEA

Pentru S.U.A., Filipinele urmau să reprezinte un reflex asiatic al „democrației americane", să devină un „model" de viață american pentru celelalte popoare ale Asiei. Dar planul american a eșuat. Cauza? Răspunsurile la această întrebare au fost numeroase, dar toate sînt rezumate de o singură concluzie : poporul filipinez dorește cu toată ardoarea independența deplină a patriei sale. Filipinele își caută drumul de dezvoltare, dar acest drum trebuie să-i aparțină, să-i ilustreze personalitatea, să o conducă la o dezvoltare armonioasă, lipsită de contradicțiile felurite existente în momentul de față. De aceea „simbioza" politico-socială cu S.U.A. nu le mai convine filipinezilor.

Contrastele filipineze sînt foarte numeroase. Există o mare varietate de niveluri de civilizație și de viață.

Nu întîmplător Filipinelor li se mai spune țara în care bogații devin tot mai bogați, iar săracii tot mai săraci. La un pol al vieții sociale filipineze, opus celui care întrunește majoritatea locuitorilor — lucrători agricoli, muncitori, mici funcționari — se află un mănunchi de mari bogătași ce duc o viață de lux exorbitant, aproape incredibil. Deși dețin cărbune, minereu de fier, crom, aramă, nichel, magneziu, aur (fiind a șasea țară producătoare de aur din lume), Filipinele sînt încă țara în care puterea moșierilor, deținători de terenuri imense, e nelimitată și în care se acordă încă prea puțină atenție marilor bogății industriale ale țării.

E drept că unele ramuri industriale au cunoscut în ultimii 20 de ani o anumită dezvoltare, dar aceasta se referă în special la industria chimică, de extracție ca și la transporturi, telecomunicații, adică la acele ramuri economice în care investirea de capital aducea societăților străine maximum de profit în cel mai scurt timp. Totodată, au fost neglijate aspecte importante ale economiei filipineze, ca prelucrarea nichelului. Aceleași societăți străine, în special americane, beneficiază de mari credite în cadrul băncilor naționale, reducînd astfel posibilitatea întreprinderilor locale de a obține împrumuturi. În cadrul unei anchete, doi economiști filipinezi, Prudente și Luchauco, au demonstrat că valoarea creditelor primite de companiile străine de la băncile filipineze depășește anual cifra de 1,3 miliarde pesos.

În rîndurile filipinezilor stîrnesc o împotrivire tot mai mare controlul și supremația deținută de străini asupra exportului și importului țării. 50 la sută din totalul schimburilor comerciale se fac cu S.U.A. Nemulțumirea Filipinelor în această privință durează de mult și au existat numeroase încercări de a scăpa de sub tutelă. În 1966 s-a ajuns chiar la expunerea în parlament a unor reguli ce ar fi dus sub controlul filipinez exportul, dar americanii au protestat imediat, în virtutea legii potrivit căreia acest control le revenea. Filipinezii n-au renunțat totuși la ideea lărgirii ariei de relații comerciale, ceea ce ar da avînt dezvoltării economice a țării și ar asigura căi de soluționare unor certe probleme ale vieții social-economice. Liberalizarea comerțului exterior, ca și stabilirea de noi relații, printre care cele cu țările socialiste din Europa, au devenit în ultima vreme obiectul unor largi discuții în cadrul cercurilor conducătoare filipineze, neliniștite de dezechilibrarea balanței comerciale (în anul care a trecut, s-a înregistrat o creștere de 30 la sută a importului în raport cu o scădere de 10 la sută a exportului). În mai 1968, Camera Reprezentanților a aprobat, în ciuda protestului unora dintre deputații liberali — adepți fervenți ai menținerii stricte a legăturilor „tradiționale" —, un proiect de lege care permite stabilirea de relații comerciale cu țările socialiste din Europa. La sfîrșitul anului 1968, o delegație economică filipineză a întreprins un turneu într-o serie de state socialiste, printre care și țara noastră.

Nu de mult, această reconsiderare a orientării externe a țării a fost reafirmată de ministrul de externe Carlos Romulo care a subliniat dorința guvernului său de a stabili și relații diplomatice cu țările socialiste.

Totodată, Filipinele au hotărît extinderea relațiilor economice și culturale cu celelalte țări ale Asiei, preconizînd o participare sporită la rezolvarea problemelor regiunii de sud-est a continentului.

CE ESTE „FILIPINIZAREA"?

Se vorbește mult în ultimul timp despre o „filipinizare" a Filipinelor, prin aceasta înțelegîndu-se ofensiva întreprinsă de cercuri naționale filipineze pentru a cîștiga poziții cît mai importante în viața socială și economică a țării și pentru a îndepărta imixtiunea americană în treburile interne și externe ale Filipinelor. Fenomenul nu e de dată recentă în istoria țării.

După 1960, mai ales, burghezia națională a depus mari eforturi pentru a prelua controlul asupra unor întreprinderi, substituind monopolurile străine și pentru a obține unele posturi de conducere în cadrul companiilor controlate de capitalul american. Infiltrarea elementului filipinez în conducerea economică a fost facilitată de pregătirea unor cadre de specialitate chiar în întreprinderile deținute de americani. Aceasta îi făcea pe unii economiști filipinezi să afirme ironic că prin pregătirea acestor specialiști Statele Unite și-au asigurat propriii uzurpatori... Astăzi multe dintre fostele întreprinderi americane aparțin unor companii locale. Printre acestea se află și cea mai mare întreprindere bazată pe capital american din Filipine „Manila Electric Company".

Există tendința de a se limita termenul de „filipinizare" numai la accepția sa economică. El are însă o sferă mult mai largă, înglobînd toate încercările filipinezilor, azi din ce în ce mai însemnate, de a se conduce singuri.

Unei filipinizări a economiei țării i se alătură una a vieții social-politice. În ciuda secolelor de dominație străină, în Filipine s-a născut și s-a dezvoltat o importantă mișcare democratică. În timpul stăpînirii coloniale americane, mișcarea pentru independență a fost o mișcare națională generală, cuprinzînd pe lîngă muncitorime și țărănime și o parte însemnată a burgheziei naționale. În 1930 a fost creat P.C. din Filipine, care va conduce în timpul războiului lupta „Armatei populare antijaponeze" — Huk. În jurul anului 1946 la mișcare aderă o parte importantă a burgheziei naționale, care aspira la obținerea protecționismului economic pentru întreprinderile filipineze. Nu după mult timp ea se va retrage, fiind, pe de o parte speriată de caracterul radical al reformelor preconizate de huki, iar pe de alta — atrasă de imperialiștii străini prin unele concesii de ordin economic.

Infiltrarea vertiginoasă a capitalului american în țară, participarea Filipinelor tot mai „substanțial" la războiul din Vietnam, ca și adîncirea corupției au înrăutățit situația maselor de muncitori și țărani și au nemulțumit tot mai mult păturile largi ale poporului. Un moment important în istoria fenomenului de „filipinizare" l-a constituit aderarea la nemulțumirea și cerințele generale a unor personalități din viața politică filipineză. E încă recentă în amintirea filipinezilor așa-numita „ceartă între generali" din 1967, cînd generalul filipinez Manuel Cabal, jignit de americanul William Mutterm, a ripostat violent, numindu-i pe toți cei 262 de consilieri americani niște „lipitori care nu fac decît neajunsuri" Filipinelor și care ar fi bine să se reîntoarcă în America. Ziarele lăsau să se înțeleagă, citînd aceste cuvinte, că nu numai Cabal avea această părere. Camera inferioară a Congresului filipinez adoptase chiar în 1967 în unanimitate o rezoluție prin care se cerea o revizuire completă a relațiilor Filipinelor cu S.U.A.

Astăzi, noi pături sociale se alătură luptei pentru satisfacerea unei revendicări economice și politice, pentru cîștigarea unei depline independențe. În următorii ani, se preconizează — de către forțele cele mai înaintate ale muncitorimii filipineze — crearea unui front național unic al muncitorilor, țăranilor, intelectualilor și burgheziei locale, a cărui activitate să ducă în cele din urmă la schimbarea situației Filipinelor — țara care „nu a dispus niciodată integral de propriile sale treburi și de soarta sa". Tot mai frecvent Statele Unite văd cu îngrijorare că Filipinele își dezmint renumele de „oază de liniște în mijlocul unui vulcan".

Liana ENESCU

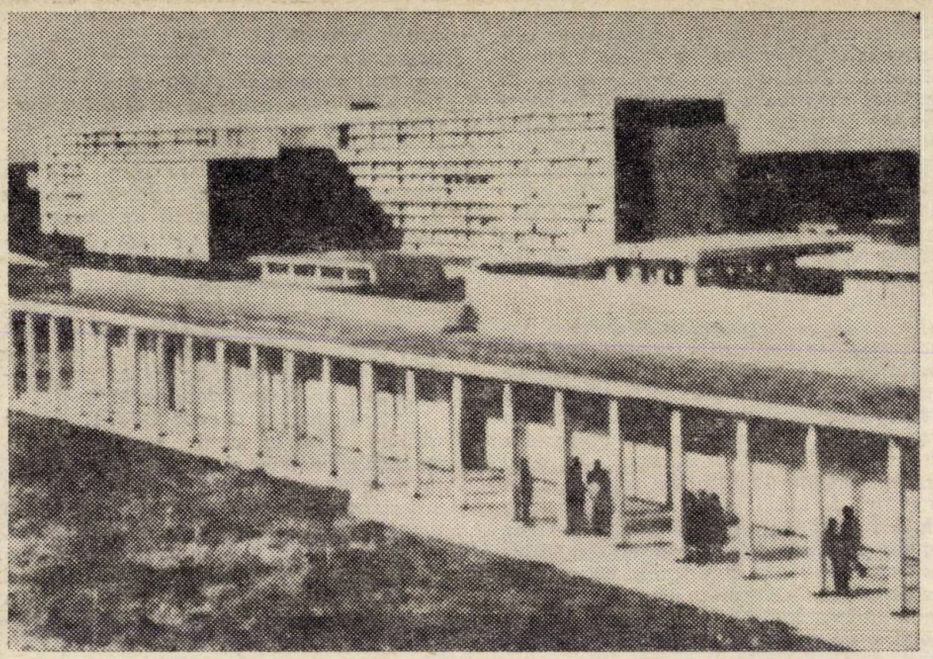

Universitatea din Dakar

Un student în costum tradițional

reportaj pe glob

MEDINA DAKARULUI

Corneliu Vlad

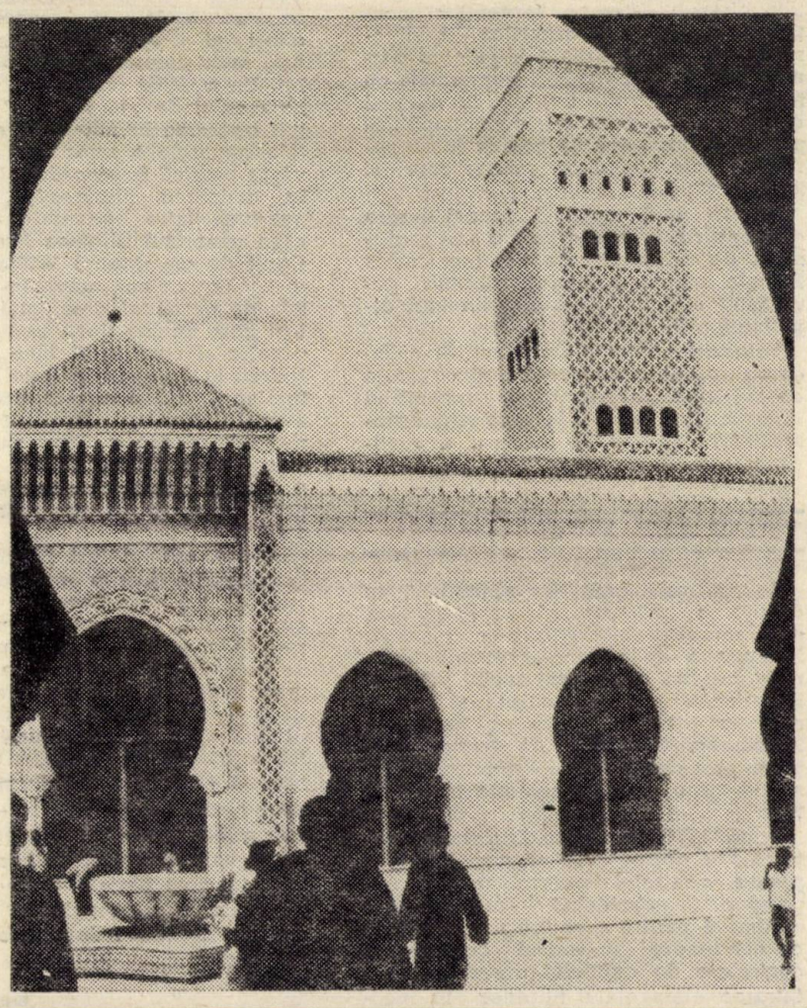

Dakar. Marea moschee

Prin descoperirea Americii, Peninsula Capului Verde, vatra actualei capitale senegaleze, a încetat să mai fie „finis terrae", „sfîrșitul pămîntului". Pierderea unui asemenea privilegiu onorific urma să fie însă compensată din plin de altele, mult mai pragmatice. Poziția extrem-occidentală, pentru Lumea Veche, a așezării a plasat-o la răspîntia unor importante căi de comunicație maritime și mai apoi aeriene ; marea deschidere spre lume a vestului african (proces asupra căruia, din nefericire, pecetea colonialismului s-a imprimat atît de profund) a folosit, începînd din secolele trecute, Dakarul ca un contor de bază. Orașul a devenit cel mai mare port de pe coasta vestică a continentului, suprafața sa a crescut din primii ani ai secolului și pînă acum de aproximativ 15 ori, iar populația de peste 20 de ori. Greu de menținut, într-un asemenea ritm de evoluție, personalitatea așezării inițiale, acum nici a zecea parte din oraș ; și la fel de greu de imaginat un profil bine conturat, armonios, în afara eteroclitului, pentru Dakarul de azi. Poate de aceea la Dakar îți impui foarte des să definești profilul inedit, nota unică a urbei, încercînd să juxtapui solicitări nu o dată contradictorii. Dacă te apropii dinspre mare, de pildă, Dakarul ține să te documenteze la modul cel mai didactic — oferind imaginea metropolei prospere, care te primește în rada portului deschisă într-un arc larg și străjuită, panoramic, de siluetele albe, înalte, ale noii arhitecturi a orașului și oferind, totodată, imaginea insulei Goreea, în fața orașului peninsular, conturată de ruinele vechilor case coloniale,

somnolînd parcă în afara oricărei veleități de activitate economică sau socială mai susținută. Străbătîndu-l, orașul ți se detaliază pe aceiași parametri.

Din piața Sandaga, „pîntecele Dakarului", care confirmă toate atributele consacratului perimetru comercial tipic colectivităților musulmane, animația generată de dinamica vînzare-cumpărare (al cărei punct forte rămîne, și aici, îndelunga parlamentare preliminară), se răspîndește radial de-a lungul străzilor pline de prăvălii și negustori ambulanți pe o rază de cîțiva kilometri.

Către est, se întind cartierele noi construite de SICAP (Société Immobilière du Cap Vert) cu vile mici, bine camuflate de verdeață, locuite în general de funcționari, comercianți, militari. Spre vest, „Quartier des affaires françaises", unul din primele locuri care s-a supus rigorilor urbanismului european, cu străduțe înguste și întortocheate, delimitate de blocuri cu cîteva etaje, austere și cenușii, întreține o atmosferă economică, dar mai ales bancară și comercială febrilă. Grand Dakarul, ocupînd o suprafață relativ mare a orașului (circa 90 hectare), mult mai populat decît alte cartiere, primește mai ales imigranții sosiți la Dakar direct din brusă, în cursul ultimilor 15 ani. Foarte puține elemente de oraș modern ; locuințele, „bidonville" sau, cum se spune la Dakar pentru o mai mare precizie, „baraqueville", sînt adesea dispuse în afara oricărei griji de a închipui ideea de stradă. Către nord, „zona industrială", denumită așa nu atît pentru actuala ei configurație (obiectivele industriale sînt puține și de proporții modeste, locuințele, în general barăci de lemn, sînt risipite pe terenuri mlăștinoase — cultivate sau virane), cît mai ales pentru destinația pe care edilii orașului i-au conferit-o — loc de amplasare a unor viitoare întreprinderi economice importante.

Dintre toate cartierele, cel care năzuiește să dea cît mai mult acestui oraș în căutarea noii sale personalități este Medina. Nu se poate afirma despre Medina că este nici trecutul, nici viitorul Dakarului. Deși are foarte mult din trecut, deși are puțin din viitor, această parte a orașului e mult mai bine sincronizată decît altele cu nivelul general de dezvoltare a capitalei senegaleze.

Medina nu este numai unul din polii activității „pe pămînt" a profetului Mahomed, adică orașul sfînt al musulmanilor de pretutindeni, aflat în Arabia Saudită. Medina este și numele pe care îl iau, de multe ori, cartierele tradiționale ale marilor orașe africane cu un procent însemnat de populație islamizată. Unul din cartierele principale ale orașului Bamako, capitala republicii Mali, se cheamă „Medina Koura" ; în nordul continentului, principalele orașe maghrebiene (Tunisul, Rabatul etc.) au aproape fiecare un vechi cartier numit Medina.

Obiectiv din cele mai căutate — și poate supralicitat — de turiștii aflați la Dakar, Medina le prezintă un compositum bizar de tradiție și noutate — aglomerînd elemente de sat african tradițional, așezare musulmană și cartier citadin modern. Străzile, în cea mai mare parte asfaltate, sînt trasate drept și se intersectează în unghi de 90°, permițînd edililor să cedeze tentației de a le fixa numere și nu denumiri. Ceea ce conferă cartierului în ansamblu armătura unei sistematizări moderne. Dar, de-a lungul acestor „avenues" și „streets" se înșiră căsuțe scunde de pămînt sau barăci de scînduri ori tablă, făcînd ca „medina", ca substantiv comun, să capete în Africa rezonanța pe care o are „favela" în partea cealaltă a Atlanticului, în America de Sud. Pretutindeni, copii — cei mai mici, aproape goi, gravitează gălăgios în jurul cișmelelor ; ceilalți bat mingea în plină stradă și se poate întîmpla ca atunci cînd te văd cu aparatul de fotografiat să adopte o postură considerată de ei probabil fotogenică — strîngîndu-se în grup surîzători și implorîndu-te să declanșezi declicul. Femeile stau la rînd în fața cișmelelor, înconjurate de cele mai felurite recipiente domestice (oale, găleți, ulcioare), discutînd și rîzînd pe tonuri foarte acute sau contestîndu-și dreptul de prioritate la aprovizionarea cu apă. După-amiaza, bărbații, îmbrăcați de regulă într-un galabieh bleu și purtînd pe cap un fes roșu-închis, stau de vorbă la umbră sau ascultă, strînși în jurul unui tranzistor, emisiunile postului de radio Senegal.

Către sfîrșitul săptămînii, seara, cînd activitățile zilnice s-au terminat și căldura pierde din putere, ritmul tam-tam-urilor (prezente pretutindeni, chiar aici, în inima Dakarului), cheamă colectivitățile la răscruci, în curțile mai încăpătoare, sau pe terenurile virane ale Medinei. Începe dansul. Execuția sa cere claritate, precizie, acord perfect între cel ce dansează și cei care-l susțin cîntînd sau bătînd tam-tam-ul. Cadrul obișnuit este cercul format de spectatori, care sînt în același timp participanți efectivi. În zilele de la sfîrșitul anotimpului uscat, în Medina, ca de altfel în întreaga Peninsulă a Capului Verde, se dansează frecvent „Ndaw-Rabine", „Yaba" și „Goumbe" — toate trei, invocații ale ploii. „Ndaw-Rabine", avînd un fond de practică religioasă, impune o costumație sobră, pași mărunți, mișcări ponderate ale bustului și brațelor — totul sugerînd o atitudine de supunere și umilință. Sunetele tam-tam-ului sînt, și ele, de o solemnitate gravă — și s-ar putea zice — „bine temperată". Mi se atrage atenția că s-a trecut la dansul următor — „Yaba" : într-adevăr, tam-tam-ul sună mai puternic, ritmul se accelerează. Dansul a pierdut caracterul religios, cuvintele sale cuprind doar un omagiu adus naturii și exprimă bucuria pentru recolta viitoare. Bărbații încep apoi să joace „Goumbe". Unul din ei, numit „mbandakatt", impune tobelor tăcere ; apoi, într-un acompaniament discret, începe să recite versurile unui poem pe care asistența le reia în cor, iar tam-tam-ul le ritmează. Uneori, el laudă calitățile tinerilor prezenți. Alteori se transformă în poet satiric și, nu o dată, la vorbele sale, fetele care devin obiectul ironiei izbucnesc în plîns. Totul se petrece pe un fundal melodic și ritmic riguros întreținut de asistență.

Evident, oricît de plastice și de expresive ar fi, dansurile senegaleze nu divulgă de la sine celor neinițiați multiplele lor semnificații ; de aceea, privilegiul de a căpăta lămuriri în timpul evoluției dansatorilor e mai mult decît binevenit.

Medina nu mai este însă de mult terenul ideal de lucru al cercetătorilor folclorului african. Cît de autentice mai pot fi, de pildă, dansurile recoltei, interpretate de locuitorii Medinei, care nu se mai ocupă decît absolut incidental cu agricultura ? Tam-tam-ul atacă astăzi, cu aceeași degajare, cha-cha-ul cubanez, twistul american, tangoul argentinian.

Medina ocupă o poziție centrală în oraș. Majoritatea locuințelor sale sînt însă considerate necorespunzătoare, insalubre. Guvernul, apreciind această situație, a stabilit, încă din primele momente care au urmat actului dobîndirii independenței țării, o serie de măsuri pentru renovarea Medinei. Un prim proiect în acest scop, elaborat în 1959, preconiza reconstruirea în proporție de sută la sută a cartierului, adică exproprierea tuturor proprietarilor. Autoritățile au considerat însă mai potrivit să procedeze la o renovare gradată — într-o primă etapă urmînd a fi expropiați din imobilele lor demolabile numai 20 la sută din proprietari.

Sculptură senegaleză tradițională

— Viitorul Medinei, al capitalei Senegalului în general — ne spunea arhitectul E. Girault, directorul Comitetului pentru urbanizare a Dakarului și președintele Comisiei pentru renovarea Medinei — nu poate fi planificat decît prin încadrarea sa în contextul dezvoltării noastre generale. Bineînțeles, se poate considera că într-o țară în curs de dezvoltare, lipsită adesea de posibilități de investiții pe măsura necesităților, este mai potrivit să optezi pentru construirea de cartiere noi în zonele încă neocupate ale orașului, decît să dărîmi din temelie și apoi să reconstruiești vechile cartiere, între care și Medina. Totuși, din punct de vedere al igienei publice, renovarea cartierelor insalubre este o operație care reclamă o acțiune cît mai operativă.

De aceea, de cîțiva ani, tîrnăcopul și apoi mistria constructorilor se exercită cu succes în diferite puncte ale Medinei. După demolarea primei zone a cartierului, una din cele mai insalubre, pe locul rămas gol a fost ridicat „satul artizanal Soumbedioune" — un complex de case africane tradiționale, care adăpostesc atelierele celor mai cunoscuți artiști populari ce lucrează în bronz, fildeș, abanos. Conceput și realizat ca obiectiv cu caracter mai degrabă economic (artizanal) și turistic decît edilitar în sensul strict al cuvîntului, Soumbedioune este tipic totuși pentru cel ce se interesează de dezvoltarea viitoare a Medinei ca zonă urbană modernă, mai ales ca simbol al străduinței autorităților senegaleze de a oferi Dakarului chipul unui oraș cu adevărat reprezentativ pentru capitala unei țări care pășește pe calea progresului.

TINERETUL ŞI DEZVOLTAREA SOCIALĂ

Conf. univ. dr. Ovidiu Bădina

În acest an, Comisia de dezvoltare socială a Consiliului economic şi social al O.N.U. şi-a desfăşurat la New York, la sediul Organizaţiei Naţiunilor Unite, între 17 februarie şi 5 martie, cea de-a douăzecea sesiune. La lucrări au fost reprezentate 32 ţări, au asistat în calitate de observatori alte 11 ţări membre ale O.N.U., 5 instituţii specializate, 6 alte organe sau organisme ale O.N.U., 29 organizaţii neguvernamentale, precum şi alte asociaţii internaţionale. În cadrul sesiunii au fost prezentate şi dezbătute o serie de rapoarte, dintre care semnalăm „Rolul educaţiei în dezvoltarea economică şi socială", „Raportul Conferinţei internaţionale a miniştrilor responsabili în domeniul protecţiei sociale", „Raportul preliminar asupra politicilor şi programelor pe termen lung în favoarea tineretului în cadrul dezvoltării naţionale", „Aspectele sociale ale celui de al doilea deceniu al Naţiunilor Unite pentru dezvoltare", „Programul de lucru al Comisiei de dezvoltare socială pentru anii 1969—1973", „Activitatea Institutului de Cercetări al Naţiunilor Unite pentru dezvoltare socială".

În discuţiile purtate, reprezentanţii statelor membre ale acestei comisii au făcut un amplu schimb de experienţă, căutînd soluţii ce ar putea fi recomandate factorilor responsabili în vederea rezolvării diferitelor probleme majore.

Printre documentele care au reţinut în mod deosebit atenţia Comisiei, au fost, după părerea noastră, în primul rînd cele referitoare la rolul educaţiei în dezvoltarea economică şi socială şi la politicile şi programele pe termen lung în favoarea tineretului în cadrul dezvoltării naţionale.

Raportul U.N.E.S.C.O., dezbătut de-a lungul a patru şedinţe ale Comisiei, a făcut o trecere în revistă a obiectivelor educaţiei, precum şi a conceptelor de bază care afectează dezvoltarea educaţiei. El a tratat în mod egal tendinţele care se fac simţite în dezvoltarea planificării educaţiei, dar şi probleme ale expansiunii cantitative, ale finanţării educaţiei, randamentul sistemelor educative, obiectivele educaţiei, structurile învăţămîntului şi gradul lui de corespondenţă la nevoile etapei, problemele învăţămîntului superior, tendinţe noi în cercetarea pedagogică etc.

Raportul preliminar asupra politicilor şi programelor pe termen lung în favoarea tineretului în cadrul dezvoltării naţionale, examinat de comisie de-a lungul a cinci şedinţe, a fost un document deosebit de valoros, care, analizînd situaţia tinerilor din întreaga lume, a semnalat tendinţele demografice şi problemele care apar în ceea ce priveşte sănătatea, educaţia, munca şi timpul liber. În acelaşi timp, au fost subliniate acţiunile constructive întreprinse de către tineret în cadrul serviciilor de dezvoltare locală, naţională şi internaţională, dar şi principiile din care trebuie să se inspire factorii responsabili în acţiunea de planificare în favoarea tinerilor de la 12 la 25 ani şi în examinarea programelor şi structurilor care permit coordonarea activităţii diverselor ministere etc. În raport este cuprinsă şi ideea necesităţii studierii programelor vizînd asigurarea formării şi angajării tinerilor care nu-şi pot termina studiile, progresul tinerelor femei şi al tinerelor fete, precum şi formarea de cadre profesionale şi voluntare ale mişcărilor de tineret.

Reprezentantul secretarului general al O.N.U., care a prezentat raportul, a atras atenţia că în zilele noastre un imens număr din tinerii lumii trăiesc în ţările în curs de dezvoltare şi că tinerii din lumea întreagă doresc să participe la edificarea societăţii viitoare. Nu este necesar să se stabilească planuri distincte pentru tineret, afirma el, dar în cadrul planurilor de dezvoltare naţională trebuie să se elaboreze o politică în favoarea tineretului. Trebuie să se acorde tinerilor acele posibilităţi şi mijloace prin care să poată spune ceea ce gîndesc ei în legătură cu dezvoltarea naţională şi să se instituie un mecanism care să permită coordonarea activităţilor întreprinse de guverne şi organizaţiile neguvernamentale în favoarea tinerilor şi cu colaborarea lor.

Rezultatele dezbaterilor în cadrul comisiei au fost multiple. În afara unui schimb real de păreri şi experienţe formate în dezvoltarea concret-istorică a fiecărei naţiuni, s-a ajuns la subliniere a unor sugestii şi propuneri care să faciliteze luarea unor măsuri pentru îmbunătăţirea activităţii de perspectivă. De exemplu, reprezentantul Uniunii Sovietice a iniţiat un proiect de rezoluţie în legătură cu rolul educaţiei în dezvoltarea economică şi socială. România, care a devenit coautor al acestei rezoluţii, alături de U.R.S.S., Filipine şi Marea Britanie, şi-a adus contribuţia la elaborarea acestui document care, printre altele, cere secretarului general al O.N.U. ca, în cooperare cu U.N.E.S.C.O., a) să intensifice eforturile Naţiunilor Unite, care tind să favorizeze difuzarea şi schimbul pe scară mondială al informaţiilor obţinute pe bază de studii şi cercetări în materie de educaţie ; b) să elaboreze, în timpul Anului internaţional al educaţiei, marile linii ale unei strategii mondiale pentru utilizarea resurselor umane ; c) să studieze problemele puse de adaptarea conţinutului şi structurii educaţiei şi programelor de studii ale politicilor şi planurilor naţionale ale dezvoltării economice şi sociale, ţinînd seamă de exigenţele progresului ştiinţific şi tehnic.

Ca delegat al ţării noastre, am avut deosebita cinste de a prezenta proiectul de rezoluţie referitor la „Politică şi programe pe termen lung în favoarea tineretului în cadrul dezvoltării naţionale", proiect iniţiat de România şi elaborat pînă în stadiul final în colaborare cu delegaţiile Franţei, U.R.S.S., Indiei, Chile, Ciprului, Olandei, Tunisiei, Cehoslovaciei şi Canadei.

Plecînd de la adevărul că în cadrul procesului de dezvoltare socială, economică şi spirituală în care omenirea este angajată, un rol important revine tinerei generaţii, că aspiraţiile şi dorinţele legitime ale noii generaţii converg în a fi utilă societăţii şi a participa activ la efortul continuu pentru accelerarea dezvoltării ţării, în acelaşi timp, considerînd că dezvoltarea fără precedent a ştiinţei şi tehnicii oferă posibilităţi incontestabile pentru progresul tuturor membrilor societăţii, inclusiv tînăra generaţie, avînd ferma convingere că participarea activă a tinerei generaţii în toate domeniile vieţii sociale constituie un element important pentru asigurarea eficacităţii sporite a eforturilor colective care cer o societate mai bună, rezoluţia recomandă guvernelor : a) să ţină cont în politicile lor economice şi sociale de ansamblu, în planurile şi programele lor de dezvoltare de nevoile tineretului în toate domeniile, inclusiv problemele adaptării conţinutului, structurii şi programelor de educaţie, astfel încît să se rezolve în mod satisfăcător problemele legate de angajarea, protecţia contra şomajului şi stabilirea unor juste şi echitabile condiţii de lucru pentru tineret ; b) să asigure, prin mijloace apropiate, participarea activă şi coordonată a tinerilor la elaborarea şi punerea în aplicare a politicilor de dezvoltare la toate nivelele.

În acelaşi timp, această rezoluţie, adoptată de Comisie în unanimitate, recomandă ca Organizaţia Naţiunilor Unite şi instituţiile specializate să acţioneze în mod concertat incluzînd în procesul elaborării diferitelor obiective problemele puse de către condiţiile materiale şi spirituale ale integrării tinerei generaţii în viaţa economică şi socială. De asemenea, rezoluţia invită secretarul general al O.N.U. ca, în colaborare cu O.I.M., U.N.E.S.C.O. şi alte instituţii specializate şi organizaţii interesate în problemele tineretului, să pregătească un studiu analitic aprofundat al situaţiei sociale mondiale a tinerilor, descriind nevoile şi aspiraţiile tinerilor şi metodele cele mai eficace pentru a satisface aceste nevoi. Totodată, rezoluţia cere secretarului general să includă pe ordinea de zi a celei de-a XXIV-a sesiuni a Adunării Generale a Organizaţiei Naţiunilor Unite un punct intitulat : „Problemele şi nevoile tineretului şi participarea sa la dezvoltarea naţională".

Participanţii la cea de-a XX-a sesiune a Comisiei de dezvoltare socială au apreciat în nenumărate rînduri, şi sub diferite forme, poziţia constructivă a delegaţiei române. Alegerea noastră în birou, în calitate de vicepreşedinte, o considerăm ca un omagiu adus ţării noastre, o expresie a stimei de care se bucură pe arena internaţională şi în rîndul membrilor O.N.U. Acest prestigiu este urmarea directă a activităţii desfăşurate de delegaţiile române în organismele O.N.U., în vederea creşterii şi întăririi cooperării internaţionale în domeniul social-economic, pentru o mai bună cunoaştere, înţelegere şi apropiere între popoare, în interesul păcii şi progresului omenirii.

România, ţară preocupată în cel mai înalt grad de dezvoltarea sa economică şi socială, şi-a afirmat şi cu acest prilej dorinţa ei fermă şi capacitatea de a contribui activ la căutarea unor forme şi modalităţi viabile care să ajute promovarea cooperării internaţionale.